

Beretning
om
Synodemødet
holdt i
Lime Creek menighed
past. H. Ingebritsons fald
fra 14de til 19de juni
1918

Minneapolis, Minn.
1918.

Synodens skrifter

Evangelisk Luthersk Tidende

udkommer ugentlig, foreløbig 8
sider stort og kostet \$1.00 aaret.

Beretning om Synodemødet 1918

Norsk med engelsk oversættelse
Pris 50 cts.

Ev. Luthersk Folkekalender 1919

Redigeret af pastor M. Fr. Wiese
Pris 10 cts.

Disse skrifter kan bestilles hos
Synodens prester eller C. N.
Peterson, 2648 Emerson Ave. N.
Minneapolis, Minn.

Beretning

om

Synodemødet

holdt i

Lime Creek menighed
past. H. Ingebritsons kald

fra 14de til 19de juni

1918

Minneapolis, Minn.
1918.

Synodemødet afholdt i Lime Creek kirke, past. H. Ingebritsons kafé, fra 14de til 19de juni 1918, begyndte med aabningsprædiken ved formand B. Harstad.

Paa grund af den nylig proklamerede forordning, at bare det engelske sprog skalde bruges ved offentlige møder i Iowa, blev alle prædikener holdt og læreforhandlinger ført i et stort telt opstillet i Minnesota, en mil fra kirken.

Eftermiddagsmødet begyndte med salmesang, skriftlæsning og bøn, hvorpaa formand B. Harstad opførte følgende oversigt over vor stilling og hvad der ledede til sammenkaldelsen af dette møde:

Ørede forsamling!

Naar jeg herved gjør krav paa eders opmærksomhed, da jør det kun for at aflagge et fort regnskab for hvad nogle faa medlemmer af den norske synode foretog sig sidste sommer.

Da den gamle norske synode, efter vor overbevisning, sidste sommer flyttede fra de gamle tomter og trædte ind i et nyt samfund kunde nogle faa af os ikke flytte med, men samledes for at raadslaa om, hvad vi nu skalde tænke paa at gjøre. Hvad vi da enedes om vil protokollen fra vore møder bedst meddele. Hvad vi siden har gjort har maaske de fleste set af Luthersk Tidende. Og nogle af os har, ifølge beslutning af mødet, taget os den frihed at bede om at få holde dette møde for, efter vor sædvane i den norske synode, at behandle sammen med hverandre enkelte Guds ord's lærdommme og for i lyset deraf at raadslaa om, hvorledes vi under omstændighederne helst bør ordne os. Dertil hører vel at bringe i erfaring, hvem det er som vil staa sammen med os, om vi skal samle os til et samfund om vor gamle synodalsforfatning, og om vi fremdeles skal udgive et blad for at udbrede og forsvare de gamle sandheder. Der tør være andre ting, som dette møde maatte ønske at forhandle. Det vigtigste er dog, at vi faar fordybe os i Guds ord's lærdommme og deraf modtager lys og veiledning for vor virksomhed.

Naar Gud i sit viise og fjærlige raad har kafdt bort fra dette jordeliv tre af vores største troesbrødre, nemlig pastorerne D. C. Lee, F. A. Møller og S. Svemmingen, da bøier vi os i hdmighed under

hans vilje og figer med Job: „Herren gab, og Herren tog; Herrens navn være lovet!“ Gud velsigne og trøste de sorgende.

Følgende meldte sig som deltagere i mødet og erklærede at de vilde være med at fortsætte Synodens arbeide paa den gamle grundvold:

Past. Chr. Anderson	Mr. og Mrs. Erik Hanson
H. O. Anderson	H. S. Hanson og familie
O. H. Anderson	Mr. og Mrs. S. S. Hanson
Mrs. Martelene Anderson	Mr. og Mrs. S. H. Hanson
Peder Andreson	Mrs. S. S. Hanson
Bertha Bottolffson	Mrs. J. D. Harmon
Mr. og Mrs. Ole Bredesen	Mrs. D. J. Harmon
John Brekke	M. Hauge
B. J. Butler	A. M. Hilman og familie
Mrs. E. J. Brudvig	Mr. og Mrs. Lewis Holm
J. E. Brudvig	L. O. Holstad
N. E. Brudvig	L. J. Holstad
Nils Casperson	J. J. Hopperstad
Mr. og Mrs. H. J. Dale	Inger Honseth
Mr. og Mrs. P. J. Dahle	Josephine Honseth
Mr. og Mrs. A. R. Ellingson	L. G. Honseth og familie
E. B. Ellingson	Olaus Hove
Mr. og Mrs. Th. Ellingson	A. T. Huso
Andrew Fadnes	S. E. S. Huso
R. A. Fadnes	S. S. Huso
Mr. og Mrs. H. Frøsager	Past. og Mrs. H. Ingebritson
Mrs. M. H. Furness	Ida Ingebritson
Mr. og Mrs. John A. Førde	Laura Ingebritson
E. H. Gulbrandson	Lars Fjatson
Mr. og Mrs. Hans Gulbrandson	Arnold Jacobsen
Begger Gulbrandson	Past. L. P. Jensen
Arne Gryte	Edna H. Johnson
Edw. Gryte	Emma Johnson
Ragnhild Gryte	Mr. og Mrs. John A. Jordahl
Past. L. S. Guttebø	Mrs. D. J. Jordahl
Helmer Hagen	Thora Jordahl
Mr. og Mrs. A. L. Hagen	Mr. og Mrs. J. Kinden
Mr. og Mrs. Lewis Hagen	J. P. Kloster
Mr. og Mrs. Ole Halle	P. G. Kloster
Mr. og Mrs. Alfred Halvorson	Julia Lee
Mr. og Mrs. Hans Halvorson	Luella Lee
H. Hammers	Mrs. D. C. Lee
Mr. og Mrs. A. M. Hanson	Balborg Lee
Past. og Mrs. E. Hansen	Helene Levorson

Levor Levorson	O. O. Selstad
Margaret Levorson	Mr. og Mrs. O. B. Selstad
Mrs. Mari Levorson	O. O. Selstad
Past. Geo. O. Lillegaard	J. G. Sime
Carl Ludvig	Mr. og Mrs. O. Singelstad
Inga Ludvig	Mr. og Mrs. O. & Singelstad
Mrs. J. A. Ludvig	Mr. og Mrs. Thomas Tiversen
L. E. Ludvig og familie	Nels Spangelo
Martin Ludvig	Jens Spilde
Nelsine Ludvig	Mr. og Mrs. N. O. Stalheim
N. J. Martinson og familie	Mr. og Mrs. N. N. Stalheim
Mr. og Mrs. E. Mattison	E. S. Stene
Mr. og Mrs. Chaz. Mellem	Mrs. Ingeborg Stene
L. G. Mellem	Martin Stene
C. E. Mellum	Sarah Stene
John Michaelson	S. E. Stene
Past. G. P. Nesseth	Elmer Stensrud
T. A. Nesset	Mr. og Mrs. E. S. Stensrud
Mr. og Mrs. S. T. Olland	Lewis Storbj
Past. Holden M. Olsen	Lyh Storbj
Mrs. A. G. H. Overn	P. O. Storbj og familie
A. B. Overn	Mrs. O. Styde
Annette Overn	T. C. Saetra
Olga Overn	C. Talle
P. A. Pederson	O. R. Teisberg
Past. C. N. Petersen	Prof. J. E. Thoen
Mr. og Mrs. C. W. Petersen	Nora Thompson
H. E. Peterson	Mr. og Mrs. P. A. Thompson
Mr. og Mrs. H. H. Peterson	Past. og Mrs. A. J. Torgerson
Mr. og Mrs. C. W. Peterson	Mrs. Dina Torgerson
Søren Petersen	Margeret Torgerson
H. H. Rasmussen og familie	Mr. og Mrs. P. G. Tjernagel
Mr. og Mrs. N. O. Roalvam	B. H. Tveit
Mr. og Mrs. Ed. Rusten	Anna Thysen
Caroline Sande	E. K. Thysen
Emma Sande	Mr. og Mrs. K. K. Thysen
H. N. Sande	O. K. Thysen
N. H. Sande	Mr. og Mrs. P. A. Webberg

Følgende af Missouri-synodens prester var tilstede:

Past. H. Steger, Fairbank, Ia., past. George Koenig, Webster City, Ia., past. Geo. H. Koch, Garner, Ia., og past. Gerh. Schmidt, Blue Earth, Minn.

Disse prester hilste mødet naar de kom, og ønskede Hørrens besignelse over mødets forhandlinger og beslutninger ved dets slutning.

Her er en del af deres udtalelser:

"I am glad that I have the opportunity to be present at this meeting of the minority of the old Norwegian Synod, the minority which could not accept "Opgjør" as basis for its faith and its church connections. I am convinced that you stand in full accord with Scripture and the Lutheran confession in this.... May God bless your meeting so You through your deliberations can find the best way to continue a scriptural Lutheran church work among your people."

"I wish to thank the members of the meeting and the members of this congregation for the hearty Christian reception which we have received here these days. It has been inspiring to witness the undaunted spirit and true Lutheranism prevailing at all your deliberations.... May God bless you and the organization you have formed."

Embedsmænd og komiteer valgt for dette møde.

B. Hørstad, formand; J. N. Moldstad, viceformand; C. N. Petersen, sekretær og A. J. Torgerson, fælgerer.

Fuldmagtskomite: Pastorerne E. Hansen, L. S. Guttebø, C. N. Petersen samt E. B. Ellingson.

Programkomite: Pastorerne B. Hørstad, A. J. Torgerson og J. N. Moldstad samt L. C. Sætra og J. Michaelsen.

Missionskomite: Pastorerne Chr. Andersen og E. Hansen samt L. G. Mellem.

Torlagskomite: Prof. J. E. Thoen og past. Holden M. Olsen samt P. G. Tjernagel.

Resolutionskomite: Pastorerne J. E. Thoen, E. Hansen og Holden M. Olsen samt Begger Gulbrandson og E. B. Ellingson.

Revisionskomite: Prof. J. E. Thoen og past. G. P. Nesseth.

Hilsen til Synoden.

Kjære troesbrødre!

Skjønt forhindret fra at være med eder i disse høstidsdage, glæder jeg mig dog overmaade meget over, at nogle mænd og kvinder har faaet naade og frimodighed af Gud til at blive staaende paa den gamle sandheds grund og derfra som rette lutheriske kristne at vidne i disse forvildelsens og forvirringens tider.

Tillad mig ogsaa, kjære venner, idet jeg sender denne broderhilsen, at minde eder om et par ting, som vi vistnok alle har den samme erfjendelse og forstaelse af, men som det dog kan være godt for enhver at blive mindet om paany, og det særlig nu.

Det første er at vi har en god og retfærdig sag, og at vi derfor kan være forvisset om, at Gud er med os. Dette er paa samme tid baade vor styrke og en fuld betryggelse for vor seier. Det er vor styrke i den forstand, at saa længe vi holder os til denne retfærdige sag, saa er der ikke den magt, som kan overvinde os. Det er en betryggelse for vor seier, ikke saaledes at forstaa, at vi skal kunne gjøre store ero bringer og faa mange mennesker med os. Det kan ske, eller det kan kanske ikke ske. Hvad følgerne af vort vidnesbyrd vil blive, derfor raader Gud. Vi planter og vander. Gud giver væksten. Men saaledes vi staar paa sandheden grund og ikke sviger vor retfærdige sag, er vi altid betrygget seieren til vor egen frelse og salighed og den sande kristelige kirkes bestaaen iblandt os.

Saaledes staar det andet, som jeg vil minde om i den nærmeste berøring med det første. Vi har nemlig ikke blot en god og retfærdig sag, men ogsaa en vigtig sag, ja den vigtigste sag i verden at arbeide for. Thi dette, at vi selv kan blive frelst, og at Guds sande kirke kan bestaa iblandt os, vil enhver kristen erfjende i bethydning at staa langt over alle andre opgaver og gjerninger i verden.

Lader os derfor komme bort fra disse daarlige tanker og spørgsmaal om, enten denne eller hin lærde mand eller denne eller hin rige og formaaende mand gaar med os eller ei og kun bekymre os om dette ene, at vi har Gud og sandheden paa vor side.

Det er vistnok saa, at vi bedrøves, naar vi ser mange af dem, som vi før gledede os ved at kalde brødre, forlade os. Vi ved ogsaa godt, at lærde og indflydelsesrige mænd kan formaa at virke mere for Guds kirke end mindre lærde, naar Gud giver dem det rette sind, saaledes som vi ogsaa ser af Pauli eksempel. Men intet af dette

hører med til det væsentlige. Og Gud vil nok kalde frem sine lærde og dygtige mænd, naar han trænger dem, saaledes som han har gjort det ogsaa i forrige tider.

Et af de glædeligste tegn, som giver os godt haab for vor kirke i fremtiden er, at flere præster har lidt under forfølgelse lige til det at blive affat fra sine embeder hellere end at svige sin overbevisning. Naar en saadan aand viser sig iblandt os, at man er villig til at lide tab af alle jordiske fordele, ja endog det daglige brød for Kristi skyld, da er kirkens tilstand sund og stærk, og det borger for en sund og stærk væft i de kommende aar.

At der da ogsaa findes lægmcænd iblandt os, som med oposrelse baade af tid og penge støtter vor sag og vil strække sig saa langt, de kan, forat sandheden kan fremmes, er os heller ikke ubekjendt. Det vil ogsaa se mere og mere, eftersom kundskaben og erkjendelsen af de virkelige forholde tiltager. Saaledes kan vi være glade og frimodige, idet vi har godt haab om, at bedre tider vil oprinde for vor arme kirke, efter den mørke nat, som vi nu en tid har levet i.

Hold mig da tilgode, fjære venner, at jeg optog en del af eders kostbare tid med saavidt mange ord. Men mit hjerte ligesom eders er fuldt af iver for denne sag.

All naades Gud og Fader velsigne eders møde i Jesu navn.

Eders hengivne medarbeider,

J. Blæffan.

Beslutninger.

1. Vi tilstedevarende medlemmer af Synoden for den norske evangelisk-lutheriske Kirke i Amerika, præster, repræsentanter for menigheder og menighedslemmer, slutter os herved sammen for at fortætte den gamle norske synodes gjerning paa den gamle grundvold og ifølge de gamle principper.

Vi foreslaas deraf til menighedernes antagelse:

2. Denne organisations navn skal være: „Den norske synode af den amerikanske evangelisk-lutheriske Kirke“—„The Norwegian Synod of the American Evangelical Lutheran Church.“

3. Den eneeste filde og regel for synodens tro og lære er Guds hellige ord, aabenbaret i det gamle og nye testamenteres kanoniske Høger.

4. Den norske synode befjender sig til samtlige den Lutheriske

firkes symboliske bøger eller befjendelsesskrifter, indeholdt i Konkordbogen, som følger:

- a) de tre hovedsymboler: det apostoliske, nicænse og atanasianske;
- b) den uforandrede augsburgske konfession;
- c) konfessionens apologi;
- d) de schmalkaldiske artikler;
- e) Luthers lille katekismus;
- f) Luthers store katekismus;
- g) konkordieformelen;
- h) anhang til Konkordbogen.

5. Vi vælger en komite paa tre medlemmer, som skal gjennemgaa synoden's gamle konstitution, for at foreslaa de nødvendige forandringer. Komiteens indstilling offentliggøres snarest mulig for at de menigheder, som ønsker det, kan behandle og antage samme. Komiteens indstilling fremlægges dernæst for næste aars synodemøde.

6. Vi vælger følgende embedsmænd for et år: Formand, viceformand, sekretær, kasserer, en missionskomite paa tre medlemmer, en forlagskomite paa tre medlemmer og to revisorer.

7. Næste år holdes synodemøde, hvortil indbydes representanter fra menigheder som ønsker at slutte sig til, præster og enkeltpersoner, som vil være med at fortsette den gamle norske synoden's gjerning.

1. We, members present, of the Synod for the Norwegian Evangelical Lutheran Church of America, ministers, delegates of congregations and members of congregations join together for the purpose of continuing the work of the Synod on the old basis and according to the old principles.

We therefore move for adoption by the congregations:

2. The name of this organization shall be The Norwegian Synod of the American Evangelical Lutheran Church.

3. The only source and rule for faith and doctrine is the word of God as revealed in the canonical books of the Old and New Testament.

4. The Norwegian Synod adopts as its confession all the symbolical books of the Lutheran Church contained in the Book of Concord.

5. We elect a committee of 3 to propose the necessary changes in the old constitution of the Synod. The committee

report shall be published as soon as possible, in order that congregations so wishing can consider and adopt it. The committee report to be presented for final adoption at the next annual meeting of the Synod.

Lutherisk Tidende.

1. Udgivelsen af Lutherisk Tidende fortsættes.
2. Lutherisk Tidende udgives hver uge.
3. Evangelisk fåsies til navnet ved at sætte det over billedet af kirken, såd navnet bliver: Evangelisk Lutherisk Tidende.
4. Der vælges en redaktør og forretningsfører.

Beretning om mødet.

1. Der udgives en saa fuldstændig beretning om mødet som muligt.
2. Der udgives mindst 1000 eksemplarer af denne beretning.
3. Prisen paa beretningen sættes til 50 cents per eksemplar.
4. Beretningen oversættes til engelsk.
5. Prædikener og foredrag holdte ved mødet tryffes i beretningen.
6. Forlagskomiteen forestaar ordningen for trykning og bestemmer oplagets endelige størrelse.
7. Paaft. J. A. Molstad blev valgt til sammen med sekretæren at redigere beretningen.

Andre beslutninger.

1. Forlagskomiteen skal forsøge at få udgivet en folkekalender for Synoden.
2. Synoden holder forlagskomiteen ansvarlig for vores publikationers udgivelse og bemyndiger den til at ordne med indtægter og udgifter efter bedste føj; dog saaledes at der ikke stiftes gjeld.
3. Forlagskomiteen ordner med lønninger.
4. Forlagskomiteen paalægges at gjøre undersøgelser med henbrygning til engelsk salmebog og rapportere til næste møde.
5. Synodens præster opmuntres til, om muligt at komme sammen til større og mindre præstekonferenser for ved gjenfödig helcærelse og formaning at befæste hverandre i lærens enhed og renhed, fremme det kristelige livs udvikling og overhovedet dygtiggjøre hver andre til embedet.

Kassererens Rapport.

Inndkommet til den 17de maj 1918:

Synodekassen:

Subskriptionspenge	\$ 407.59
Bidrag	<u>1,103.11</u> \$1,510.70

Udbetalt:

C. N. Peterson	\$ 600.00
Trykning, porto etc.	555.44
Kassbeholdning	<u>355.26</u> \$1,510.70

Komiteen til at gjennemgaa kassererens rapport har holdt møde og finder regnskaberne at være i orden.

J. G. Thoen,
G. P. Nesseth.

Kassereren oplyste senere at \$52.00 af de \$600 udbetalt til C. N. Peterson var for reisendgifter og udgifter i forbindelse med mødet i St. Paul.

Besluttet at kassereren udbetales de i Synodekassen resterende penge til C. N. Peterson.

En tak til kassereren for vel udført arbeide blev tilstent ved reisning.

Ligeledes blev følgende resolution tilstent ved reisning:

Synoden holder påf. D. T. Lee i tæknemmelig erindring for hans ihærdige og trofæste arbeide som kasserer og ellers for sandhedens fastholden og fremme iblandt os.

Resolutioner.

I det forløbne aar har det behaget Gud i sin visdom, at falde bort fra dette liv vore trofæste brødre pastorerne D. T. Lee, J. A. Møller og S. Svennungsen.

Vi savner dem dybt og deltager indersig med deres esterladte i deres store sorg; men bøier os for Guds vilje, takker ham for hans store godhed og naade mod disse hans tjenere, og for alt han har udrettet gjennem dem som sine redslaber; og vi heder ham trøste og styrke de kjære esterladte og velsigne for dem og os disse brødres mindre og virle.

The Norwegian Synod of the American Evangelical Lutheran Church in convention assembled at Lime Creek, Iowa, June 14th, 1918.

We recognize the great burden and responsibility placed upon You as commander in chief of the forces of this country, now engaged in the world war.

As loyal citizens of the United States we assure You of our hearty support, and our prayerful supplication to Almighty God for Your courage and wisdom to prosecute the war to a successful end and a righteous peace.

Aalmingsprædiken ved past. B. Harstad.

1 Mos. 12, 1—4.

Dyrebare medforløste! Vor Herres Jesu Kristi naade Gud Faders kjærlighed og den Helligaands samfund være med eder alle. Amen.

Under ganffe eiendommelige forhold samles vi her idag.

Naar vi før har været samlede under en vel ordnet og forstaet apostolisk frikirkelig forfatning mødes vi idag som spredte saar uden nogen organisation eller embedsmænd. Dette maa virke underlige tanke og twilende spørsgsmaal. Hos os alle vil det spørsgsmaal trænge sig ind paa os: Hvorfor samles vi her saa alene, hvorfor ikke sammen med de mange kjendte og kjære, som gjerne vil tro og blive salige ligeaavel som vi? Hvorfor staa saaledes mod strømmen uden at slutte os til den store forening, som alverden priser? Disse og lignende spørsgsmaal bør enhver af os beskjæftige sig med, indtil du ved Guds magt og lys i ordet kommer til en saa fast overbevisning at du af ordet kan besvare det, hver gang den gamle adam gjør sig gjældende, han, som er et med tidsaanden og altid holder kjød for sin arm.

Alligevel tænkte jeg ikke paa at kræve eders opmærksomhed juist paa dette spørsgsmaal, men heller indbyde til at se bort fra det, som er bagved og række efter det som er foran og se Guds ords lys over den trange sti, som han vil vi skal gaa, naar vi vil løbe paa banen forat naa llenodiet.

Vi ved at vojt gamle samfund, den norske Synodes, hele organisation var bygget paa den tanke, at de enkelte menigheder som

hver for sig havde samlet sig om ordet og sakramenterne efter Guds kæld og vilje, ingen anden Herre har end Frelseren Jesus Kristus, som har aabenbaret os alt sit raad til vor salighed, og givet os en klar, fuldkommen og ufeilbar regel og rettesnor for vor tro, lære og liv. Som frie menigheder, hyggede paa apostlernes og profeternes grundvold sluttede de sig i kristelig frihed sammen til en vore forening kaldet „Synoden for den norst evangelisk-lutheriske kirke i Amerika,” som de uden nogen guddommelig besaling i kristelig frihed vilde høre til saa længe de fandt dette til opbyggelse.

Til saadan samfundsordning hørte ogsaa dette, at menighederne til aarsmøderne sendte sine præster og repræsentanter til fælles raadsflagning om kirvens betjening og opbyggelse. Som ligebrødre mødte da repræsentanter, præster, professorer og læerer uden nogen anden pligt, ret eller myndighed over nogen end den, som hver menighed havde givet og udpeget for dem enten i forfatningen eller i særlige beslutninger med den udtrykkelige forståelse at menigheden er Kristi brud, hans legeme, og at hver lokal menighed med hvert medlem i den er et lem paa Kristi legeme. Denne Kristi brud har kun en Herree, et hoved Jesus Kristus og skylder kun ham hjerrets lydhed. Sine egne ordninger er den bunden af kun saalænge som den selv finder dem tjenlige til legemets opbyggelse.

Ve den, som i noget styrke vil tage brudgommens plads og kræve af bruden lydhed mod andre end brudgommen selv, dette har Herren med klare ord lært os ved alvorligt at advare mod at ville herske over Guds arb. 1 Pet. 5, 3. Apostlernes eksempler viser, hvor varsomme de var for ikke at gribe ind i brudens frihed og ret.

Ikke engang da bare nogle fattigforstandere skulle ansettes i menigheden i Jerusalem tog apostlerne sig myndighed til at udnevne dem, men de sammenfaldte disciplenes hele mængde „og de udvalgte Stephanus,” hedder det. Ap. gj. 6, 5. Endog da en apostel skulle vælges i Judas Iskariots sted lod Herren alle disciplene som var samlede tage del i valget.

Det hedder nemlig udtrykkelig i Ap. gj. 1, 15. 23. 24. 26. at der var en skare af henved 120 personer sammen, de fremstillede twende, de både og de fastede lod, og Matthias blev enstemmig optagen blandt de 11. For at ogsaa denne apostel kunde blive kaldet umiddelbart som de andre, lod Herren dem ogsaa faste lod mellem de to kandidater, efter det Guds ord: Lodden fastes i sjælet men alt dens udsald er fra Herren. Ordspr. 16, 33.

Vistnok er der efter Guds orden i kirken forstjel paa tjeneester,

men aanden er den samme, som uddeler til enhver som han vil og hver skal efter aandens veiledning tage paa tjenesten. Ikke alle er apostler, ikke alle er lærere. Gud gab sin nytestamentlige kirke først de 12 apostler, men efter dem ansatte han ikke apostler. Ved de 12 apostlers død ophørte apostleembedet. Men Herren førde alligevel omhyggelig for sin bruds betjening med embedets offentlige forvaltning. 1 Kor. 12. 28.

Der er ogsaa forskjel paa livsstillinger paa jorden. Mogle er voksne og myndige, andre er børn og under formynderskab. Efter Guds orden har manden sin stilling i livet og kvinden ligesaa vel sin, men under al denne forskjellighed er vi, ved en aand ogsaa alle døbte til at være et legeme, hvad enten vi er jøder eller græker, trælle eller frie, og vi have alle faaet at drifte til at være en aand! 1 Kor. 12, 13. Men naar nu hvert lem dog saaledes af Gud har faaet sin tilmaalte virksomhed, da ser vi at Peder som en af de kaldede lærere optræder som faadan blandt de 120 personer, og underviser om, hvad der maatte kræves af den mand, som efter Guds vilje skulde blive apostel. Og da der i menigheden i Jerusalem blev tale om en bedre ordning af fattigpleien forflarer og lærer apostlerne menigheden, hvadslags krav, der maatte stilles til en faaenden embedsmand i menigheden. Disse krav var efter Herrens undervisning de samme som for andre tilsynsmænd i kirken. Ap. gj. 6, 3. Saaledes er vi ved Guds store naade lært af Guds ord gjenem vores fædre. Saaledes er vi kirkelig opdragne.

Dette er ogsaa umistelige sandheder, som jeg idag i den treenige Guds navn, om dette end var mine sidste ord til eder, ogsaa hjertelig maa bede eder alle og især de unge om at have for øie og i hjertet. Da vil Jø staar fast paa dem og værne om dem, ellers kan Jø altfor snart miste hele klenodiet, som Jø vil fåempre for.

Og Jø, dyrebare embedsbrødre, som for Guds aafsyn har høitidelig lovet heller at udghede eders blod end taale falske og fanatiske lærdomme, Jø vil for Guds barmhjertigheds skyld i det løfte ogsaa indbefatte den betydning, at vi maa holde dem fast, staa paa vor kristelige frihed og mindes, at den Helligaand figer til os: „Kommer eders veiledere ihu, som have forkyndt eder Guds ord, og naar Jø betragter udgangen af deres vondring, da efterfølger deres tro.“ Den tro, som de frimodigen har befjendt i skrift og tale disse mange aar, og tillige nedlagt i vor synodalforfatning er givet af Gud selv. Den er virkelig lavet efter talismandens, trøsterens den Helligaands apostoliske lære, og aander helt igjennem af evangelist frihed,

Guds naade og sandhed. Den har vi kristelig ret til at staa paa, og vil ikke vige for falske brødre, netop for ikke at rokke evangeliet. De elskede fødre, som gav os denne kirkelige ordning i arb, ligger i sin grav med uplettet skjold. Vi behøver ikke at skamme os for dem i nogen ting.

Paa denne maade er vi, elskede tilhørere, samlede her efter den frihed som vi har i Kristus Jesus. Bistnok har vi kun en klyng om de gamle tomter, nu en bar bække, hvorfra en farlig vind — en ødelæggende orkan har revet væk fra os det gamle hus og taget med sig de fleste af dem, der boede i det. Engstelig speidende omkring ser vi nu kun twilsomme veifjel paa den bare bække. Dog vi maa ikke forførdes eller altformeget tage modet. Saa stor ulykke er haendt før i Guds kirke uden at den forgik. Det kan vi lære af profeten Jeremias, som skriver: „Saa sagde Herren, staa paa veiene og ser til og spørger efter de gamle stier, hvor veien gaar til det gode, og vandrer paa den, saa skulle I finde hvile for eders sjæle.“ Jer. 6, 16.

Vort kirkelige fælles kald og arbeide er en vandring paa de gamle stier. Det lærer ogsaa den oplæste tekst os, som beskriver Abrahams kaldelse. Derfor vil vi betragte:

Vort Kristenkald, en vandring paa gamle stier.

Vi vil se

- I. Hvorledes vi skal vandre
- II. Hvad der skal styrke og opmunstre os dertil.

Herrens kald til Abraham er dette: Gaa ud fra dit land og fra din slægt og fra din faders hus til det land, jeg vil vise dig! Det gjælder altsaa 2 ting: 1, at gaa ud fra sit land og fra sin slægt. Og, 2det gaa til det land, som Herren vilde vise ham. Det var da for ham et ukjendt land. Spørges hvorfor han skal gaa ud fra sit land osv., da svarer i Josva 24, 2: Paa hin side floden boede fordum eders fødre, Tarah, Abrahams fader og Nakors fader, og de tjente fremmede guder. Før Guds kald kom til ham, tjente altsaa Abraham fremmede guder.

Den Gud, som havde lovet menneskeægten en befrier, og naadigen vil virke baade troen og en gudelig vandring, han aabenbarer sig her for Abraham og virker i ham et levende haab om den forjeftede kvindens fød, som er Jesus Kristus. Ved Guds aands oplysning saa han Herrens dag i aanden og glædede sig. Det første sfridt var da, at Abrahams hjerte blev gjenfødt, omfåbt og renset

til den treenige Guds tempel, saa det ikke længer var behersket af vanTro eller afgudsdyrkelse.

Til en Gud velbehagelig vandring og virksomhed er det ogsaa for os det første og vigtigste skridt, at ogsaa vi er af Gud tagne ud af vort i synden undfangne og fødte naturlige kjød, taget ud af den forlorne jøns land langt borte fra Gud, saa vi er oversatte fra mørket til lyset og fra Satans magt til Gud.

Dette har Gud naadigen gjort med os alle i vor spæde barndom ved daaben, igjensættelsens bad og fornholsen i den Helligaand. Da virkede og udrettede han i os syndernes forladelse, friede os fra synden, døden og djævelen, og gav os det evige liv og salighed. Da var det at Gud velsignede os med al aandelig velsignelse i det himmelske i Kristus, just paa den maade som han udvalgte os i ham før verdens grundvold blev lagt. Ved daaben indpodede han os i vinstoffen Kristus, og indskrev os i livsens bog, som er Jesus Kristus. Så ham skal vi finde og være fuldt forvissede om vor udvælgelse og salighed. Vi skal ikke søge den ved at gruble over, om vi vil blive bestandige til enden. Derved føres vi frem i vild. Er vi troende, maa vi kjende og behandle vort kjød som den farligste fiende af vor salighed. Vi ved da, at dersom vor salighed afhang af hvad vi vil, og vi vilde tro dette, da vilde vi stole ligesaa meget paa os selv som paa Gud, og da var det forbi med os. Vi skal alene bygge vor lykke og salighedshaab paa det Guds kald til os, at han ved daaben valgte os ud fra kjødets og Satans magt, og udfaarede os til sine disciple og børn.

Men dette vort kald og vor udvælgelse skal vi bevise og befæste ved for det 2det at følge i Abrahams, de troende faders fodspor.

Gud kaldte ham ogsaa til at gaa til et land, som han vilde vise ham. Men denne udvandring var just ikke efter hans kjødelige tilbøjelighed. Han var nu 75 aar gammel og havde efter kjødet næppe nogen lyft til at give sig ud paa reise bort fra alle sine kjære i Orienten. Han blev kaldt til at drage vestover til Kana'ans land blandt kanaanitterne for at vanke om som fremmed og udlænding. Herom figer Stephanus, Ap. gj. 7, 4—6: „Da gik han ud af Kædaernes land og tog hølig i Charan; og da hans fader var død, flyttede Gud ham derfra til dette land, i hvilket Så nu bo. Og han gav ham intet deraf til eie, end ikke en fodbred; og han lovede ham at give ham det til besiddelse og hans afkom efter ham, endog han intet barn havde. Men Gud sagde saaledes, at hans afkom skulle bo som udlænding i et fremmed land, og de skulle gjøre den til

træl og handle ilde med den i fire hundrede aar." For han selv var der altsaa intet førstfelt godt lovet ham, tvertimod, fors og trængsler af mangelags ventede ham der. Det er ganske rimeligt, at han heller vilde vendt sig tilbage til sine mange, mægtige og fjære slægtinge.

Kun to aar før Abrahams fødsel var patriarchen Noah død. Hans egen gamle farfader Noahs søn, Sem, levede endog til 75 aar efter Abrahams udvandring fra Charan. Nineveh og Babylon og mange andre steder var nu i blomstrende forfatning i det mægtige Assyriske rige, som hin vældige jæger og tapre erobrer Nimrod, Kamsøn, havde grundlagt. Her var der vel mange behagelige poster for en mand som Abraham.

Alligevel finder vi intet, som tyder paa at Abraham længtede tilbage til sine fædres land. Det tør hænde, at de alle sammen var frafaldne, som dyrkede fremmede guder. Abraham troede Gud. Derfor hedder det om ham: „Bud tro var Abraham, da han blev kaldt hydig i at gae ud til det sted, han skulde tage i arv, og han gif ud endført han ikke vidste hvor han drog hen.“ Hebr. 11, 8. Dette var hans daglige fornyselse.

I lighed hermed skal vor vandring og virksomhed være. Lad os tilbringe vor udlændigheds vandring i tro og tillid til hvert Guds ord og trofylldig barnlig hydighed derimod enten vi forstaar hvor det hører hen eller ikke. Det vi skal tro og gjøre er dog ikke paa lang vei saa modsat fornuft og naturens orden, som det der blev sagt til Abraham og som han blev prøvet med. Ja viist er vi saa og fattige i sammenligning med mange andre. Men lad os vogte os for disse ord, hvad kan vel en lidens levning som vi er gjøre? Mon det er vi mennesker som skal gjøre store ting i kirken? Er det menneskers magt og anseelse vi vil holde os til og arbeide med? Da var Abraham gaaet til Nimrod, Nineveh og Babylon. Nei, dem med al deres pomp og prægtige glans, kaldtes han til at fjerne sig fra for ikke at blive fangen af fjødets lyft og snarer.

Han vidste godt, at Herren kunde have sat ham paa Nimrods throne i det store Assyriske rige om han havde villet det, men saa var ikke Herrens vilje. Hans tro og oplysning lærte ham at forståa, at det ikke var menneskevisdom, magt eller kunst, men Guds naade og ver� som alene kunde gjøre ham og jordens slægter lykkelige. Abraham visste sin fjærslighed til Gud, ved at adlyde han endda han ikke vidste hvor han gif hen. Hvad har vi med at bemynde os for, hvorledes Herren vil komme frem i verden med sit

ringe stel og sin fattige levning. Sagen er hans egen, ikke vor. Vor sag er ikke at bygge et verdslig rige. Det overlod Abraham til Nimrod og hans svende.

Derfor naar man spørger os, og vort eget kjød stadigt hvisker høit i vort øre, hvad vil og kan Gud vel gjøre, da svarer vi først, efter det nye menneske vil og kan vi ved Guds naades magt med glæde, som Abraham tro Guds ord: Vi vil og kan ifølge samme magt befjende vor tro ved lydhed mod hvert Guds ord. Vi vil og kan side med Kristus, være et skumpelskud, en skovisj for engle og mennesker. Vi kan og vil ogsåaa dø med Kristus. Dette kan og vil kristne gjøre, og det baade enkeltvis og i forening. 2det, efter kjødet kan og vil ogsåaa vi med den store strøm af slægt og venner, som Abraham ogsåaa havde mange af, hjælpe til at „boome“ Nineveh og Babylon, men efter det nye menneske vil og kan vi det ikke. Vi vil med Abraham fjerne os fra alt dette. Fly de falske profeter, frassiller eder, viger fra dem. **Det vil Gud.** Dertil falder han os. Vi har enkeltvis hver af os det salige hvert at søge først Guds rige og hans retfærdighed. Men det bestaar ikke i mad eller drifte, penge eller gods, øre eller verdens hyldest, men i retfærdighed, fred og glæde. Dette er vor opgave, vor kamp for kronen, vort løb, vor vandring med Abraham til det forjættede land.

II. Hvad skal da styrke og opmunstre os til at virke og vandre i lighed med Abraham? Og jeg vil gjøre dig til et stort folk, og jeg vil velsigne dig og gjøre dit navn stort; og vær velsignelse! **V. 2—4.**

Her er to ting som bevæger, styrker og opmuntrer Abraham. Først, Guds egen befaling, dernæst, en flerdobbelt forjættelse af Gud selv.

Bare det ord, „gå ud og far til et land, som jeg vil vise dig“ var nok for Abraham. Han gif ligefom Herren havde talt til ham endog han ikke vidste hvor han gif; skulle det falde saa vanfælig for os at gjøre det samme? Skulde vi ikke kunne adlyde Gud før vi saar massen med os, hvad kunde vi da tro eller gjøre? Guds aag er gavnligt og hans bryde er let; hans ord er det flæreste og hans vilje den bedste vi ved om paa jorden. Guds ord er fuldt af herlige løfter til os, men uhyllen er, at vi er en del af verden, som ligger i det onde. Kjødet har sine skarpe sanfer ned megen fløgt og hensynsfuldhed, der meget fornuftigt og rimeligt endog kan saa ulydhed og forkastelse af Guds ord til at gjælde for kjærlighed, lydhed og selvopofrelse for Guds sag, medens det i virkeligheden

kun er egenkjaerslighed og selvvalgt gudsdyrkelse. Derfor traenger vi til flittigt at grunde paa hans lov dag og nat, som under bøn og gudsfrugt hjælpe hverandre til at høre Guds ord og bevare det. Ellers farer vi sikkert vild paa veien. Herrens veie er ikke vore.

Guds forjaettelser er mangfoldige til vor opmuntring og bestyrkelse. Vi kan vel sige at disse Herrens faa ord til Abraham, indeholder al aandelig velsignelse.

Hør Iover Herren først, at han vil vise Abraham det land, som han skal gaa til. Han viser ham det ikke straks. Landet, siger han ikke engang navnet paa det. Djævelen er en langt bedre forretningsmand. Han tager mennesket paa et saare højt bjerg og med penne ord om herlige ting viser frem i et øjeblik alle verdens riger og deres herlighed, og siger, alt dette vil jeg give dig, om du vil falde ned og tilbede mig. Men sandhedens aand handler ikke saaledes. Menneskeaanden kan ikke gribte den hele sandhed eller helt ud forstaas alt andet, der følger med det store og herlige i Guds rige. All jordisk herlighed er mer eller mindre forbunden med sluf-felse. Guds løster er anderledes. De er sanddrene og aldrig sluf-fende. Hør Iover Herren, at han i sin tid vil vise Abraham landet skridt for skridt og være med ham. Ogsaa til os har Herren sagt: „Se, jeg er med eder alle dage indtil verdens ende.“ Han er ogsaa efter sin menneskelige natur nærværende hos os i ordet og sakramenterne, hvorved han falder, forsamlar, oplyser, lærer, leder og trøster, alt efter hvers tarb og trang. Efter hvert som Abraham flyttede sine telte fra nord, helt til sydlandet lærte han skridt for skridt at kjende det land, som var lovet ham.

I lighed dermed er ogsaa vor vandring et fremskridt, en udvifling og opdragelse under Herrens tilstættes. Da lærer vi bedre at kjende Guds rige paa jorden, hvor heller ikke vi har vort blivende sted, men ved den gode hyrdes ledelse vandrer til det himmelske Kana'an. Saaledes vil der i en forsamling som denne være forskjellige trin af aandelig alder og udvifling. Nogle er børn og mindre erfane, andre har naaet manns modenhed og Kristi alders maal. Nogle er fysiske, andre stærke. Her skal den ene hjælpe den anden og alle bære over med hverandre, kun at vi hver faa langt vi er komme, vandre efter den samme regel, mene det samme, nemlig at rette vor tro og vandel alene efter Guds ord og vilje. Saaledes vandrede Abraham. Naar vi saaledes lig ham dag for dag, enkelvis, og med andre, nyder af Herrens haand i naademidlerne daglig en fuld synnernes forladelse, da nyder ogsaa vi denne

Abrahams velsignelse „Zeg vil være med dig.“ Vi beskuer da i erfaringen, dag for dag lig Abraham det forættede Kana'an, dog endnu i vor udlændighed. „Jø elstelige, nu er vi Guds børn og det er endnu ikke aabenbaret, hvad vi skal vorde, men vi vide, at naar han aabenbares skulde vi vorde ham lige; thi vi skulle se ham, som han er.“ 1 Zoh. 3, 2.

Det andet herlige løfte er: „Og jeg vil velsigne dig og gjøre dig til et stort folk, og jeg vil velsigne dig og gjøre dit navn stort.“

Ser faar Abraham baade en aandelig og jordisk gave. Naar Gud velsigner, da sør det ikke bare i ord, men han lader da virkelige ting tilflyde ham. Han nyder kraft og bestandighed i tro, haab og kjærlighed, med sejervinding over det gamle menneske, ja endog over helvedes porte. At blive et stort og talrigt folk, var en jordisk velsignelse, men deri saa han vel en grund til aandelig glæde. Han vilde jo som en vel oplyst sjæl opdrage sin efterslægt i guds frygt og Herrens formaning, han kjendte Guds naades magt og glædede sig over, at mange andre ogsaa vilde nyde godt deraf. Se, dette lovedes ham og han vidste det skulle opfyldes uden at en fodsbred af landet var i hans besiddelse. Han hyggede sig, hvor han flyttede hen, Herren et alter, af de stene og den jord, som han sandt paa stedet. Saaledes og vi.

En anden del af disse herlige løfter, er disse ord: „Og vær velsignelse“, d. e., han skal ikke alene selv faa modtage og nyde velsignelse af Herren, men han skal faa den cere som Guds medarbeider at bringe til andre herlige frugter af Herrens velsignelse over ham. Endog han vankede alene omkring uden nogen forbindelse med de mange og mægtige i hans fædres land, blev han en velsignelse ikke bare for sine børn og husfolk, hvem han ledede i guds frygt, men ved sin gudsdyrkelse tjente han mange andre folk som et lys i det mulm og mørke af vantro, som dækkede hedningerne. Han reddede ogsaa Lot og kongerne i Sodoma og Gomorrah. Som en oplyst troende var det ham en glæde ved sin lære og lydighed mod Gud at give sine medmennesker et gjenfødt af Guds naade, som han selv skattede saa høit. Han glædede sig vel, især derover, at alle jordens slægter skulle velsignes i ham. Den samme velsignelse kan og skal ogsaa vi være, hvor faa, husvilde og uorganiserede vi ender, naar vi bare i aand og sandhed, selv tror paa og frit forkynder Kristus, der er kommen til alle jordens slægter ligesom Abraham forkyndte og glædede sig i den frelses, der skulle komme, et lys til at oplyse hedningerne og en cere for Guds folk.

Men til disse hellige velsignelser, føjer Herren en til, der er af en lidt anden beskaffenhed. Den viser også, hvor alvorligt Herren vil, at vi skal adlyde ham og følge de troende fædres eksempel selv om der kun var en af dem. V. 3: „Og jeg vil velsigne dem, som velsigne dig, og den, som forbander dig vil jeg forbande.“

Ser hører vi, hvor nær han vil staa ved Abrahams side, under hver omstændighed, og forsørge for at hans vandring ikke skal være forgjæves, men altid bære en Gud velbehagelig frugt.

Dette fører endog da, naar vor stive stilling paa ethvert Guds ord synes kun at bringe os modstand, tab og nederlag eller den store verdens forfølgelse og forbandedse.

Da vil Herren forfølge den der forfølger nogen af dem, der er saa lydige mod ordet at de vil tro og befjende det i alle styrker, endog naar ordet er over og mod formisten.

Selv i saadant de troendes nederlag, er de feierherrer. Dette udtaler den Helligaand ved Paulus i 2 Kor. 2, 14—16: „Men Gud være tak, som altid lader os vinde feier i Kristus og aabenbarer sin kundskabs vellugt ved os paa hvert sted! Thi vi er Kristi vellugt for Gud iblandt dem, som frelses, og iblandt dem, som fortabes, for disse en dødsens lugt til død, men for hine en livsens lugt til liv. Og hvo er dygtig til dette? Thi vi er ikke som de mange, der forfalske Guds ord, men som af retfindighed, ja, som af Gud tale vi for Guds aasyn i Kristus.“ Derfor lader os kun ensoldig blive i ordet og i troen indtil vi dør. „I øvrigt, mine brødre, vorder stærke i Herren og i hans vældes kraft! Fører eder Guds fulde rustning, at I kunne være mægtige til at staa imod djævelens snedige ansløb! Thi vi have ikke kamp mod kjød og blod, men mod fyrstendømmer, mod magter, mod verdens herrer, som herske i denne tids mørke, mod ondskabens aandelige hær under himmelen. Tager derfor Guds fulde rustning paa, forat I kunne gjøre modstand paa den onde dag og bestaa efter at have fuldbragt alt! Saa staar da omgjordede om eders leender med sandhed og iførte retfærdighedens pantsor og ombundne om fædderne med den færdighed, som fredens evangelium giver, idet I til alt dette griber troens stjold, med hvilket I skulle kunne slukke alle den ondes gloende pile, og tager saliggjørelsens hjelm og aandens sværd, som er Guds ord, idet I til enhver tid bede i aanden med al bøn og begjæring, og ere aarvaagne i dette med al varagtighed og bøn for alle de hellige. Ef. 6, 10—18. Dette forunde Gud os af naade. Amen.

Læreforhandlinger.

I.

Menneskets aandelige tilstand før opbevælkelsen eller gjenfødselen.

Referent: L. P. Jensen.

1. Ved det ørgerlige syndefald kom mennesket ind i den dybe elendighed, hvori det befinder sig før gjenfødselen.

2. I denne tilstand er mennesket berøvet Guds billede; dets natur er i bund og grund vanartet og fordærvet i syn og det er optændt af hyst til alt ondt, udygtig og uvillig til noget godt.

3. Ethvert menneske, som fødes paa naturlig maade, er i denne dybe fordærvelse og derfor hjemfalden til Guds vrede og straf til legem og sjæl, for tid og evighed; bliver det ikke oppaadt eller gjenfødt forbliver det i døden og gaar evig fortapt.

Judledning.

Naar vi tager for os denne sag til behandling nu, sfer det nærmest i den hensigt at alle høie tanker om os selv maa dæmpes og at Guds naades storhed i Kristus maa fremhæves og prises af os. Dersom det er sandt, og det er det, at vi af naturen er aldeles fordærvet i syn, aandelig bankerot, udygtige til noget godt, saa fødes al tanke hos os om, at vi kan gjøre noget eller virke med enten i forhvervelsen eller tilegnelsen af vor frelse. Vi maa erkjende at ikke vi selv, men naaden alene gjør udslaget i vor omvendelse. Kan ikke engang en legemlig død gjøre noget for at faa liv, hvor meget mindre da en aandelig død.

Hvorfaf kommer vel al den tale, vi har hørt, om selvbestemmelse, gode forhold, undladelse af forsættig eller gjenstridig modstand, mulighed for omvendelse osv. ikke blot blandt de reformerte sekter og de romersk katolske, men selv blandt lutheranere? Det kan alene komme deraf, at enten har de glemt, hvad det virkelig er at være aandelig død, eller de har ikke fattet Guds ord's lære om denne sag. Men det værste er, at saa mange ikke vil tilstaa, at i samme grad der indrømmes mennesket noget godt i omvendelsen eller gjenfødselen, i samme grad berøves Gud sin cere; enhver formindskelse af menneskets fordærvelse, forninger og formindsker hjælpen fra Gud. Det er dog aabenbart, at saajnart den menneskelige fordærvelse gjøres mindre end den virkelig er ifølge Guds ord, saa der tillæg-

ges mennesket evne eller dygtighed til at kunne bestemme sig for naaden, udtale det afgjørende „ja“, i omvendelsen, eller bevirke ved sit forhold at omvendelsen sker eller indtræder, da afgiver man fra sandheden. Med andre ord, tilskriver man mennesket, det stæfels hjælpelse menneske, hvad Guds naade alene bevirker og kan gøre, nemlig at mennesket opgiver al modstand mod Guds naadesvirkninger, gjør en villig af en willig, saa farer man vild. Gud bevare os fra saadan falsf lære! Jo, klarere og mere levende vi derimod erkjender menneskets dybe fordærvelse i aandelig henseende, jo mere ydmiges vi for Gud og giver ham alene øren, for at vi kommer til troen og bliver salige. Saadan erkjendelse vil ogsaa blive en kraftig spore til, at vi selv slatter og fastholder naaden i Kristus sjænket ved evangeliet, og at vi virker ned til, saavidt det staar til os, at dette saliggjørende evangelium ogsaa kan komme til andre.

1. Ved det sorgelige synesfald kom mennesket ind i den dybe elendighed, hvori det befinder sig før gjenfødslen.

Fra først af var mennesket oprindelig i just den modsatte aandelige tilstand af den, hvori det nu befinder sig. Skriften viser os dette meget klart. Herom taler dr. Walther træffende i følgende ord: „Den hellige skrift siger ikke blot: 'Gud saa alt det, han havde gjort; og se, det var saare godt'; den siger ogsaa udtrykkelig: 'Gud skabte mennesket i sit billede, i Guds billede skabte han det.' Mennesket var altsaa oprindelig i en saare herlig tilstand. Dets forstand var et klart lys, dets vilje, Guds vilje; i dets hele væsen straalede til legem og sjæl Guds billede som i et levende speil. Guds visdoms billede straalede i dets forstand; Guds godheds, langmodigheds og taalmodigheds billede straalede i menneskets sind; den guddommelige kjærigheds og barnihjertigheds billede i dets hjertes rørelser; den guddommelige retfærdighed og hellighed i den menneskelige vilje, og den guddommelige blidhed i menneskets gæbærder, miner og tale. Ewerken i dets legemes lemmer eller i dets sjæl rørte sig en ond tilbørlighed eller begjærlighed; uden kamp og uden modstand trægtede alt i mennesket efter Gud, som efter det højest gode. Alle menneskets kræfter stod i den fuldkomneste harmoni; der var ingen tvedragt: dets fornuft var Gud underdanig. Sært, mennesket var i den reneste uskyldighedsstand; det var et klart gjenføn af Gud, saa at mennesket funde gjenkjønde Gud i sig selv. Gud havde derfor ogsaa i mennesket, som i sit billede, det inderligste velbehag, ligesom faderen i sit smilende barn. Men mennesket fryhdede sig i sin Gud og sin skaber, det var saligt, fuldt af fred og

ro; ingen frygt, ingen frælt, intet mismod fandt rum i dets hjerte. Dog hvem kan værdig beskrive menneskets salige tilstand i uskyldighedsstanden? Vi taler derom, som de, der fra fødselen af har boet i et mørkt fængsel, taler om lysets skjønhed. Dette var menneskeheden gylde tidsalder. Men al! af hvilken fort varighed var ikke denne salige tid! Mennesket var lig Davids søn, om hvem det hedder: „Der var ikke saa deilig en mand i al Israel som Absalom; der var ingen lyde paa ham fra hans fødsale og indtil hans hovedisse.“ Men ligesom Absalom ikke lod sig nøje med sin herlighed, men ogsaa til sin faders Kongekrone og stiftede et oprør mod ham, saaledes vilde heller ikke mennesket lade sig nøje med sin medfødte herlighed, men til at være ligesom Gud, overtraadte endelig frivillig Guds hellige bud og reiste sig saaledes dristigt og frælt i oprør mod Gud dets Herre, farer og fader.

Men hermed skyttede mennesket fra sin salige høi ned i syndens, mørkhedens, dødens og fordommelsens gruelige på; det tabte Guds billede og blev et billede af mørkhedens fyrtte. Og ligesom mennesket, dersom det ikke var faldt, ville have forplantet sin oprindelige herlighed paa sine børn, saa gaar nu dets synd med dens elendighed i arv paa barn og barnebarn lige til det sidste menneske, der fødes paa denne jord. (Ev. Post. 6te søndag efter trefoldighed.)

Menneskets oprindelige tilstand var livssamfund med Gud og Gud er livet. Det stod i en inderlig, fortrolig forening med Gud, havde aandssamfund og pleiede omgang med ham; det havde ogsaa en høi bestemmelse. Det var lig Gud i sandhed, retfærdighed og hellighed, medens det havde hans billede. Dog ikke i alle ting var det lig Gud; det var ikke lig Gud i væsen. Det var ikke almægtigt, alvidende eller allestedsnærværende; blot i visse henseender lignede det Gud. Som sanddru, hellig og retfærdig havde det fred og glæde, aandeligt og evigt liv. Det havde gave til at regjere over alle jordiske skabninger og evne til at forsk i naturens rige. Mennesket var ogsaa uskyldigt, fri for synd, sorg, sygdom og nød; kjendte ikke døden, det var fri alt ondt. Det havde kjærighed til Gud, hengav sig til at tjene ham frivilligt, med lyft og glæde; han var dets høieste gode. Dets forstand havde klar erkjendelse af Gud selv, hans vilje og gjerninger. Saaledes kunde Adam give alle dyr og fugle de rette navne; forstod straks hvorfra kvinden var kommen. (1 Mos. 2, 19. 23). Alle hjertets bevægelser, rørelser og følelser var rene og hellige, de bluedes ikke ved sin nægenhed. (1 Mos. 2, 25). Deres vilje var fri til at bestemme sig og vælge, de kunde

gjøre det gode og undlade det onde. (1 Mos. 3, 2 f.) Selvfølgelig havde Gud sin lyst og velbehag i mennesket og satte det i paradis, den dæilige Edens have. (1 Mos. 2, 15.) Han elskede det med en evig kjærlighed. (Zerm. 31, 3. Joh. 3, 16.)

Men nu indtraf syndefaldet. Gud havde sat mennesket paa en nødvendig, umindgaaelig prøve. Dog var denne prøve ikke for stor for mennesket og Gud havde gjort den saa let som mulig. Lad os mærke os, at der var blot en forbuden frugt og fristeren kom i et dyrs stikkelse, men de var sig bevidst, at alle dyrene var i deres magt. Gud havde ogsaa ladet dem forstaa, at der var fare, eller en mulighed for fare, idet han ikke blot havde sat dem til at dyrke, men ogsaa at vogte haven. (1 Mos. 2, 15.) De var dertil saaledes begavet, at de var stærke nok til at bestaa prøven. (1 Kor. 10, 13.) Dog, mennesket bestod ikke prøven; de syndede, overtrædte Guds bud. „Synd er overtrædelse af loven.“ 1 Joh. 3, 4. Dette var uretfærdighed; thi uretfærdighed er synd. 1 Joh. 5, 17. Men „syndens sold er døden,“ Rom. 6, 23. Og Gud havde sagt om kundskabens træ paa godt og ondt, „af det skal du ikke æde; thi paa den dag, du æder af det, skal du visselig dø.“ 1 Mos. 2, 17. Synden skiller fra Gud, (Ef. 59, 2.) og Gud er livet; saaledes fører synd ind i død og bringer død. Derfor er synden folkenes fordærvelse. (Ordspr. 14, 34.)

Men synden kommer ikke fra Gud, har ikke sin oprindelse i ham; meget mere den kommer fra djævelen og menneskets frie viljes misbrug. Det hedder Rom. 5, 12: „Synden kom ind i verden formedlet et menneske.“ Djævelen luredes nemlig paa mennesket i paradis og havde sat sig for at bedrage det, føre det bort fra Gud og ind i døden. Og vi læser i 1 Tim. 2, 14: „Ævinden blev bedragen og faldt i overtrædelse.“ Det som bevægede djævelen til at forsøre og bringe døden ind i verden var avind; thi Visd. 2, 24; siger: „Bud djævelens avind er døden kommen ind i verden,“ og djævelen er en løgner og morder fra begyndelsen, som Kristus lader os vide Joh. 8, 44: „Han var en manddraber fra begyndelsen af og i sandheden staar han ikke; thi sandhed er ikke i ham....; thi han er en løgner og løgnens fader.“ Til dette kommer ogsaa: „Hvo, som gjør synd, er af djævelen; thi djævelen synder fra begyndelsen.“ (1 Joh. 3, 8.)

Her hør vi vel betænke, syndefaldet berørte ikke blot det første menneskepar, men hele menneskelægten. Menneskene tilsammen udgør en enhed, er af et blod, (Ap. gj. 17, 26.) rinder af en rod og udgør en stamme; som roden og stammen, saa hele træet. Matt.

7, 18.) Derfor hedder det, at Adam fik børn i sit billede, (1 Mos. 5, 3.) ikke i Guds billede; thi det var tabt og borte. Den daglige erfaring støtter jo også denne sandhed, at alle mennesker er syndere. Derfor læser vi Job 14, 4: „Dan der komme en ren af en uren? Ikke en.“ Sal. 51, 7: „See, jeg er født i misgjerning og min moder har undfanget mig i syn.“ 1 Mos. 8, 21: „Menneskets hjertes tanke er ond fra hans ungdom af.“ Heraf kommer det, at alle mennesker døde i Adam, hele slægten er i ham. 1 Kor. 15, 22. bevidner apostelen Paulus, at „alle dø i Adam“ og Rom. 5, 21: „Synden har hersket i døden“ og v. 12: „døden trængte igennem til alle mennesker, idet de synede alle;“ v. 18: „formedelst ens fald fordommelse er kommen over alle mennesker;“ v. 19. „ved det ene menneskes ulydighed ere de mange blevne syndere.“

Hvilkens dyb elendighed påaførte derfor ikke syndefaldet mennesket, hele menneskelægten. Ved løgnens ord kom synden ind i menneskehjertet og det allerede før det tog frugten og aad. Ved djævelens list og bedrag i brug af løgnen fik kvinden lyft til frugten; „saa det var godt at æde af og at det var en lyft for sinene — ønskeligt at faa forstånd af.“ (1 Mos. 3, 6.) Og med lysten valtes begjærligheden til at synde. Som apostelen Jac. 1, 14. 15. siger: „Enhver fristes, idet han drages og løffes af sin egen begjærlighed; derefter, naar begjærligheden har undfanget, føder den syn, men naar synen er fuldført, føder den død.“ Saaledes var hun allerede nu overvunden; hun aad tilligemed Adam; thi begge aad og faldt. Vi erkjender heraf at synen er dels det, at være ulydig mod Gud, fylle sig fra ham, dels det at adlyde djævelen og nærme sig ham. Kristus siger, Matt. 12, 30: „Hvo, som ikke er med mig, er imod mig.“

Det er vel tænkligt, at det ikke stod flart for Adam og Eva, hvad faldet egentlig havde at betyde; men var det nogen undskyldning for dem? Bisselig ikke; Gud undskyldte dem ingenlunde. De troede ham ikke længer, havde ikke tillid til ham, adlod ham ikke, de blev vantra; dette førte forblindelse og oprør mod sig. Vantronen gjør Gud til løgner. „Hvo, som ikke tror Gud, har gjort ham til en løgner.“ 1 Joh. 5, 10.

Det ørgelige syndefald er altsaa oprindelsen til den ubeskrivelige elendighed, hvori mennesket nu befinder sig af naturen før opvækelsen eller gjenfødselsen. Denne tilstand er fuld af angst og mose, arbeide og lidelse, nød og jammer, baade aandelig og legemlig. Døden hersker over og i mennesket formedelst synen.

2. Í denne tilstand er mennesket berøvet Guds billede; dets natur er i bund og grund vanartet og fordærvet i synd og det er optændt af lyst til alt ondt.

Naar talen er om menneskets nuværende aandelige tilstand før opvækelsen eller gjenfødselen maa især to ting betones. Det ene er at mennesket i denne tilstand mangler noget, har tabt og er berøvet noget, som det oprindelig havde, men nu ikke længer har. Det andet er, noget er kommet til, blevet meddelt det, som det nu har, hvilket det ikke før havde. Det første er det gode, det andet er det onde. Spørger vi derfor, hvad mangler mennesket nu, hvad har det mistet? Saa bliver svaret med et ord: det er Guds billede, den medskabte hellighed, retsfærdighed; fuldkommenheden i alle sjæls og legems evner og kræfter. Í denne henseende er mennesket dødt, det vil sige affondret og fällt fra det gode; det er afmægtigt og udhygt til at tænke, tale, ville eller gjøre noget der behager Gud. Spørger vi derimod, hvad har saa mennesket fået istedet, hvad er det nu blevet delagtig i? Saa er svaret: Mennesket er nu fuld af onde tilbørligheder, lyst og begær til alt ondt. Og i denne henseende er det levende og meget virksomt. Det pånærer uophørslig i tanker og begær, i ord og handling paa, hvad der er Gud imod.

Mennesket i sin naturlige tilstand har tabt, er berøvet, Guds billede, men det vil sige mere end at mennesket blot mangler noget, som det godt kan undvære og som ikke egentlig hører med til dets bestemmelse og fuldkommensheds. Forat anføreliggjøre dette, lad os tage et eksempel. Naar et dyr ikke er retsfærdigt og helligt, saa er det ingen mangel ved dyret; thi det hører ikke med til dets bestemmelse og fuldkommensheds. Til menneskets bestemmelse og fuldkommensheds hører derimod hellighed og retsfærdighed. Uden dette kan vel og er mennesket ligefaldt menneske ifølge natur og væsen, det har jo legem og sjæl. Et menneske er jo menneske, selv om det har tabt forstanden eller mangler et lem paa legemet, altsaa er vanvittigt eller en krybbling. Paa lignende maade, naar mennesket nu har tabt og er berøvet sin medskabte retsfærdighed og hellighed, saa er det i mangel af noget, som oprindelig tilhørte det, og som det efter Guds visse bestemmelser skulle have. Men paa den anden side er ved dette tab og denne mangel ikke opstået ligesom en tomhed i eller hos mennesket, saa at vi kan tænke os tilstanden, ligesom naar indholdet tømmes af en flaske og den bliver tom. Nei, noget andet er kommet istedet og fylder nu mennesket og tager pladsen af det, som er bortte. Dette er det onde. Alt godt er borte og ondt er traadt

istedet i hele menneskets væsen, natur, evner og kræFTER. Saa en saadan aandelig tilstand er det kommen. Det lever og virker her i tiden, men udretter intet godt og velbehageligt i Guds sine. Lad os tage et eksempel. Et uhr er, menneskelig talt, fuldkomment i sit slags, naar det noegang angiver tiden; men kommer det i ulave, kan det vel gaa, men det gaar ikke rigtigt. Saa her; mennesket er kommen i ulave; dets digten og tragten, gjøren og liden er urigtigt; dets lyst staar til al synd. Guds ord giver os en mangfoldighed af steder, som uomodsigelig beviser for os denne mangel hos mennesket i syndestanden. Vi vil pege paa nogle saa af disse. Sal. 14, 3: „De ere alle afvegne, alle tilhobe fordærvede; der er ingen som gjør godt, end ikke en.“ Her er talen om mennesket i sin naturlig uigjenfødte tilstand. Allerede i første vers af denne salme er mennesket kaldt „en daare.“ Og nu beskrives dets tilstand som mangel paa hellighed og retfærdighed. Det er afveget, har forladt retfærdigheds vei; ja, alle er fordærvede, udhygtige til at gjøre noget godt. Sal. 143, 2: „Ingen som lever er retfærdig for dit aasyn.“ Saa Guds sine er mennesket blottet for og mangler den medskabte retfærdighed. Dette gjælder alle mennesker; saa er det og saa har det været siden syndafaldet. Job 15, 14: „Hvad er et menneske, at det skulde være rent og en, som er født af en kvinde, at han skulde være retfærdig.“ Det henstilles her som selv sagt, en kændsgjerning, at ethvert menneske kommen til verden paa naturlig maade, mangler den oprindelige retfærdighed. Dette samme fremhæves Joh. 14, 4: „Kan der komme en ren af en uren?“ Svaret er: Nei, det er plat umuligt. Gaar vi til det nye testamente, finder vi et hovedsted, der lyder saaledes, Joh. 3, 5, 6: „Sandelig siger jeg dig, uden nogen bliver født af vand og aand kan han ikke komme ind i Guds rige. Hvad som er født af kjødet er kjød og hvad som er født af aanden er aand.“ Jesus udtalte dette i sin samtale med Nikodemus. For Nikodemus gjalt det om, at saa rede paa, hvad han maatte gjøre for at blive salig. Han var af den formening, at en ydre, menneskelig retfærdighed var tilstrækkelig. Han var en fariseer, dertil en øverste, lærer og leder blandt sit folk. Han var nu kommen paa den tanke, at muligens denne Jesus kunde og vilde undervise ham om endnu endel gjerninger, som kunde forsøge hans retfærdighed. Jesus viser ham derfor, at han tiltrænger noget ganse andet, at der maa en hel gjennemgribende forandring til hos ham, dersom han skal blive salig. Ingen egen retfærdighed, ingen ydre menneskelig fromhed og hellighed, hvor stor den end maaatte være i menneskers sine, hjalp noget i denne sag. Herrnen knuser

ligesom med et slag denne dydsstolte mand. Han maa for sig selv tilstaa, at hvis det forholdt sig saaledes, da var han med al sin egenretfærdighed aldeles hjælpeløs og fortapt. Thi at føde sig selv paanh, at blive aand, han som var idel kjød, det oversteg hans kræFTER og var ham en plad umulighed. Heri havde han fuldstændig ret. Men hvad der er umuligt for mennesker, er dog muligt for Gud. Og Jesus holder ham fast ved det, at saasom han er af naturen og med al hans egen ydre fromhed, saa maa han fødes paanh; det maa blive helt anderledes med ham, skal han komme i himmelen. Rom. 3, 23: „Alle have syndet og dem flettes Guds øre.“ Dette sted viser os, at mennesket mangler aldeles den øre og ros, som det skulle have for Gud; det ødle klenodie, den medføbte hellighed og retfærdighed, der som et pant fra Gud paa deres høje bestemmelse, var givet dem, dette var tabt ved synden. Rom. 7, 18: „Sæg ved, at i mig, det er i mit kjød bor ikke noget godt.“ Saa vanartet og fordærvet er mennesket af naturen, at der aldeles intet godt findes hos det. Cf. 2, 1: „Ji være døde i eders overtrædelser og synder;“ og vers 5: „Da vi endog være døde i vores overtrædelser.“ Vor mangel paa alt godt, kan ikke i ord udtrykkes stærkere, end her står. Ja aandelig henseende for Gud er mennesket dødt, frølt fra ham, som er livet. Har intet samfund med ham eller liv i ham. Om det end lever et naturligt liv, gjør mangt og meget, som er rosværdigt og godt for mennesker; er ørbart og skiffligt, saa er dette rent jordisk, kjødeligt og hører ikke ind i aandens eller Guds rige. For Gud i sit hjerte kan mennesket absolut intet tænke, der behager ham; intet tale til hans store navns forherligelse eller med sine lemmer gjøre noget, hvorved det dyrker og tjener ham. For Gud er mennesket i sin aandelige tilstand før opvækelsen, som et affjælet, blegnet stinkende lig, der mangler livet og alt godt.

Paa den anden side mangler det heller ikke paa steder i skriften, der peger paa den store ondskab og syndige tilhøierheder hos mennesket der har taget pladsen for det gode, som er tabt. Vi vil se paa nogle faa af disse. Hør syndlodens tid klager Herren over menneskets ondskab i følgende ord, 1 Mos. 6, 5: „Herren saa at menneskets ondskab var stor,...at alle dets hjertes tankers paafund kun var onde den hele dag.“ Al menneskets digten og træften, tankbilleder, forestillinger og rørelser, hele dets retning var ond. Der er ikke spor af hellighed, retfærdighed og sandhed i dets hjerte. Nei, ikke et øieblik, en time, en dag; hele dets liv, som barn, som ungdom, som vøffen og som olding, fra vuggen til graven, er det ifølge

sit væsen og natur i en saa ond og fordærvet tilstand. Det middel Gud da benyttede til forandring og forbedring af slægten var syndflodens straf. Alle blev udryddet undtagen Noah og hans familie, der fandt naade i Guds sine. Men hvor from og gudfrygtig end Noah var, et ondt hjerte og synd bar han paa. Efter syndfloden hører vi derfor etter Gud flage over mennesket, 1 Mof. 8, 21: „Menneskets hjertes tanke er ond fra hans ungdom af.“ Derfor kan apostelen Paulus sige om sig og alle gjenfødte, Ef. 2, 3: „Vi alle vandrede forhen i vort kjøds begjærigheder, idet vi gjorde kjødets og tankernes vilje og bare af naturen vredens børn, ligefrem de andre?“ Alle mennesker lever i sin naturlige tilstand efter sit kjøds lyster og begjæringer; de gjør tankernes, det er fornuslens vilje, hvilket er modsat Guds vilje; thi kjød er modsat aand. Og det er kjødets vilje, de gjør; ikke af twang, men med lyst, villigt; de pønser paa dette dag og nat, begjærer at efterkomme disse tankeforestillinger, rørelser og indbydelsler. I Ef. 4, 18. beskrives de, som: „Formørkede i forstanden, fremmedgjorte for Guds liv formedelst den vanfundighed, som er i dem.“ De er aandelig døde, derfor ujfendte med, borte fra og fremmede for Gud og livet. Det naturlige, kjødelige liv, de nu lever, føres i synd og gaar ud paa at leve for og tjene djævelen. Som et hovedsted i denne sag maa endnu anføres Rom. 8, 7: „Kjødets sands er fiendskab mod Gud, thi den er ikke Guds lov underdanig, thi den kan ikke engang være det.“ Apostelen skildrer her mennesket i sin naturlige aandelige tilstand. Ikke siger det, at mennesket er ligegyldigt overfor Gud, saa det ikke bekymrer sig om ham, spørger om han er til eller hvad han fræver af det; nei, mennesket hader ham, kjæmper og strider mod ham, knurrer og gaar irette med ham, sætter sig op mod ham! Men tænk hvad det vil sige. Før syndafaldet havde Adam det høieste velbehag i Gud; hans efterkommere har det høieste misshag i ham. Adam var en ven af Gud; mennesket er nu hans fiende. Adam elskede Gud; de børn han har avlet, hader Gud. Og dette fiendskab er ikke noget, de ligesom lidt efter lidt har lært og vænnet sig til, nei det er dem medfødt, de har arvet det, kommer i denne sorgelige tilstand til verden.

I Guds ord finder vi ogsaa beskrevet, hvordan det er sat med menneskets forskjellige evner og fræster i denne uigjenfødte tilstand. Lad os kortlig se paa et par steder der taler om forstanden. 1 Kor. 2, 14: „Det naturlige menneske fatter ikke de ting, som hører Guds aand til; thi de ere da ham en dacskaab og han kan ikke kjende dem;

thi de bedømmes aandelig." Her er talen om mennesket før opvækelsen eller gjenfødselen; det fatter ikke, det vil sige, mærker og modtager ikke; engelsk= "receiveth not," hvad der hører Guds aand til, altsaa hvad der er Guds, det er alt guddommeligt, himmelsk, aandaligt. Men det høre jo ind under forstandens omraade, at fatte, fornemme, mærke, gribe og modtage ting, som fremsettes, fremholdes og foredrages mennesket. Som en fornuftig skabning gjør det sine overbevisser, anstiller betragninger og gjør slutninger, lægger sig paa sind og bygger sine grundcættninger paa, hvad der fremholdes for det. Men hvad der er af Gud, tilhører og angaar ham, det fatter mennesket ikke med sin forstand eller fornuft, saa aldeles forståevnet er den. Det betragter og anser alt saadant for daarskab, dumhed og tøv; sig selv anser det derimod for klog og vis. Mennesket er kommet bort fra Gud, det har aldeles tabt evnen til at fatte og kjende ham og hvad han har at sige det til dets frelse og salighed. Saaledes var det jo med de høit oplyste og for lerdom berømte Athenienser, da apostelen Paulus kom til dem. Æ selvklogkab og overlegenhed spørger de: „Hvad vil denne ordgyder sige?" (Ap. gj. 17, 18.) Men disse oplyste, lerde og dannede græekere og romere, staar endnu i ry i verden for sin visdom, lerdom og kunst. Vil nogen i vor tid gjøre fordring paa klassisk dannelses, maa han kjende noget til deres efterladte skrifter. Og dog, hvorledes var de i aandalige guddommelige ting? daarer, uvidende. Æ følge deres græekere var der et utsal af guder baade paa jorden og under jorden, i luften og i havet; hertil kom endnu en mængde af heroer eller halvguder. De forestillede sig sine guder, som væsener med menneskelige egenskaber og lidenskaber, ja endog ligetil læstefulde. Saligheden tænkte de sig, som en tilbærelse i fraadseri og fylderi ved gudernes festmaaltider. Men saaledes var det allestedts blandt folkene i verden, og saa er det med ethvert menneske i sin naturlige tilstand. Det spotter og ler ad Guds ords prædiken. Æ Athen var et alter for den ukjendte Gud, men da Paulus kom og forkyndte dem denne Gud, den eneste, sande Gud, saa agtede de saadan prædiken for daarskab og drev gæk dermed. Blot nogle saa kom til troen. Saa hedder det 2 Kor. 3, 5: „Ikke at vi af os selv er dygtige til at tænke noget, som af os selv, men vor dygtighed er af Gud." Her er atter tale om forstanden, den virksomhed hos mennesket, at tænke. Mennesket erude af stand til, aldeles udnygtig til at tænke noget godt. Mærkelig nok indbefatter apostelen sig selv, og han var dog igjenfødt, i ham boede Guds aand; men ogsaa hans forstand var i sig selv udnygtig til at optænke og frembringe, hvad han forkyndte af aandalige, gud-

dommelige ting, saadant som hører Gud og frelsen til. Vi læser videre Ef. 5, 8: „Ji være forhen mørke.“ Før gjenfødselen var de mørke. Ikke staar her, at der var noget mørke i dem; der fandtes ikke en flek eller plet, hvor den ringeste straale af Ihs, sandhedens lys, aandeligt lys stinnede. De manglede fuldstændig erkendelse af Guds væsen, vilje og gjerninger. Naar mennesket i denne tilstand med sin fornuft søger efter sandhed, saa er det en familien i mørkhed; det har ingen bevidsthed om det sande, det gode eller veien til salighed. Det er omtaaget og indhyllet i fortvilelsens gruelige mørke. Hvis mennesker nogenfinde havde været i stand til at finde sandheden, saa maatte det vel være disse gamle grækere og romere, som endnu i vor tid staar i saadant ry; men med en mund spørger de alle i fortvilelse: „Hvad er sandhed?“ Hør et par af de mest anseede. Plato: „Vi vil vente indtil en kommer, som kan lære os vores religiøse pligter og borttage mørket fra vores veie, lad ham være Gud eller et gudbegavet menneske.“ Seneca: „Ja, naar vi blot havde en sandhedens fører.“ Efterat have fremsat en hel række forskjellige meninger og spørgsmål angaaende sjælens udødelighed, svarer Cicero: „Hvilke af disse forskjellige meninger er sande, maa en Gud vide; hvilken er blot sandsynlig, er et vanskeligt spørgsmål.“ Om der fandtes et hinsides, et liv efter dette, derom var der stor ubished. Nogle sagde, ja; andre, nei. Apostelen figer om dem alle, at de var uden haab. Seneca fremholdt som høieste trøst, at ende sit liv, begaa selvmord. Dette lader os øine noget af forstandens mørke. Endelig Ef. 4, 18: „Formørkede i forstanden, fremmedgjorte for Guds liv formedelst den vankundighed, som er i dem.“ Aandelig blinde og formørkede er de blevne vankundige, det er haarde i sit hjerte, mistet evnen til at fornemme aandelige ting. Vi tilstemmer derfor den Lutheriske bekjendelse, som figer: „For det første er menneskets fornuft eller naturlige forstand, hvorvel den endnu har en lidet dunkel gnist af den erkendelse, at der er en Gud til, ligesom ogsaa af lobens lære, Rom. 1, (19), dog saa ubidende, blind og forvendt, at endog de allerfornuftigste og lærdeste folk paa jorden, som læser eller hører evangeliet om Guds søn og forjættelsen om den evige salighed, dog ikke af egne kræfter kunne fornemme, fatte, forstaa eller tro og holde det for sandhed; tvertimod, jo større slid og alvor de anvende, jo mere de ville med sin fornuft begribe disse aandelige ting, desmindre forstaar de og tror de, og de holder alt saadant for idel daarslab og fabler, førend de blive oplyste og lært af den Helligaand. 1 Kor. 2, (14)....1 Kor. 1, (21)....Ef. 4, (17)....Matt. 13, (11 ff.)....Luf. 8, 10.): „Seende se de ikke,

hørende høre de ikke og forstaar ikke heller; men eder er det givet at forstaa himmeriges riges hemmeligheder." Rom. 3, (12 f).... Ligesaa falder skriften det naturlige menneske i aandelige og guddommelige ting ligefrem et mørke, Ef. 5, (8). Ap. gj. 26, (18). Joh. 1, (5): „Lyset finner i mørket (det er, i den mørke, blinde verden, som ikke erkender eller agter Gud), og mørket fattede det ikke." (Konk. 351, 5.)

Dog mennesket har jo ikke blot forstand, men ogsaa vilje; denne er ogsaa vanartet og fordærvet i syn. Hør faldet var den overensstemmende med Guds vilje og hans lov, som var indskrevet i menneskets hjerte, var det underdanigt. Nu derimod er viljen forvendt og modsat Guds vilje. Æ de 10 bud har Gud først og fremst aabenbaret sin vilje; her forbryder han afgnideri, vanhelligelse af hans navn, foragt for hans hellige ord, sacabelsom mord, hor, tyveri o. l., men saadanne forbud var unødvendige, hvis mennesket ikke pånær paa og vil just gjøre saadant. Dog Gud har ogsaa aabenbaret sin vilje i evangeliet, nemlig at mennesket af idel naade ved troen paa Jesus Kristus skal blive salig. Saadan Guds gode og naadige vilje modsetter og modstaar ogsaa mennesket. Det vil ikke engang lade sig hjælpe og frelse. O, for en elendighed og gjenstridighed. Hm skotlænder havde ret som sagde: „Der behøvedes to forat omvende mig; det var den almægtige Gud og mig selv." Da han saa blev spurgt: „Hvad gjorde du da til din omvendelse?" svarede han: „Teg stred imod alle kraester, alt det øvrige besørgede Gud."

Lad os nu se paa en del skriftsteder, som viser os, at det er saa ilde fat med viljen før igjenfødselsen. Rom. 8, 7: „Æjødets sands er fiendstab mod Gud, thi den er ikke Guds lov underdanig, thi den kan ikke engang være det." Menneskets vilje er ikke lydig mod Guds lov, meget mere modsetter den sig, og kan ikke være underdanig. Det er ogsaa dette, som fremholdes i „Redegj." II, 8: „Æ det uigjenfødte menneskes vilje er der ikke nogen kraft tilovers, ved hvilken han kan bistaa den Helligaands virksomhed." Phil. 2, 18: „Thi Gud er den som virker i eder baade at ville og at udrette efter sit velbehag." Apostelen fører dette ord til efter at have formonet de kristne til at arbeide paa sin saliggjørelse med frygt og bæven. Han vil derfor sige, Gud maa virke og virker ogsaa Æ eder, at Æ ønsker, begjører, stræber i sørmlig frygt af alle kraester at blive salige. Æingen kan gjøre det af sig selv. Paa dette peger ogsaa „Redegj." II, 3. 4. 6: „Som dødt i synen kan det naturlige menneske ikke selv forandre denne sit hjertes tilstand og heller ikke medvirke, hverken lidet eller meget, til, at den bliver forandret; thi „det menneske, som ikke

er gjenfødt, strider helt igjennem mod Gud og er ganske og aldeles syndens træl," og „det er og bliver en Guds fiende, indtil det ved den helligaands kraft bliver ved det prædikede og hørte ord, af lutter naade, uden nogen dets medvirken, omvendt, troende, gjensødt og fornyet.“ „Det naturlige menneske har frihed og magt til udvortes at høre og overveie Guds ord eller til ikke at gjøre det, men til at frembringe nogen indre hjertets forandring til det gode kan mennesket ikke medvirke noget. At det uigjenføgte menneske udvortes hører og med sin endnu formørkede forstand overveier Guds ord, er ikke nogen medvirkende, endlige afgjørende aarsag til, at det bliver omvendt, såført hørelsen er nødvendig som et middel, som Gud bruger til omvendelsen.“ Saalangt Redegj. Rom. 6, 17: „Men Gud være tak at § have været syndens tjener, men er nu af hjertet blevne den lærdoms form lydige, hvilken § ere hengivne.“ Som vi ved har en træl ingen personlig frihed; han kan ikke gjøre, hvad han selv vil; han maa adlyde en anden, nemlig sin herre. Saaledes mennesket, det maa adlyde, tjene synden; kan ikke hjælpe sig selv. Ja, det vil ei engang modståa synden eller være fri for syndens tjeneste. Rom. 7, 8, 9: „Men synden tog anledning af budet og virkede al begjærlighed i mig; thi uden lov er synden død. Men jeg levede en tid uden lov; men der budet kom, blev synden levende igjen.“ Saasmart loven prædikes for det uomvendte menneske reiser dets vilje sig derimod; det vil ikke gjøre, hvad Gud befaler; men juist hvad han forbryder, det vil det gjøre. Rom. 7, 17, 18: „Men nu gjør ikke jeg det mere, men synden, som bor i mig; thi jeg ved, at i mig, det er i mit kjød, bor ikke noget godt; thi viljen har jeg, men at gjøre det gode, det finder jeg ikke.“ En funde her indvende, nu, apostelen figer dog her, at han vil det gode. Ganske sandt; men glem ikke, at han taler om sig som omvendt, opvakt og gjensødt. Sølge det nye menneske, eller aanden, vil han det gode; men isølge det gamle menneske, eller kjødet vil han det onde. Kjødet vil altid det onde ogsaa i den kristne og strider imod det gode; det er aldrig neutralt eller uwirksomt, men stivsindigt, egenfødt formedelst den naturlige vankundghed og haardhed; kjødet vil det, som intet duer for Gud. Af dette følger endvidere at alle menneskets lyster, tilbøreligheder og begjæringer er urene og vanhellige, kun rettet paa det sandelige, forgjængelige og jordiske. Hjertet hænger ved gaverne istedetfor ved giveren, som er Gud. Saaledes misbruger mennesket, hvad Gud giver det til kjødets lyst, sines lyst og al hoffserdighed. Vi ser det klart af 1 Mø. 6, 5: „Herren saa at menneskets ondsæk var stor paa jorden.“ Disse ord

er ikke en blot og var skildring af den almindelige fordærvelse, men just hvad sind og sands, higen og tragten angaaer. I vers 2 læser vi: „Guds sonner jaat menneskenes døltre var sjønne; og de tog sig hustruer, hvem som helst de havde lyft til.“ Noah og de andre patriarker havde en tidlang forkyndt Guds ord og holdt dem ligesom i tømme; men eftersom tiden gik, jo flere de blev i antal, jo mere foragtede de Guds ord. De giftede sig ikke længer efter Guds vilje, men fulgte sine egne hyster og vilje; spurgte ikke om ægtefællen var from og gudfrugtig, men blot om den var vacker og sjøn, at se til, rig, ansæt o. l. De traadte Guds bud og forældres vilje under fødder, fulgte sine fjødelige hyster og ægtede hvem, de vilde. Kristus siger jo ogsaa om dem: „De aad og drak, tog tilægte og gav tilægte“ o. s. v. De var sandelige, nydelseshyge, levede for at æde og drifte, istedetfor at æde og drifte for at leve. Og dette sind havde nu aldeles taget overhaand, ugenert fulgte de sine onde hyster, Noah, den eneste som foreholdt dem deres synner, blev foragtet af dem, fordi deres hjerte var ondt. Paa kilden til det onde peger ogsaa Kristus, naar han siger Matt. 15, 19: „Af hjertet udkommer onde tanker, mord, hor, sjørlevnet, thyverier, falsk vidnesbyrd, bespottelser.“ Ikke udenfra og som noget tillært kommer de onde hyster og tilbøjeligheder; men i hjertet har de sit sæde, derfra bryder de ud i gjørlige synner af allelags.

At nu denne menneskets aandelig fordærvede tilstand af alle evner og kræfter maa øve sin indflydelse paa legemets lemmer er let forståeligt og selv sagt. Synnen udover sit herredømme ogsaa over de forskjellige lemmer paa det menneskelige legeme og de bruges nu i syndens tjeneste og staa modsat deres oprindelige høje bestemmelse. Derfor advares og formanes de kristne, Rom. 6, 13: „Fremstiller ei heller eders lemmer for synnen til uretfærdigheds redskaber, men fremstiller eder selv for Gud som dem, der fra døde er blevne levende, og eders lemmer for Gud til retfærdigheds redskaber.“ Istedetfor at bruge sine lemmer til Guds cere og efter hans vilje, misbruger mennesket dem i sin naturlige tilstand til alflens uretfærdighed og synd; selv de kristne maa formedes til sjødet stadig staar paa vagt overfor denne fare. Hvorledes de menneskelige lemmer bruges i syndens tjeneste beskriver apostelen i Rom. 3, 13—18: „Deres strube er en aabnet grav; med sine tunger besvige de; øglers gift er under deres læber; deres mund er fuld af forbandelse og bitterhed; deres fødder er snare til at udøse blod; der er福德ærvelse og elendighed paa deres veie, og fredens vei fjende de ikke; der er ikke gudsfrugt for deres sine.“ Læber og mund, tunge og

hals, som alt er skabt til at love og prise Gud og forkynde hans sandhed taler nu løgn, forbandelse og bitterhed. Fødderne bestemt til, at bære mennesket død, hvor Gud dyrkes og hans ord høres og læres og hvor næsten tjenes, bevæger sig skyndsomt, ikke langsomt og uvilligt, død hvor Gud vanceres og næsten skades. Det onde hjerte styrer og leder alle dets lemmer til fordærvelse og elendighed. Dinene, ret et billede og afspeiling af sjælen, der var skabt til at huse himmelsk lyst og glæde, men er nu fuld og mylder af urene, vilde lidensfaber — af disse øgne lyser nu frem al denne sjælens urenhed. O, isandhed en dyb, sorgelig og elendig tilstand er mennesket kommen i ved synden! [(Se Konf. 343, 7—11) og (Redegj. II, 9.)].

Harstad: Skriften er ligesrem og let at forståa. Den er ikke et filosofisk system. Den guddommelige sandhed om menneskets aandelige tilstand efter faldet gives højt og her i udtalelser om enkelte tilfælde og tildragelser. Ved at samle disse forskellige ytringer af Herren om det syndige menneskes sande forfatning faar vi et fuldstændigt billede af synderen saaledes som han er i Guds øgne. Det billede vil man finde er saa forståeligt, at man i forundring maa spørge: er det muligt, at en saa fordærvet, uren og fortapt skabning nogensinde kan undgaa evig undergang? Vi finder da, at Gud, som bedst ejender vor naturlige og virkelige tilstand, siger, at vi i aandelige ting, som angaaer vor sjæls frælse, ikke alene er berøvede alt godt, men ogsaa fulde av alle slags onde ting.

Slangen angreb mennesket i uskyldighedsstanden, overtalte ham til at overtræde Guds vilje og sik derved berøve mennesket Guds billede, hvori mennesket var skabt og gav ham sit billede af løgn, ulydighed, had og alt ondt. Af Guds skaberhaand var mennesket blevet et far til øre fuldt af alle gode egenfaber, sand retfærdighed, hellighed og fuldkommen fuldighed for sjæl og legeme. Men løgneren var i stand til at tømme ud af dette far alt dets indhold, saa at der intet godt blev tilbage, men ikke det alene, han fylde dette far med alsfvens synd og onde tilbøreligheder, falske domme og en stærk uvilje mod Gud og gjorde det saaledes til et i Guds øgne stinkende far til vancere. Ved dette ødelæggende angreb af djævelen blev selve naturen hos mennesket med alle dens aandelige og legemlige evner saaledes gjennemtrængt af og besmittet med synd

og ondskab, at vi maa falde dette onde en natursynd eller en naturlig ting i det syndige menneske. Thi man vil finde, at Guds ord befrirer alle menneskets sjæleevner, alle dets sandser og hvert lem paa dets legeme som saa fuldstændigt børøvet alt godt, at disse ting er blevne et føde for ubegribelig fordærvelse og onde gjerninger. Nogle af de hvæmmeligste synder faldes endog menneskets lemmer.

Disse sandheder giver skriften os med klare ord saasom: Menneskets hjertes tankers paafund er if Kun ond hver dag, og menneskets hjertes tanke er ond fra hans ungdom af. 1 Mosb. 6, 5. 8, 21. Og i Rom. 3, 10—22 gives et langt register af stemme ting med den erklæring, at alle er saadan, at der ikke er nogen forskjel.

Med dette beflagelige vrag (Ezek. 16) havde Gud harmhjertighed og elskede verden saa høit, at han gav sin søn den enbaarne, for at hver den, som tror paa ham ikke skal fortabetes, men have det evige liv. Han blev en af os et fuldkomment menneske, dog uden synd, og sand Gud, som ved sin lydhed og lidelße forligte verden med sig selv og oprettede forsigelsens tjeneoste blandt os, idet han sender os sin Helligaand, som ved sin guddommelige kraft i ordet og sacramenterne staber i hjertet en levende bedrøvelse over vor synd og tilslige tro og tillid til vor frelsers opfyldestelse af loven i vort sted. Dette er den tro, hvorved vi alene blive retsfærdige for Gud og salige. Loven fordømmer hvert menneske, fordi han ikke har fuldkommen opfyldt alle lovens krav. Men evangeliet henviser os til det Guds lam, som bar al verdens synd. Hans blod alene renser fra al synd og saaledes retsfærdiggøres vi ved troen uden lovens gjerninger.

Når dette budskab bringes til en uigjenfødt, som endnu ikke er af den Helligaand bleven oplyst og omvendt til at fortvile paa alle sine egne forsøg og ørlige bestrebelser for at behage Gud, og heller ikke har lært at bygge alene paa Kristi gjerning for ham og at stole paa frie naadeløster om salighed ved troen uden lovens gjerninger, han vil paa en eller anden maade forhømme eller forkaße dette underfulde frelsebudskaab. Thi Herren siger: det naturlige menneske fatter ikke de ting, som høre Guds aand til; thi de ere ham en daarskab og han kan ikke hjænde dem, thi de bedømmes aandelig. 1 Kor. 2, 14.

Her siges ikke, at blot grove syndere og lastens trælle agter evangeliet for en daarskab, men hvert menneske, endog lærde og dannede mennesker, i hvem dog ikke den Helligaands gjenfødende magt endnu har slakt et nyt aandeligt liv, ja, de mangler ikke alene hørsel, syn, følelse, smag og lyft til de gode ting i evangeliet,

men disse ting i evangeliet er dem endog en daarskab, helt indtil de blir aandelig oplyste. De er nemlig som Pontoppidan siger, under satans magt saalænge, indtil de omvendes. Dette sees tydelig hos farisæerne, som roste sig af, at de var Abrahams børn og iagttag Mose lov. Med sin naturlige forstand sjønte de, at Kristus fordømte egenretfærdighed og fremstillede sig selv som menneskenes eneste frelser fra synd, men de ansaa baade ham og hans budskab som værdigt til ødelæggelse. Det samme gjorde hin skoledannede unge mand, Saul fra Tarsus, da han havde behag i Stefanuses mord. Endog hin venligstente eller nysgjerrige Nikodenus, som siger: „vi vide at du er en lærer kommen fra Gud,” ogsaa han viser dog, hvor dumt han syntes, at Herren havde talt om gjenfødselsen, idet han spørger: „Hvorledes kan et menneske fødes, naar han er gammel? Mon han kan anden gang komme ind i sin moders liv?” Paa mange andre bedrageriske maader og ved mange kløgtige undskyldninger vil det naturlige menneske forlæste sandheden baade i loven og evangeliet. Jo formidligere, desto snarere.

Naar der figes, at mennesket ved den tilbudne naades kraft kan afgjøre, om han vil modtage naaden og tro, da er denne paastand uklar og tvetydig og saaledes urigtig, fordi Herren siger tydelig, at det naturlige menneske ikke fatter aandelige ting og han kan ikke kjende dem, thi de bedømmes aandelig. Men naar et menneske virkelig og i sandhed bestemmer sig til at tro og modtage Kristus som sin eneste frelse fra synden, da er hans forstand oplyst og hans vilje vendt ikke imod Gud men til ham forat faa redning. Et nyt aandeligt liv er da tændt i hans hjerte. Treæt maa være godt, før det kan bære god frugt. Herren sagde til farisæerne, som hørte hans frelsesbudskab: hvorledes kan I, som ere onde, tale godt, thi af hjertets overflødighed taler munnen. Matt. 12, 34.

En anden stadelig og forvirrende paastand er det, naar der tilskrives den uigjenfødte følelse af ansvar ligeoverfor naadens annamesselse eller forkastelse eller at han føler skyld for at forkaste naaden og pligt til at annamine den. Disse to føctningeraabener en farlig sammenblanding af to væsentlige forskellige lærdomme, nemlig loven og evangeliet. Man maa gjøre forskjel paa at have ansvar og at føle det. Alle mennesker har ansvar for at forkaste naaden eller indbydelsen til den store nadvære. Luk. 14, 16. De fordømmes, fordi de ikke kommer. Men spørgersmålet er her: Føler de dette ansvar? Deres handlinger viste, hvorledes de følte, nemlig større iver og lyst til sin ager, sine offer og nydelser. Hvilken følelse af ansvar havde hine, som raabte: forsæst, forsæst, eller de, som

stenede Stefanus og mente, at de gjorde Gud en tjeneste dermed? Saadant djævelsst raseri mod Gud er en af de maader, hvormed den aandelige død htrer sig.

Dernæst er det sandt, at den uigjenfødte føler ansvar ligeoverfor lovens krav. Thi endog efter falset har mennesket endnu en lidet dunkel gniist af den erkjendelse, at der er en Gud til, ligesom ogsaa af lovens gjerning, Rom. 1, 9, alligevel famler de i mørke og søger at stille Guds vrede med sine gjerninger og opofrelser for at finde fred for sit fredløse hjerte. Under denne ansvarsfølelse blir hedninger, jøder og vanro kristne enten formaellige hyflere som fariseerne eller fortvile som Judas. Men dette er ikke ansvarsfølelse for naaden. Thi da de ikke kjende Guds retsfærdighed og trakte efter at oprette en egen retsfærdighed, underfaa de sig ikke Guds retsfærdighed. Rom. 10, 3. Saadanne har ikke engang en rigtig ansvarsfølelse ligeoverfor loven, thi de føler sig for det meste sikker paa, at Gud ikke kan kræve mere af dem end de selv formaar at yde. Derfor siger vor bekjendelse: „Saa tager Kristus loven i sine hænder og udlægger den aandaligen, Matt. 5, 21, Rom. 7, 14. Og paa denne maade bliver vreden fra himmelen af aabenbaret for alle syndere, hvor store de er; derved blive de henvisete til loven, og nu lære de først ret af samme sin synd at kjende, hvilken erkjendelse Moses aldrig vilde have funnet astvinge dem.“ Konf. Form. Art. 5.

Følelse af ansvar ligeoverfor vores egne vildfarende meninger og vildledede samvittighed maa tages bort og sættes istedet en ærlig bedrøvelse over synden og en barnlig tro og tillid til vor frelsers gjenløsergjerning. Saaledes alene kommer der sejervinding og fred ind i menneskets hjerte.

Vi kan ikke tilskrive den uigjenfødte noget aandeligt godt, fordi St. Paulus siger: jeg ved, at i mig, det er i mit fjæd, bor ikke noget godt, Rom. 7, 18. Om der før hans omvendelse i ham havde boet nogen følelse af skyld for at forkaa Christi naade eller han havde følt pligt til at anmaa den, da havde der boet meget godt hos ham og han vilde ikke have negtet det. Han siger ligefrem, at de ugudelige „ere blevne føleslesløse,“ Ef. 4, 19. Og i Ap. gj. 17, 27 lærer han, at Guds tilskifkelser er „forat de skulde føge Herren, om de dog kunde føle og finde ham, endog han viistnok ikke er langt fra nogen af os.“ Jeremias siger 5, 3: „Herre! se ikke dine øine efter redelighed? Du slog dem, men de følte ikke smerte; du gjorde ende paa dem, de vægredede sig for at tage imod tugt, de gjorde sit aafsyn haardere end en klippe, de vægredede sig ved at vendte om.“

Brenner! Lad os vogte os for at vancere Herren ved at forskynde løgn i vor Guds navn.

G. P. McSeth: Alle, som er her tilstede siger vel, saadan er det, som referenten her har fremholdt denne sag for os. Men lærer da ikke ogsaa de andre det samme, at vi er døde i synder før gjenfødselsen? Jeg har fundet, at ikke alle stemmer overens med os i dette styrke. Paa et møde i McEntosh, Minn., høsten 1895, var der tilstede to præster, en ifra Den forenede kirke og en ifra Triniteten. Disse to fandt sig ikke i dette at vi mennesker af naturen er saa aldeles døde i aandelig henseende. Pastor P. L. Gilmen ifra Crookston, Minn., refererede ved dette møde over gjenfødselsen. Da han talte om gjenfødselsens nødvendighed og vor uformuenhed i gjenfødselsen, saa var dette en lære, som disse to præster ikke funde finde sig i. De paa sin side lignet synderen med en, som ligger i et vand og holder paa at drukne. De sagde: „Han kan da raabe og skrige efter hjælp.“ Pastor Gilmen sagde da: „Han er **død!**“ „Han kan ikke raabe!“ og her kom han med mange steder ifra skriften for at slaa det fast, at saa taler skriften. Her er det, at det gjælder for os at være paa vagt. I „Opgjør“ har de saaet ind et udtryk „følelse af ansvar for naadens annamelse eller forkastelse.“ Om dette udtryk sagde dr. Joh. Mvisaker i 1913 paa synodemødet, se Synodalberetningen, side 80: „Der næst siger satz 4, at man skal ikke svække mennesrets følelse af ansvar ligeoverfor naadens annamelse eller forkastelse. Denne satz er ganske vist meget misvisende (inden at tale om, at den er saglig urigtig). Den synes at ville give rum for en god del synergisme.“ Derfor vidner vi her for sandheden. Dersor vil vi ogsaa føge at vedligeholde den gamle synode. Her gjælder det for os at vidne imod saadan synergisme. Det er uforståeligt at disse andre kan have forkjærlighed for et saadan udtryk og dog befjende sig til den tredie artikel: „Vi tror at vi ikke af vor styrke“ osv. Luther siger ogsaa (VII, 313): „Det er latterligt, at man vil twinge ud af saadanne steder (som Ef. 44, 22, ('omvender eder'), at der i os er en kraft til at omvende os til Gud uden hans naade. Thi dem, hvem han meddeler dette sit ord, vil han ogsaa give kraft til, at de tro ordet; thi ordet lærer ikke forgjæves og uden frugt; men den Helligaand er hos ordet og bevæger hjerterne ved ordet til, at de tro.“ Alt er den Helligaands gjerning.

Jeg kan ikke forstaa „Opgjøret“. I 1916 var der en stor minoritet som begjærede forandringer i „Opgjør“. Denne minoritet begjærede ikke at oplose „Opgjør“ eller tilintetgjøre det gode i det; men tre forandringer. Har vi saaet disse? Efter synodemødet kom Austin mødet mellem visse personer og saa et lidet møde af minoriteten i West Hotel, Minneapolis. Om disse overenskomster siger

fælleskomiteen i 1917: „Det siger sig selv, at ovenanførte beslutning ikke maa fortolkes saaledes at 'Øpgjør', som basis for forening mellem de tre kontraherende samfund derved er blevet **afkortet** eller **forandret**.“ Af dette ser vi at „Øpgjør“ staar fremdeles uforandret saaledes som det lød i 1916 til tords for vore bønner. Det uforandrede „Øpgjør“ staar der endnu.

Førresten tror jeg ikke at foreningsarbeidet helt igjennem er ledet af den Helligaand. Den Helligaands gjerning er ingen kompromiserende gjerning; men en overbevisende gjerning. Hans gjerning bestaar i dette, som Jesus sagde til sine disciple, i de sidste dage han var sammen med dem. Han trøstet dem og sagde: Den Helligaand skal overbevise verden om synd, om retsfærdighed og om dom. Det rette foreningsarbeide bestaar ogsaa i dette at overbevise verden om synd. Det er ved synderes omwendelse at kirken vokser sin vækst (Læste Joh. 16, 5—15 og Ez. 3, 17—21) og at de nu ogsaa overbeviser hverandre om synder naar de synder.

Vi ved hvorledes det er gaaet til at vi er kommet op i denne elendighed. Samfundene har redet paa en kjæphest og mange i synoden red med. De sagde: „Synoden vil ingen forening!“ „Den er eksklusiv!“ „Vi vil forening!“ Paa den maade fik de et stort samfund. Folket vilde forening uden hensyn til hvordan en saadan kom til at arte sig. Vi mærker os at det er den indre enhed Jesus beder om i den øpperstepræstelige bøn, hvoraaf kommer den rette ydre enhed og forening.

Skriftens lære om Aandens enhed og advarsel mod religionsblanderি.

(B. Harstad, Referent.)

Hvad menes med Aandens enhed?

Derved menes ikke enhver overensstemmelse i sind og mening, hvormed en gjensidig kirkeforening kommer i stand efter menneskers egen naturlige tanke og tilbørlighed. Men der menes en saadan forening, hvorved der i det naturlige menneske foregaar en gjenemgribende forandring saaledes, at han blir en ny skabning, faar Kristi aand og lever i saadan aandelig forening med Gud; at han efter det nye menneske er blevet personlig delagtig i den guddom-

melige natur og hellighed. Naar han saaledes er bleven en aand med Kristus, er bleven indpodet i den sande vinstdok, som er Kristus, da er han traadt ind i Mandens enhed ogsaa med alle de andre Herrens disciple, der ledes af Christi aand.

Hvor at dette kan bli klart for vort sind, sammenligner Kristus det med og falder det mange ting, hvortil der kreves guddommelig magt. Jesus siger til Nikodemus: „Udenat nogen bliver født paanh, kan han ikke se Guds rige.“ Joh. 3, 3. Og ved Paulus siger Herren: „Thi i Kristus Jesus gjelder hverken omstjaerelse eller forbud noget, men en ny skabning.“ Gal. 6, 15. „Ogsaa eder gjorde han levende, da I være døde i eders overtrædelser og synder.“ Ef. 2, 1. Og til Romerne: „Men I ere ikke kjødelige, men aandelige, saafremt Guds aand bor i eder; men dersom nogen ikke har Christi aand, denne hører ham ikke til.“ Rom. 8, 9. Lad os lægge mærke til, at efter disse klare udsagn maa der i mennesket frembringes et nyt væsen, som ikke var der før. Det maa fødes, skal bes, levendegjøres osv., men intet af det gamle væjen, ikke engang loven kan frembringe alt dette. Denne store Guds velsignelse, enhed med Christi aand den Helligaand, bliver indlysende, naar vi af Guds ord hører hvor paa dette spørgsmaal:

Hvorledes tilveiebringes dette under Mandens enhed?

Lad os nu vogte os for at raadsørge vort kjødelige sind. Thi da kunde vi komme til sig Nikodemus at forkaste denne troesartikel, fordi vi ikke kan lægge os den tilrette tilfredsstillende for vor fornuft, men lad os opmærksomt høre paa, hvad vor Herre svarer og da bruge vor forstand til at gribe hans ord, stole paa vor frelser og tro alt hvad han siger, enten vi fuldtud forstaar det eller ikke. Vi vil da finde, at Mandens enhed er et underfuldt werk af Gud ligesaavelsom dette, at han lod lyset sinne frem af mørket.

„Jesus svarede: sandelig, sandelig siger jeg dig: uden at nogen bliver født af vand og aand, kan han ikke komme ind i Guds rige. Hvad som er født af kjødet er kjød, og hvad, som er født af Manden er aand.“ Joh. 3, 5, 6. „Han har ikke for de retsfærdigheds gjenningers skyld, som vi havde gjort, men efter sin barmhjertighed frelst os ved gjenførelsens bad og fornuelsen ved den Helligaand, hvilken han har rigelig udøst over os ved Jesus Kristus vor frelser.“ Tit. 3, 5, 6. „Thi ved en aand ere vi ogsaa alle døbte til at være et legeme, hvadenten vi ere jøder eller grækere, trælle eller frie, og vi have alle saaet at drifke til at være een aand.“ 1 Kor. 12, 13. Af disse steder sees, at der hos Gud ikke er nogen personlig an-

feelse, at alle have adgang til hans barmhjertighed og at daaben ikke er bare vand, men vand indesluttet i Guds befaling og sammenføjet med Guds ord, et livsens vand, hvorved den Helligaand er virksom til at rense os fra al synd og forene det nye menneske med Gud baade til sjæl og legeme. Hersra faar den troende utallige velsignelser. Om han skulle falde fra denne pagt og aandsenhed med Kristus, da er ordet og nadveren en guddommelig kraft til igjen at sætte ham ind i daabens naade og styrke ham i en daglig omvendelse.

„Men jeg ere ikke kjædelige, men aandelige, jaafremt Guds aand bor i eder; men om nogen ikke har Kristi aand, denne hører ham ikke til.“ Rom. 8, 9. „Hvilke ikke ere fødte af blod, ei heller af kjæds vilje, ei heller af mandzs vilje, men af Gud.“ Joh. 1, 13. „Efter sin beslutning har han født os ved sandheds ord, for at vi skulle være en førstegrøde af hans skabninger.“ Jøk. 1, 18. „Efterdi hans guddommelige magt har jeg føjet os alle de ting, som høre til liv og gudfrygtighed, ved erfjendelsen af ham, som faldte os ved sin hærlighed og kraft, ved hvilke de saare store og dyrebare forjættelser ere os ifjænkede, for at vi ved disse skulle blive delagtige i den guddommelige natur, idet jeg fly den forderwelse, som formedelst begjærlighed er i verden.“ 2 Petr. 1, 3. 4. „Thi hine revsede os for nogle dage efter sit tykke, men han revser os til mytte, for at vi skulle blive delagtige i hans hellighed.“ Ebr. 12, 10. „Jeg som ere gjenfødte, ikke af forfrenklig, men uforfrenklig fød, ved Guds ord, som lever og bliver evindelig.“ 1 Petr. 1, 23. Samlingen af saadanne personer faldes kirken eller de helliges samfund. Dens medlemmer findes allestedts, hvor Guds ord findes.

„Naar man spørger: hvad mener du med de ord: jeg tror paa den Helligaand? saa kan du svare: jeg tror, at den Helligaand hælliggjør mig, som hans navn udsgiver. Men hvorved gjør han saadant, eller hvad er hans maade eller middel dertil? Svar: ved den kristelige kirke, syndernes forladelse, kjædets opstandelse og det evige liv. Thi for det første har han en særegen menighed i verden, hvilken er den moder, som føder og bærer enhver kristen ved Guds ord, hvilket han aabenbarer og forkynder, hvorved han oplyser og antender hjerterne, saa de griber og anmammer det, hænger der ved og bliver deri.“ (Sto. X.) „Og at denne artifel er bleven opstillet var højt fornødent. Utallige er de farer, som vi ser truer kirken med undergang. Utallig er i kirken selv mængden af de ugodelige, som undertrykker den. Derfor, forat vi ikke skal fortvile, men vide, at kirken dog vil bestaa, forat vi fremdeles skal vide, at

firken, hvor stor end mængden af uguodelige er, dog er til, og at Kristus holder, hvad han har lovet kirken, forlader synder, hører bønner, skærfer den Helligaand, derfor foreholder hin artikel i symbolet os denne trøst. Og den siger: „kristelig (almindelig) kirke,” forat vi ikke skal mene, at kirken er et udvortes samsund af visse folkestag, men meget mere de over hele jordens kreds adspredte mennesker, som stemmer overens med hensyn til evanglit og har den samme Kristus, den samme Helligaand og de samme sakramenter, hvadenten de har de samme eller forskjellige menneskelige overlevinger.“ (Apol. Art. 4. S. 101 Lisb. Udg.)

Hvad vil en kristen iagttagе for at beholde denne velsignelsesrige Nandens enhed?

Han vil med glæde lytte til Herrens undervisning og advarsel angaaende denne vigtige sag. Nogle af hans ord herom vil vi her mindes. Men vi maa heller aldrig glemme, at troende kristne af samme befjendelse paa et sted vil samles for at danne en menighed eller kirke der paa stedet i den hensigt at fremme Guds øre ved at have evangeliet purt og rent forknyt og sakramenterne ret forvaltede efter Kristi indstiftelse. De vilde ogsaa paa andre maader befjende sin tro, selv om de var bare to eller tre, som kunde arbeide sammen i Nandens enhed. Thi Herren har sagt, at hvor to eller tre er forsamlede i hans navn, der er han selvmidt iblandt dem.

Enhver troende fjender noget til den ondes rænker og staar derfor paa vagt mod satans snedige forsøg paa at lede ham bort fra Guds ords rene lære. Han vil derfor tage alvorligt til hjerte Herrens paamindelse om at bevare Nandens enhed.

Ef. 4. 1. 3: „Jeg formaner eder derfor, jeg, den bundne i Herren, at I skulle vandre det kald værdig, med hvilket I ere kaldte, og befslitte eder paa at bevare Nandens enhed i fredens haand.“ Her fremstiller Herren dette som en del af vort kristenkald at bevare denne enhed. Det gjelder at befslitte sig derpaa, det er, at vase flid, saa man er vaagen, staar paa vagt og om fornødent, fjæmper, forat ingen skal tage vor stanse. Der er fiender, satan, vort eget fjød og verden; som ved mange slags list og magt søger at føre os bort fra den rette fjærlighed til Gud og fuld befjendelse af hans navn, eller ogsaa styrter os i andre synder. Derfor maa en kristen altid stride troens den gode strid for at bevare denne Nandens enhed. Den skal bevares „i fredens haand,“ staar her. Men fred er en af Nandens eller troens frugter (Gal. 5, 22), som i Kol. 3, 14, 15 med fjærligheden faldes fuldkommenhedens haand og Kristi

fred. Disse to, fjærighed og fred, faldes haand. De er væsentlige frugter af troen, hvorved Grelseren og den troende er forenede i en aand med tro og fjærighed som naturlige haand mellem Mesteren og hans discipel. Det er overfor blevet paavist, hvorledes menneskets aand forenes med og bliver en aand med Guds den Hellige aand. Her formones hver saadan person til med flid at bevare denne enhed med Guds aand. Derved bevares netop enheden mellem de troende indbyrdes. Enighed mellem aander uden enighed med Guds aand har ingensteds noget løfte om evig salighed.

Luk. 10, 16: „Hvo der hører eder, hører mig, og hvo, der foragter mig, foragter den, som har udsendt mig.“ Heraf forstaar vi, at om vi forsværmer eller foragter brødre, der befjender Kristi evangelium, da bevarer vi ikke Randens enhed, men vi foragter baade Faderen, Sønnen og den Helligaand.

Ø 1ste brev til Korinterne, kap. 1, 4. 5. taffer Paulus Gud for, at de har den naade, „at Ø udi ham ere gjorte rige i alt, i al lære og al kundskab,“ og i 10de vers siger han: „Men jeg formaner eder, brødre, ved vor Herres Jesu Kristi navn, at Ø alle skal tale det samme, og at der ikke skal være splid iblandt eder, men at Ø skal være fast forenede i det samme sind og i den samme mening.“ Her hører vi, hvor inderlig Herren formaner sine troende til at være fast forenede i det samme sind, mening og befjendelse, at der ikke skal være nogen splid, men at de ogsaa skal tale det samme. Heraf maa vi tydelig forstaa, at Herren ikke kan have behag i en lære eller befjendelse der er saa løs, ligegyldig og liberal, at man holder hverken sig selv eller andre noiggang til den erfjendte sandhed, som man lærte af Guds eget ord. Herren forbryder afvigelse deraf. Men dersom vi ikke er fornøiede hermed, mon vi da kan være en aand med Gud?

2 Tim. 1, 7. 8: „Thi Gud har ikke givet os frugtsomheds aand, men krafts og fjærigheds og sindigheds aand. Skam dig dersor ikke ved vor Herres vidnesbyrd eller ved mig hans bundne, men lid ondt med evangeliet ved Guds kraft.“ Da Paulus skrev dette laa han som fange i Rom, auflaget som en forbryder for Kristi skyld. Men ifølge disse ord er fjærigheden til Gud parret med kraft og sind til ikke at tage modet, men i befjendelse og medfølelse frimodig staa sammen med troesbrødre, hvor meget de end maa lide for sandhedens skyld. At undlade dette er en alvorlig sag. „Thi hvo der skammer sig ved mig og mine ord blandt denne utro og syndige slægt, ved ham skal ogsaa menneskens son skamme sig, naar han kommer i sin faders hellighed med de hellige engle.“ Mark. 8, 38.

Heraf sees, at dette adskiller fra Gud og fordærver os. Men man kan endog befjende Kristus med munden og alligevel fornegte ham med gjerningerne, idet man er ulydig og svag til at udføre en tung gjerning. Den svaghed er fra ksjødet. „Talk is cheap,” siger man medrette. At love er ørlig, men at holde besværlig. Dette er sandt særlig i aandelige ting. (Tit. 1, 16). Æ disse ting begjører ksjødet altid imod aanden.

Joh. 3de brev, vers 9. 10: „Men Diotrefes, som gjerne vil være den højeste blandt dem, antager os ikke. Derfor vil jeg, naar jeg kommer, minde om de gjerninger, han gjør, idet han med onde ord bagvasker os; og ikke noget hermed, antager han ikke selv brødrene, og dem, som ville, formener han det og udstøder dem af menigheden.“ Lad os dog mærke os, hvorledes Fjærlighedens apostel Johannes her alvorlig bestraffer offentlig opvigleri i menigheden, idet han offentlig for alle tider i kirken advarer med navn nævnelse mod hovmodige urostiftere.

Men hvorledes skal en troende kristen vide, at han virkelig bevarer Mandens enhed i fredens haand?

Jordi en troende sætter al sin livsværdi og sit salige haab i liv og død alene i denne levende forbindelse med Herren, som kaldes Mandens enhed, og denne aand intet andet sted her paa jorden findes hørlig og synbar end i Kristen, Guds ord, som er liv og aand, saa er en kristen fuldt fortrolig med dette, at han ingen anden herre og mester i aandelige ting har, end dette Guds ord. Det er ham fuldkommen nøk og klarere end alt andet. Han ser hverken til høire eller venstre efter fornuft eller vil bruge sin egen eller andre menneskers hjælp paa nogen anden maade end som midler til at finde, høre og se, hvad Herren i ordet har aabenbaret os. Det, som han selv der finder, tror han barnlig og usorbeholdent. At dette er den rette vei at gaa og staar fast paa i aandelige sager, det ved han sikfert af ligefremme klare Guds ord saavelsom af de troendes eksempelet baade i det gamle og nye testamente.

Herren siger i 5 Mosb. 28: „Og det skal ske, dersom du hører Herrens din Guds røst, saa du tager vare paa at holde alle hans bud, som jeg byder dig idag, da skal Herren din Gud sætte dig højest over alle folkene paa jorden. Og alle disse velsignelser skulle komme over dig og vederføres dig, naar du hører Herrens din Guds røst: velsignet skal du være i staden og velsignet skal du være paa marken.“ Og i vers 15 og 16 siger han: „Men det skal ske, dersom du ikke hører Herrens din Guds røst, saa du tager vare paa at holde alle hans bud og hans love, som jeg byder dig idag, da skulle

alle disse forbandelser komme over dig og vederfares dig: forbandet skal du være i staden og forbandet skal du være paa marken." Bignende ting indeholder hele kapitlet paa 68 vers.

Jøsv. 1, 8. 9: „Denne lobens bog skal ikke vige fra din mund, men du skal grunde paa den dag og nat, forat du maa tage vase paa at gjøre efter alt det, som skrevet er i den; thi da skal du have lykke paa dine veie, og da skal du handle viselig. Har jeg ikke befalest dig: vær frimodig og stærk, frygt ikke og ræddes ikke? Thi Herren din Gud er med dig i alt, hvad du foretager dig.“ Her hører vi, hvad der kræbes af os forat vase vor aandsenhed og barnekaar hos Gud. Der kræbes frimodighed til at stole paa Herren alene, og af hans aand i ordet at faa styrke til at staar fast paa Guds ord og dermed overvinde alle fristelser og farer. Dette gælder ikke bare Jøsva, men alle, som vil komme ind i det himmelske Kanaan. Det er skrevet os alle til lærdom.

Hvad skal vi gjøre, naar vi mærker, at vi selv eller brødre bliver lunke og stundom synes, at det ene er omrent saa godt som det andet?

Vi skal opmærksomt lytte til de ovenfor anførte og alle Guds ord og eksempler, der lærer os at være omhyggelige og aarbaagne i vort kapløb paa banen og kamp for kronen. Hertil skal jødefolkets og andre folkeslags historie i det gamle testamente tjene os. Thi Guds aand siger: „Men alle disse ting skede med dem som forbilleder; men det er skrevet til advarsel for os, til hvem de sidste tider ere komme.“ 1 Kor. 10, 11. Vi skal følge i vor Herres, profeternes og apstolernes fodspor i lære og levnet. De advarede og røjsede alvorligt fariskeernes og andres afgivelser og forbreining af sandheden. Vi maa se til os selv, at vi ikke bliver lunke i vor iver og arbeide baade paa os selv især og paa andre. Ellers kan snart det aandelige liv udslukkes. Herren siger: „Saaledes, efterdi du er lunken og hverken kold eller varm, vil jeg udskyg dig af min mund.“ Aab. 3, 16. „Du skal irettesætte din næste, forat du ikke skal bære syn for hans skyld.“ 3 Mosh. 19, 17. „Naar jeg siger til den ugodelige: Du ugodelige, du skal visstelig dø, og du ikke taler forat advare den ugodelige for hans vej, da skal han den ugodelige dø for sin misgjernings skyld, men hans blod vil jeg kræve af din haand.“ Ez. 33, 8.

De, som ikke vil lytte til Guds ords advarsel eller prøve at leve derefter, de viser dog vel dette, at de ikke længer bevarer enhed med den aand, som taler i ordet. Naar de engang og efter saaledes er blevne advarede og det intet frugter, da maa vi ogsaa i handling

og virkelighed vije dem, hvilken farlig stilling de ved sin ulydighed staar i til Gud. Dette skal ske derved, at vi adskiller os fra saadanne og negter dem kirkeligt samsunds høire haand.

Serren siger nemlig: „Men bogter eder for de falske profeter, som kommer til eder i saareklæder, men ere indvortes glubende ulve.“ Matt. 7, 15. Disse ord viser, at de optræder som de bedste kristne, taler ogsaa mange pene og gode ting, som de i førstnogen beblander med kun lidt afgivelse fra ordet.

„Er vel fordærvelsens trone i samsund med dig, den, som ud-tænker ulykke tvertimod, hvad ret er.“ Salm. 94, 20. Fordærvelsens trone er onde magter, som her figes at udtaenke ulykke tvertimod, hvad ret er. Det er, de er fløgtige til ved sine forklaringer at faa Guds vidnesbyrd og rette til at indeholde det modsatte af, hvad ordene siger.

„Unddrag dig et kjættersk menneske, naar du een gang og etter har paamindet ham.“ Tit. 3, 10. „Kjættersk“ falder skriften den, som jamler sig et tilhæng, en „kjætting“ af folk. Sjæle sjulte ting, men aabenbare gjerninger angiver skriften som kjendemærker, ligesom i Rom. 16, 17: „Men jeg formaner eder brødre, at J give aagt paa dem, som volde spild og forargelser tvertimod den lærdom, som J have lært, og viger fra dem!“

1 Tim. 6, 1—5: J de første to vers underviser apostelen om herrer og deres trælle og viser, hvorledes de begge som troende skal forholde sig mod hinanden, og siger derom til Timotheus: „Lær dette og forman!“ J vers 3 og 4 siger han: „Dersom nogen lærer anderledes og ikke holder sig til vor Herres Jesu Kristi sunde ord og til den lære, som fører til gudfrugtighed, er han opblest, sjønt han intet ved.“ derpaa siger han: „Hold dig fra saadanne!“ Denne lære om herre og slave synes ikke for os at have stor betydning, men ulydighed endog heri stiller altsaa fra Herren ellers fra kristen brodersamsfund. Thi „En liden surdeig gjør den hele deig sur“. Gal. 5, 9.

2 Kor. 6, 14—18: „Drager ikke i fremmed aag med vantro! Thi hvad fellesstab har retfærdighed med uret? Og hvad samsund har lys med mørke? Og hvad overensstemmelse er der mellem Kristus og Belial? Eller hvad delagtighed har en troende med en vantro? Hvad samkvem har Guds tempel med afguder? Thi J ere den levende Guds tempel, ligesom Gud har sagt: jeg vil blant dem og vandre blant dem, og jeg vil være deres Gud, og de skal være mit folk. Derfor gaar ud fra dem og frastiller eder, siger Herren, og rører ikke noget urent. Og jeg vil annamme eder.“

Det urene, som Herren her taler om, er ikke legemlige ting, mad eller drikke, men lærdomme og grundsetninger, der ikke stemmer med Guds ord. Falske lærdomme kan for os synes at være smaa-ting, men de er dog farlige, de æder om sig som dødt kjød eller kærest. 2 Tim. 2, 17.

Matt. 18, 15—17 lærer Herren os, hvorledes hans troende skal øve tugt imod al synid i menigheden. Og i 2 Joh. 9—11 hedder det: „Hver den, som afviger og ikke bliver i Kristi lære, har ikke Gud; den, som bliver i Kristi lære, han har baade Faderen og Sønnen. Dersom nogen kommer til eder og ikke fører denne lære, saa modtager ham ikke i eders hus og byder ham ikke velkommen! Thi den, som byder ham velkommen, bliver delagtig i hans onde gjerning.“ Dette er flare ord. Dersom vi ikke vil handle efter denne undervisning, er det da muligt at vi staar i aandsenighed med Kristi aand, som gav apostelen disse ord ifinde? Vi maa ikke bedrage Herren med bare fundskab og hene ord uden tilsvarende handling.

Men er ikke saadan stilling imod kærligheden og andre dyder?

1). Nei, den strider ikke mod kærligheden til Kristus.

Saadan stiv og uroffelig fasthængen ved det skrevne ord strider ganske vist imod det naturlige menneskes sind, der ikke fatter de ting, som hører Guds aand til, thi de er ham endog en daarsfab. i Kør. 1, 14. Men dersom vi tror, at Gud er kærlighed, da kan vi ikke tro, at hans ord og aand modsiger hans eget væsen. Hvad-homhelst han taler er ganske vist overensstemmende med den gud-dommelige kærlighed.

Kærlighedens apostel Johannes siger: „Derpaa hjende vi, at vi elste Guds børn, naar vi elste Gud og holde hans bud. Thi dette er kærligheden til Gud, at vi holde hans bud.“ 1 Joh. 5, 2. 3.

Saf. 8, 19: „Men elster sandheden og freden!“ Her besaler Herren os at elster sandheden og freden. Retfærdiggjort ved troen paa sandheden har man fred med Gud. Saadan kærlighed glæder sig i sandheden, ikke i uretfærdighed. 1 Kør. 13, 6. Men falsk lære er uretfærdighed mod Gud og næsten.

Matt. 10, 37: „Hvo, der elster fader eller moder mere end mig, er mig ikke værd, og hvo, der elster søn eller datter mere end mig, er mig ikke værd.“

Naar Paulus siger til Galaterne: „Er jeg da nu bleven eders fiende, fordi jeg siger eder sandheden,“ da viser han dem, at han af kærlighed baade til sandheden og dem selv advarede dem mod det onde. Det samme lærer vi i 8 Mosb. 19, 17: „Du skal ikke have din broder i dit hjerte, men du skal irrettesætte din næste, at du ikke

skal høre syn্য for hans skyld." Profeternes og apostlernes eksempler viser os, hvorledes de i guds frygt og af kjærighed advarede mod falske lærere og ofte revsede disse meget haardt.

2). Adskillelse fra falske lærere er heller ikke hovmod.

Vi har ovenfor seet, hvorledes et menneskes aand bliver et med Gud og hvorledes den gjenfødte og troende sjæl alvorligt og virkningsfuldt stræber at bevare denne Mandens enhed. Hertil hører, at vor aand erkjender, tror og elsker alt Guds aabenbarede ord, fordi vi virkelig erfarer, at Guds aand, som af naade har skabt og ført os hidtil, i ordet og sakramenterne taler til os og handler med os hver især paa den mest kjærlige og ligefremme maade. En opriktig kristen sjæl spørger ikke efter nogen anden myndighed til at udlægge skriften end den, som Guds aand selv giver i egne ord i Bibelen. Den Helligaand kjender menneskets trang til hjælp bedre end det selv og er dersor den, som baade vil og kan bedst forklare, hvad mennesket skal have forklaring paa. En saadan kristen takker for enhver hjælp, som andre kan yde ham til at høre og fatte, hvad Gud siger, men han tror dog ingen anden forklaring end den, som han finder overensstemmende med det skrevne ord. Han ved nemlig af ordet, og ogsaa for en del af egen erfaring, at hvert menneske er en løgner, Rom. 3, 4, at det naturlige menneske ikke fatter naadens og Mandens sager, ja, endog den bedste kristen tager feil i mange ting og maa ofte rettes og holdes ret alene ved den eneste ufeilbare regel og rettesnor, som findes paa jorden, og det er alene Bibelen eller den lille katekisme.

Den daglige omvendelse og helliggjørelse bestaar i at vogte sig for alt anstød mod ordet og at holde sig nøagtig, ikke til egne meninger eller kløgtige forklaringer af andre, men alene til Guds skrevne ord. Her af sees let, at den kristne, som alvorlig sjøger at bevare Mandens enhed, er saa vel styrket, bekræftet og grundfæstet paa klippen Kristus, at han ikke vil give op den mindste tøddel af Guds ord, thi det er en gave fraoven, hans hjertes dyrebare skat, som forsyner ham med alt, hvad han trænger baade i onde og gode dage. Af kjærighed til Gud og sjælens frelse vil han beware, nyde og vaage over disse mundbærlige flatte imod alle slags indgreb.

Dette lærer en troende af mange ord og eksempler i Bibelen. Og hvorfor skulle ikke stakkels syndere, som vi er, behare uforandrede Herrens rette vidnesbyrd, endog rose os deri, naar Konger og store feierherrer som David intet bedre finder at rose sig af? Han siger: „Seg er bleven klugere end alle mine lærere; thi jeg

grunder paa dine vidnessbyrd. Jeg er forstandigere end de gamle; thi jeg har bevaret dine befalinger." Salm. 119, 99. 100. Men dette gjælder ikke bare de mægtige og vise, men netop og fornemmelig de fattige, vankundige og uwise. Herrens ord er kosteligere end guld og ædelstene. Dette ord er en lygte for vandringsmannen. „Dine ords aabenbaring oplyser, den gjør enfoldige forstandige.“ B. 130. „Megen fred have de, som elsker din lov, og der er intet anstød for dem.“ B. 165. Dersor udraaber David og siger: „Min sjæl skal rose sig af Herren; de sagmodige skulle høre det og glæde sig. Lover Herrens storhed med mig, og lader os sammen ophøie hans navn! Jeg jægte Herren og han svarede mig, og han friede mig fra alt det, som forfærdede mig.“ Salm. 34, 3—5.

Vor freller lært os at bede: Helliget vorde dit navn. Det sker da, naar Guds ord læres purt og rent og vi, som det sommer sig Guds børn, lade det udtrykkelig tilsyn i vort levnet. Dertil hjælpe du os, o himmelske fader. Men de, som ikke lærer Guds ord purt og rent og ikke leve efter det forefrevne Guds ord, de vanhelliger Guds navn iblandt os, dersra bevare du os, o himmelske fader.

Jer. 9, 23. 24: „Saa siger Herren: den vise rose sig ikke af sin visdom, og den sterke rose sig ikke af sin styrke, den rige rose sig ikke af sin rigdom! Men den, som vil rose sig, han rose sig deraf, at han er forstandig og kjender mig, at jeg er Herren, som øver mislundhed, ret og retfærdighed paa jorden; thi deri har jeg velbehag, siger Herren.“ Dette slags ros har Herren befalet os, den er en hylring af troen og den værdige myndelse af Guds naade. Saadant er væsentligt og naturligt for Mandens enhed med Gud. Den aabenbarer sig ofte ogsaa i saadan dristig frimodighed, som Paulus lægger for dagen i disse ord: „Men selv om vi eller en engel fra himmelen prædicer et andet evangelium for eder end det, vi have prædiket for eder, han være forbudt.“ Dette giver den Helligaand eftertryk ved at gentage det samme en gang til. Gal. 1, 8. 9. Saa kraftigt vidner Paulus mod dem, der holdt paa at forvirre hans menighed i Galatia. Det er en vælker prøve paa den aand og frimodighed, som alle troende og især lædere i kirken hør være besjælet af, thi alle maa kjæmpe mod syrstdømmer og magter, mod ondskabens aandelige hær under himmelen. Og hvorfor skulle de ikke være saa modige og frygtløse, dersom de virkelig ved sig staaende ved sin himmelske Konges side, som har betroet dem det tweeggede sværd, hvormed han til vor frelse og veiledning i ørkenen drev djævelen paa flugt?

3). At vogte sig for tvetydig undervisning eller falsk lære er:
Ikke splittelse eller utilbørlig strid.

Naar vi staar uroffelige og faste paa vor kirkes lære, anflages vi for at være stivsindede og at foraarsage strid. Endog steder af skriften anføres stundom mod os som: 1 Kor. 3, 3: „Thi ß ere endnu kjødelige; thi naar der er nid og liv og tveddragt iblandt eder, ere ß da ikke kjødelige og vandre efter menneskelig vis?“ Dette sted dadler ganske vist det kjødelige liv i nid og liv. Men mon lydighed mod Guds ord kan faldes liv og nid? Dersom nogen af skriften kan vise os, at vi i vor bekjendelse ikke bevarer Aalandens enhed, det er, at vi ikke holder os til Guds udtrykkelige ord, da skal vi erkjende os skyldige og omvende os. Men det har man ikke kunnet gjøre, fordi vi kun holder os til skriftenes lære og kan ikke vige forat føje fornuftens kunstige udlæggelser.

Det er en beflagelig sandhed, at kirken er delt op i flere forskellige bekjendelser, som i mange sind volder forvirring. Men hvem bærer skylden deraf? Det siger den Helligaand os ved Paulus. 2 Kor. 11, 13—15: (om dem, som voldte splid) „Thi saadanne ere falske apostler, svigefulde arbeidere, som paataage sig skiffelse af Kristi apostler. Og det er intet under, thi satan selv paataager sig skiffelse af en lysets engel; deraf er det ikke noget stort, om ogsaa hans tjenere paataage sig skiffelse som retsærdigheds tjenere; men deres ende skal være efter deres gjerninger.“ Dersom disse vilde holde fred med dem, som søger at bevare Aalandens enhed, da blev der ingen strid. Men der blir ingen fred, saalænge den vantro bortforklarer og forkaster skriftenes sandhed, der vedligeholder Aalandens enhed og freden med Gud. Thi denne fred kan ikke den troende give slip paa, forat faa ro og fred med verden, som ingen sand fred eier eller kan give. Han vil heller ikke lade sig narre af raabet fred! fred! naar der dog ingen fred er. Det ved en sand kristen baade af ordet og egen erfaring.

Jeremias forkynder synden og straffen blandt andet saaledes i kap. 6, 13. 17. 19: „baade profet og prest, alle sammen øve svig, og de læge mit folks datters brøst paa letsaerdig vis, idet de sige: fred! fred! Og der er ingen fred. Og jeg opreste vægtere over eder og sagde: giver agt paa basunens lyd! men de sagde: vi ville ikke give agt. Hør, o jord: se, jeg lader ulykke komme over dette folk, frugten af deres anslag; thi paa mine ord give de ikke agt, og min lov have de forkastet.“ Her hører vi, hvori synden bestod og hvad frugten er af egne anslag. Ogsaa dette er frebet os til lærdom og advarsel.

De, som raaber paa fred og forening, ligesaa alle, som fristes af den syde, men løse tale om afgivelser, som ikke skal være firkeadstillingende, de gjør vel i at legge merke til, hvad der staar i kap. 13 af profeten Ezekiels bog. Der lyder Guds dom over kalfstrygerne, som især ved sammenblanding af lov og evangelium beholder verdens venskab, idet de for en usel jordisk gunst, som Herren siger: „sy dækker over alle led paa mine hænder og gjøre hætter til hoveder paa folk af enhver høide, forat fange sjæle.“ Ez. 13, 18.

Hvilken i sandhed troende kristen vilde ikke gjøre alt i sin magt for at hindre partier og frembringe den Mandens enhed, som behager Gud? Men en saadan forening af alle mennesker maa ikke ventes i denne verden. Den som venter at faa den i stand, kjender hverken verden eller verdens fyrtse. Ved synden blev jorden djævelens rige.

Bed djævelens avind kom den hele menneskehed under mørkhedens og vantroens aag. Naar nu vor frelsjer udfrier menneslene fra dette slaveri og opretter sit rige midt i denne syndefulde verden, maa vi ikke forundres, om denne verdens fyrtse bliver vred, idet han ser, hvorledes en del af hans underscatter rives fra ham og oversjøres fra hans mørkhedens rige til jaudheden og lysets. „Dertil er Guds Søn aabenbaret, at han skal affasse djævelens gjerninger.“ 1 Joh. 3, 8. Da opfyldes hvad vor Herre siger: „Mener I, at jeg er kommen for at give fred paa jorden? Nei, siger jeg eder, men tvedragt. Thi nu herofter skal nem være spildagtige i eet hus, tre imod to, og to imod tre. Faderen skal være spildagtig mod sønnen og sønnen mod faderen, moderen mod datteren, og datteren mod moderen; mandens moder mod hendes søns hustru og sønnens hustru imod hendes mands moder.“ Luk. 12, 51—53. Dette siger, naar vor livsfyrtse, en der er stærkere end mørkhedens fyrtse, kommer over ham og overvinder ham, bortager hans fulde harniss, som han forlod sig paa, og undeler hans rov. Luk. 11, 22. At undgaa denne spild, og ikke stille sig paa Herrens side i denne kamp, er at holde fred med den onde imod Frelseren. Alle, som ikke vil tage sit liv i verdens forrederiske fred maa følge i livsfyrtstens fodspor, som frelste os og bragte liv og usørkendelighed for lyset.

Vi følger i hans fodspor, naar vi fornegter os selv, tager op vort fors og følger ham, idet vi holder og adlyder alt, hvad han har befalet. Da maa vi være forberedt paa vanskeligheder. Thi saaledes taler Herren: „Naar I kommer sammen i menigheden, er der spild iblandt eder, og for en del tror jeg det. Thi der maa og være partier iblandt eder, at de rettsafne iblandt eder kan blive aaben-

bare.“ 1 Æor. 11, 18—19. Dette viser, at vanskeligheder vil komme ikke alene fra verden udenfra, men ogsaa fra vantro mennesker i menigheden. Men Herren vil vende endog de værste gjenordigheder til det gode for dem som frygter Gud. En har med sandhed sagt, at kætterier og andre vanskeligheder er kirkens slibesten. De troendes kjæd, der er af samme art som verden, maa staar under svøben for ikke at slumre bort og gaa evindelig fortapt.

De følgende ord af Luther burde tages til hjerte. (Betratning over 110de Salme, vers 2, „Regjer midt iblandt dine fiender“). Han siger: „Kirvens og pavens regimenter prises af verden, fordi det gaar stille for sig, og de regerer i fred og lydhed, frygtet og æret af sine undersaatter; som det hidtil har været tilfældet, da en afnoegtig præst eller munke med en strimmel papir, ikke en finger lang og bred, har funnet drive sammen og twinge alle herrer og fyrster efter sin egen willie, uden at nogen offentlig bovede at protestere imod ham eller frumme et hår paa hans hoved, medmindre han vilde udsætte sig for at blive fordømt til det nederste helvede, affat fra sit embede og forlaget fra land og folk. Dette var i sandhed et kosteligt regimenter for verden, som ikke funde tjenes bedre, end naar Herren paa denne maade bruger den ene forbryder til at straffe den anden.“

Dog nu, da evangeliet er kommet for dagen og har fremgang, da rører og bevæger sig alt med fiendskab ligesom bølgerne, den gang Jesus sad i skibet (Matt. 8, 24), og hele verden klager over ufred, vedragt, oprør og allehaande vanskeligheder, og lægger ikke skylden paa noget andet end det kære evangelium, og saaledes gjør denne lære bitter, foragtet og forhadt for enhver, som om den alene foraarsaged al denne jammer, der før ikke eksisterede. Og fyrsterne, herrerne og junkerne, der foruden at have saaet gods og frihed og komme løs fra pavens twang, plage og skælf, ogsaa er blevet rige af evangeliet, gjengjælder nu Trelseren paa den maade, at de følger baade prædikanten og læren, og vilde gjerne udrydde dem, saa de kan leve og handle som de høster uden evangeliet og Guds ord.

Nu, hvad skal man gjøre med dette? Evangeliet maa taale saadant; thi profeten har her klart forudsagt, at det skal gaa kongen og hans rige saaledes, at han maa regjere midt blandt sine fiender. Han sætter dette som tegn: Hvor som helst dette scepter kommer og har fremgang der maa der opstaar fiendskab og modstand baade indenfra og udenfra, og Kristus maa blive (som den gamle Simeon forudsagde om det lille barn) et tegn som modsiges; dog uden aarsag.

Thi hvorfor er det saa, at man strøger saa fiendtlig, at der hvor evangeliet kommer hen, opstaar ufred, tvedragt og hjætteri? Hvem sætter sligt igang uden djævelen og hans medhjælpere? Hvorfor skulle denne prædiken lide for, eller hvorledes kan den kunne forhindre, at djævelen og verden er saa onde? Hvad gjør den dog som man med grund kan anklage den for, eller hvorfor nogen skulle være den fiende og forfølge den? Slet ingen ting uden det, at den vil føre menneskene ud af deres mørkhed og blindhed til den rette erkjendelse af Gud, og vise, hvorledes man virkelig skal blive fri fra synden, reddes fra døden, Guds vrede og alt ondt og blive evig retfærdig, levende og salig. Den forbinder ingen nogen plage eller skade. Hverken paa legeme eller gods; den lader al verdslig regering, embeder og stænder være uantastet og usvækket, ja støtter og ørner dem endog, befaler menneskene at være lydige og holde fred; ja endog lide uret og vold, saa at ingen skal have nogen grund til at klage over denne lære. Hvad mere skal den gjøre, siden du ikke vil taale den? Skal den maatte være skylden for ufred og oprør, fordi du uden grund eller ret slider og raser som en affindig djævel?" (Erlangen 40, 98, 99.)

Adfællelse fra falske og indifferente lærdomme er

4). ikke en hindring for Guds rige.

Bed første øje fast kunde det se ud som om den adfællelse og eksklusivismen som her er anbefalet vilde hindre Guds riges udbredelse. Men lad os erindre, at Kristi rige ikke er af denne verden, ei heller en synlig forening saasom familien eller det verdslige regimenterne, men lig disse er kirken i egentlig forstand de helliges samfund, det er en inderlig forening af menneskets hjerte og sjæl med den treenige Gud. Som vi allerede har set, er denne forening ikke bragt ifstand ved en samling af mennesker med mindre disse ved den Helligaand er kommet i fuldt samfund og forening med Herren. Guds rige er indeni os. Det „kommer ikke saa man kan pege derpaa“ (Juk. 17, 20.) Dette synlige forhold til Gud, som er kommet ifstand ved den sande omvendelse eller gjenfødsel, maa fortsættes, saa vi kan blive frelste fra den aandelige og evige død. Da der ikke er andre midler, som kan holde os i forening med Herren end hans ord og sakramenter, maa vi nøjagtig og samvittighedsfuldt lytte til og bruge disse naadens midler. Gjør vi ikke dette, staar vi i fare for at tabe vores aandelige liv og vor forbindelse med Grelsener. Det er saaledes klart, at vi ikke kan forsømme, endsiige foragte, et eneste af vores Herres ord, hvor ubetydelig dets overholdeelse end maatte se ud for os.

Enten vor fornuft synes det hjælper til at udbrede Guds rige eller ei, saa staar det dog fast, ikke alene at han siger: Tager eder ivare for de falske profeter, vend eder fra dem, gaar ud fra dem, fil eder fra dem, men ogsaa fordi han bedst ved, hvorledes hans rige fremmes gjennem os. Ælanden siger Jeremias: „Dine ord var mig til fryd og til mit hjertes glæde; thi jeg er kaldet med dit navn, Herre høerskarernes Gud! Jeg har ikke siddet i de lyftiges lag og jublet; greben af din haand, har jeg siddet ensom; thi du fylgte mig med harme.“ Jer. 15, 16, 17. Hvis det havde været om at gjøre at tilhøre en stærk udvortes organisation, saa var ikke profeten blevet holdt alene og fyldt med harme mod vildfarelsen.

Den romerske kirke er en stor og stærk organisation, alligevel bevarer den ikke Ælandens enhed; thi i mange ting overtræder og modsigter den Guds ord, og beviser derved sin enhed i den sande anti-kristi aand. (2 Thes. 2, 3—10;) (Smalch. Art. 2den del, Art. 4.)

Det ikke at lytte opmærksomt til ethvert Herrens ord, eller ikke at adlyde det nojagtigt fører over mennesket skadelige følger, som utallige ord og eksempler i skriften klart lærer os. Den handling, som styrte menneskelægten ned i den største elendighed, saa siden og ubetydelig ud: Juist det at Eva aad af frugten som var saa vækker og indhydende filte os fra Gud og al sand lykke. Hun var ulydig mod Guds ord og advarsel og lyttede til løgneren. Herrens vilje og styrke er ofte stik imod vort ønde og lyst, især naar vi rammes af retfærdig straf for vor synd. Vi synes at syndens kraft er forfærdelig streng, fordi vi mangler den fulde forståelse af syndens og satans frygtelige dybheder.

Bed profeten Samuel befalede Herren Saul, at han skalde „gaa hen og slaa Amalek, og slaa alt, hvad hans er med ham, og du skal ikke spare ham, men du skal dræbe baade mand og kvinde, baade barn og diebarn, baade økse og faar, baade kamel og asen.“ Men Saul sparedes kong Agag og det bedste af mange ting, som han helligede Herren. Men Samuel straffede ham og sagde: „Herren sendte dig paa vei og sagde: gaa og slaa disse syndere, amalekiterne, med ham og strid mod dem, indtil man saar gjort ende paa dem! Hvorfor lød du da ikke Herrens røst, men lastede dig over byttet og gjorde, hvad ondt var i Herrens øne?“ Da sagde Saul til Samuel: Jeg har lydt Herrens røst og har gaaet den vei, Herren sendte mig; jeg har bragt Agag, Amaleks konge, hid og slaaet Amalek med ham. Men folket tog af byttet, smaaat kvæg og stort kvæg, det ypperste af det vanlyste, forat offre det til Herren, den Gud, i Gilgal. Da sagde Samuel: Mon Herren har behag i brændoffere og slag-

offere saaledes som i hydighed mod Herrens røst? Se, hydighed er bedre end slagtoffer, hørsvinhed bedre end fedtet af vædere; thi gjenstridighed er trolddoms synd, og trodsighed er afguder i og afgudsdyrkelse. Efterdi du har forkaætet Herrens ord, har han forkaætet dig, saa du ikke skal være konge." 1ste Sam. 15, 3, 8—23.)

Syndens fulde maal flød over og raabte til Gud om henvi over de hedenske folk i Kanaans land. Straf, ja endog fuldstændig udryddelse vil som en overtrædelsens og skjænkselens modne høst ramme endog de mægtigste nationer, som tilfulde bevises af oldtids historie. Lad os derfor tage advarselnen til hjerte. Ikke Herrens rige, men djevelens, bliver fremmet, naar man følger menneskers vilje mod Guds vilje. Vi vil fornædre os under Guds vældige haand; thi tiden er kommen, at dommen må begynde mod Guds hus, og begynder det med os hvad vil enden blive med dem, der ikke ville tro Guds evangelium? Og bliver den retsfærdige vanskelig frelst, hvor skal der da blive af den ugodelige og synderen? 1 Petr. 4, 16—17. Sand bod og en levende erfjendelse af vor synd indbefatter ogsaa den tilstædelse, at vi har fortjent endog større elendighed end den, som den blodige krig fører over folkene i vores dage.

Udelukkelse og afhold fra falsk lære er

5). ikke imod den hellige almindelige kirke, der er usynlig. Som forsvar for unionisme bruges undertiden Joh. 10, 10: „Søg har ogsaa andre faar, som ikke er af denne sti; ogsaa dem skal jeg føre frem, og de skal høre min røst, og der skal blive een hjord og een hyrde.“ Hvorledes nogen i disse ord kan finde beviser for en slap befjendelse og en liberal forening af forskellige troesbekjedelser, er det umulig at se for den, som vil lytte til Herren ord, og ikke lægge sine egne meninger og sin egen vilje ind i hans ord. Her er det klart, at Herren falder sine efterfølgere og troende blandt det jødiske folk, hans fødes faar. De andre faar, som ikke er af denne sti, er aabenbart folk af de hedenske nationer, som han ogsaa vil føre ind i sin sti. Der er ikke nogensteds den fjernehste antydning til den tank, at nogen skalde høre noget andet ord, modtage en forskellig aand eller have en anden tro end den hans egne faar havde faaet; thi han siger: „Ogsaa dem skal jeg føre frem og de skal høre min røst, og der skal blive een hjord og een hyrde.“ Hørelsen af hans ord er midlet, hvorved ogsaa de hedenske hjerter skal blive dannet til den treenige Guds tempel.

Profeten Elias's eksempel er en advarsel til os ikke at dømme Guds rige efter dets udvortes udseende. Profeten var en oplyst

og skarp iagttager af hvad som foregik i Israels land, og han mente derfor, at han var den eneste, som ikke havde sluttet sig til Baals gudsdyrkelse, som dengang var paa moden. Men Herren sagde: „Seg vil lade syv tusinde blive tilbage i Israels land, alle de knæ, som ikke har bøjet sig for Baal, og hver mund, som ikke har kysset ham.“ 1 Kong. 19, 18. Dette faktum gjorde det ikke mindre nødvendig at kjæmpe mod afguderiet. Men, vil nogen sige, Elias forlod ikke den jødiske kirke, fordi de fleste dyrkede Baal. Svar: Nei, hvorfor skulde han det? Til jøderne var Guds ord betroet (Rom. 3, 2), og en særege form af gudsdyrkelse, anordnet af Gud selv. Ved denne holdt profeten fast. Han kjæmpet ivrig mod alle andre slags gudsdyrkelser, og formanedede Israels til at leve og dyrke Gud efter hans egne anordninger. Den rette fremstilling af sandheden er den eneste ting som kan rette paa synder og mangler i tro og levnet. Derfor maa sandheden altid læres klart, saa folk ikke skal holdes i mørket.

Mange kirkelige ledere og mange stiftere af nye sefter er netop lig Absalom, Davids søn, ved forståelighed og djævelens indflydelse fiz han det ind i sit hoved, at han skulle være konge istedenfor hans fader. Han maa have haft et rimelig forgivende, siden mange understøttede ham i hans oprør, men for mange vedkommen var denne synd mod Israels salvede konge stjult; thi det hedder, at „med Absalom gif to hundrede mænd fra Jerusalem, som var indbudne, og gif i sin trofylldighed, og de vidste ikke af nogen ting.“ 2 Sam. 15, 11. De mente maaske, at David havde sendt Absalom for at samle en hær. S deres hjerter var de ikke oprørere, men hvis de forblev blandt de oprører tropper maatte de ogsaa falde med dem; thi Davids hær angreb dem og overvant dem. Hvis oprørernes ledere ikke fortalte sine tropper, at deres hensigt var at angribe gudsfolkets ordnede regjering, var de ansvarlige ogsaa for deres synder, som i trofylldighed gif med dem. (1 Pet. 3, 18.) Heraf ser vi, hvor viktig det er at alle, især lædere og ledere, altid giver grei underretning, og at alle modtager og adlyder sandheden i alle maader. Men en som er tilstrækkelig advaret og alligevel forbliver et medlem af et samfund, som fortier eller fornægter noget styrke af Guds ord, begaar en synd, og sætter sit liv i fare.

Det er en herlig og trøstelig sandhed, at den barnhjertige Gud virker tro og udholdenhed og samler saar ind paa sin sti over den ganke verden, hvorsomhelst hans ord lyder. Selv samaritanerne og folk af andre nationer blev frelst paa denne maade. Men det beviser slet ikke, at vi ikke behøver at tage det saa noie med vor be-

fjendelse. Sandheden alene kan gjøre menneskene virkelig fri. Til den samaritaniske kvinde siger Herren: „J tilbeder det J ikke fjende, vi tilbeder det vi fjende; thi frelsen kommer fra jøderne.“ Joh. 4, 22. Vi ser, at det var Trelserens prædiken, som optændte troen i mange af samaritanernes hjerter.

Det vilde være tungt at maatte tænke, at sande troende fandtes kun i den lutherske kirke; Gud viser os, at de findes over den ganske verden, hvorsomhelst saa meget af kristnen høres eller læses, at menneskene kan lære at sørge over sine synder og at tro paa Jesus Kristus. Vi maa se til, at ingen ledes vild ved usikker eller falsk underretning.

Selv i et hospital for følgesmittede eller tæringssyge er der en del friske folk, men vi er i almindelighed meget forsigtige saa vi ikke kommer i berørelse med saadanne, som er smittet. Aandelig tuberkulose er farligere end den legemlige. De som tror det er synd ikke at pleie broderskab med anderledes troende, (eftersom vi tror det findes sande kristne blandt dem) maa for at være konsekvente ogsaa pleie broderskab med katolikker, fordi disse ogsaa tilhører den kristne kirke. Kristus siger nemlig, at antikristen, det er paven i Rom, sidder i Guds tempel, det er i kirken. Blandt katolikkerne er ogsaa troende kristne, men vi kan ikke udpege dem. De er sjulte for os, al den stund de staar i dette kirkesamfund uden at forkaste det, som er falskt ved det, og vidner med sandheden imod det. Men Herren fjender sine (2 Tim. 2, 19.) Med disse er vi forenede ved den samme tro, som Herren står i dem saavel som i os. Men saadanne kan ikke forlade sig paa eller tilbede helgener. De frelses trods hine vildfarelser. Om de har hørt dem, saa har Gud bevaret dem fra giften og op holdt dem i den sande tro, som lutheranere befjender.

Abskillelse fra det, som er falsk er:

6). ikke imod besalingen at bære over med de svage.

Vi vil med glæde bære over med dem; thi Herren siger: Tag eder af den, som er svag i troen, uden at sætte eder til doms over hans tanke.“ Rom. 14, 1. „Vi som er stærke, er skyldige til at bære de svages frøbeligheder.“ Rom. 15, 1. Dette er Guds vilje, og vi vil gjerne adlyde den samvittighedsfuldt. Men hvem er de svage i troen? Visseleg ikke saadanne, som forsvarer falsk lære og forkaster Guds ord's formaning. Saadanne er stærke i vildfarelse. Dog maa vi vise vor fjærlighed til dem og vor interesse for deres aandelige vel, ved alvorlig og taalmodig at hjælpe dem ud af deres falske meninger. Maar for eksempel en erklærer, at daaben ikke

gjenføder, at den fun er et tegn paa optagelse i den synlige kirke, og naar han viser fløgt i at bortforlare vor Frelzers ord til Nikodemus og saaledes beviser, at han vil heller følge sin egen fornuft og sine egne meninger end at antage skrifstens ord, da er han sterk i sin falske tro. Om vi vilde handle og tale til ham saa, at han sig det indtryk, at vi ikke betragtede hans meninger farlige men næsten lige saa gode som vor egen tro, der er grundet paa Guds egen aabenbaring, vilde vi ikke hjælpe ham ud af vildfarelsens snare, men heller indvifte ham mere deri. En saadan handlemæade vilde minde om Kains, der sagde: „Er jeg min broders vogter?“ 1 Mosb. 4, 9. For en saadan synd vil Herren holde os strengt ansvarlige. Om du saa din ven falde over bord og holde paa at drukne men var saa ømøslende, at du ikke vilde drage ham ud efter haaret, vilde du være skyldig i hans død, om han druknede. At falde i vildfarelse og forblive deri er farligere end at falde i vandet.

Vi finder, at Peter var saa svag i sin erkjendelse af Frelserens forløsergjerning, at han forsøgte at hindre hans lidelse og sagde: „Dette maa ingenlunde vederfåres dig. Men han (Jesus) vendte sig og sagde til Peter: Big bag mig Satan, du er mig til anstød; thi du har ikke sans for det som hører Gud til, men bare for det, som hører menneskene til. Matt. 16, 22—23. Hvis Peter ikke havde taget til sig tilrettevisningen og forandret sin mening, vilde han være blevet forkastet som apostel, men han angrede og var senere villig at dø sammen med Herren. En anden gang smubledе ogsaa Peter. Naar der ingen jødechristne var tilstede, omgikkes Peter frit med de omvendte hedninger, og aad det, som det var forbudt jøderne at røre; men naar disse var tilstede, træk han sig tilbage og gav derved det indtryk, at den jødiske ceremonial lov var bindende for de kristne. St. Paulus irettesætter ham offentlig for denne feil og til vor lærdom er det nedskrevet i hans epistel til Galaterne, hvor han figer: „Og sammen med ham hyklede og de andre jøder, saa at endog Barnabas blev revet med af deres hykleri. Men da jeg saa, at de ikke gif ret frem efter evangeliets sandhed, sagde jeg til Kefas, saa alle hørte paa det: Naar du, som er jøde, lever som hedning og ikke som jøde, hvorledes kan du da tvinge hednigherne til at leve som jøder?“ Gal. 2, 13. 14. Peter tog til sig denne tilrettevisning som en Kristi discipel, idet han ønskede at leve og handle ifølge evangeliets sandhed. Ogsaa ved en anden lejlighed viste Paulus sin kærlighed til de svage jødechristne. Da han en gang kom til Jacob i Jerusalem, og de ældste i menigheden havde hørt Paulus's erklæring om „det som Gud havde gjort blandt hed-

ningerne ved hans tjeneſte" (Ap. gj. 21, 19), prifede de Gud. De underrettede ham nu om, at der var tuſinder af jøder i Jerufalem, der troede evangeliet uden at betragte lovens holdelse af hedningekristne som nødvendig, men at et rygte var udbredt iblandt dem, at Paulus ude blandt hedningerne lærté endog jøderne fraſald fra Mofes, forbød dem at omſkære sine hørn, og vandre efter deres fædres ſtilke. De ældste bad ham modbevise rygetet derved, at han selv, medens han var blandt dem, holdt sig efter de gamle anordninger, dog ikke som en guddommelig befaling. De minder ham ogsaa om den kjendsgjerning at „om de hedninger, som har taget ved troen, har vi ſendt brev og vedtaget, at de ikke ſkal holde noget saadant, men bare vogte sig for afgudsoffer og blod og det som er kvalt, og hør.“ (V. 25). De troende jøder prifede at bibeholde sine gamle ſtilke. Paulus forſtod stillingen og gif med paa at anerkjende denne orden blandt jøderne. Han gjorde dette i den samme aand som vi, naar vi bruger lys ved nadvergangen, naar vi feirer helligdage, faaſom langfredag, himmelfartsdagen med mere, ikke som guddommelige indſtiftelser, men fordi det er en nedarvet ſtil, som vi kan holde til vor opbyggelse, da der ikke er nogen Guds befaling imod diſſe ting, forudſat at de bruges i kristelig frihed. Paulus blev en jøde for jøderne forat vinde jøder. Han ſiger: „Zeg er bleven alt for dem alle, for i alle tilfælde at freſje nogle.“ 1 Kor. 9, 22. Men da nogle i Ephesus modſtod evangeliet og „talte ilde om Guds vei, faa mængden hørte det, da brød han lag med dem og ſfilte disciplene fra dem.“ Ap. gj. 19, 9. Paa denne maade vil Herren vi ſkal arbeide i hans rige, freſje mennesker, og bevare Mændens enhed.

Bed ſiden af, hvad vi allerede har betragtet, ſſal vi mindes, at en lys bekjendelſe og broderlig ſamfund med anderledes troende er fildeſt hvoraf der flyder mange ting, der er ſkadelige og ødeleggende for et kraftigt aandeligt liv. En kraftig overbevisning er viſſelig ligefaa nødvendig i vores dage som nogengang før, fordi den menneskelige videnskab har trængt dybere ned i alle ſløſter og bragt mange for dette liv nyttige ſfatte for dagen, uden dog at gjøre det menneskelige hjerte mindre ſelvgodt eller mere ydmygt ligeoverfor ſin ſkaber, men heller mere stolt af sine materielle fremſkridt og mere oplagt til at ſide paa evolutionstheorien.

Under ſlige omgivelſer trænges der en ſtærk overbevisning, en overbevisning, der er grundet alene paa den uroffelige ſlippe, Jesu Kristus, som alene er livet og sandheden, i hvem alle Guds kjærlige raad til vor ſalighed er aabenbarede i en fuldstændig og fuldkom-

men form. Guds naade er given os til, at vi skal se og modtage den med vores aandelige organer, til som den virkelig er, nemlig noering for vores aandelige liv, ikke som raamaterialer, som først måa forandres og forarbeides af os efter vor smag, før vi kan fuldt ud nyde og fordøie dem.

Det er en førgelig fjendsgjerning, at den eksploderede evolutions-theori er ført ind i kirken af falske lærere, der påaftaa, at den aabenbarede sandhed ogsaa maa udvilles af den menneskelige fornuft. Dette er et stykke af djævelen, hvem det paa den maade er lykkes at udvile aandelig lys til mørke, og at gjøre sandhed til en fordærvelig løgn, som han gjorde i sin samtale med Eva i paradis.

En del andre skadelige ting, som udviklingen af religionsblanderiet har ført med sig, kan her nævnes. En af disse er ligegyldigheden for sandheden og fortelsen deraf. Jesus sagde til sine discipuler: „Vogter eder for fariseernes og saducæernes surdeig.“ Sammenhængen viser, at advarseleen gjælder disse sefters falske lærdomme. (Matt. 16, 6, 12). Vi maa ikke vente til hele deigen er blevet sur. Heller ikke maa vi vogte os bare for større stykker surdeig. Ved Kristi aand siger St. Paulus: „En lidens surdeig gjør den hele deig sur.“ Gal. 5, 9. Til at begynde med var det maaesse en lidens, ubetydelig ting. Kun en lærdom var angreben i Galatia. Kun en lidens draabe gift vil gjennemtrænge og forgifte den hele flaskes medicin. Det er ikke smukt, det som Jesus roser eder af. Ved Jesus ikke, at en lidens surdeig hører hele deigen? 1 Kor. 5, 6. Og deres ord vil cede om sig som dødt fisk. (2 Tim. 2, 17). Hvilkens skade dette vil føre med sig fortæller St. Peter os. 2 Petr. 2, 1: „Men der opstod ogsaa falske profeter blandt folket, ligesom der også blandt eder skal komme falske lærere, som skal lure ind orange lærdomme, der leder til fortabelse, idet de endog negter den Hellige som hjælpte dem og fører over sig selv en hastig fordærvelse.“ Men onde mennesker og slige som hverver synet paa folk, gaar frem til det værre, idet de fører vild og farer vild (2 Tim. 3, 13).

2). **Tilsyneladende upartiskhed og venlig ubestemthed i betjendelse er også farlig og bringer fordærvelse.**

Sædeles, efterdi du er lunkens og hverken kold eller varm, vil jeg udspytte dig af min mund.“ Hab. 3, 15, 16. Sædeles vilde det nu se ud i kirken, om vores troende fødre havde været saa lunkne, at de havde overladt marken til fienden uden at hjæmpe mod ham med Guds den fulde rustning for at bevare klenodiet? Uden stor

stade kan vi lade guld og gods berøves os, men slet ikke den evige sandhed.

3). **Ligegyldighed for, hvad vi skal tro og behjende, viser tvil og vantro, som berører os den sande fred og lykosalighed.**

Hebr. 13, 9: „Lader eder ikke omdrive af mangehaande og fremmede lærdomme! thi det er godt, at hjertet styrkes ved naaden, ikke ved mad, hvoraf de ingen mytte have havt, som have holdt sig dertil.“ Uden indsigts i og fast tillid til Guds ords sandhed kan ikke mennesket faa eller mynde den fred, som overgaar al forstand. (Fil. 4, 7).

Heller ikke kan et menneske i en saadan tilstand hjælpe andre til at blive faste i troen, thi det er voklende og svævende mellem en tanke idag og en anden imorgen. Et saadant menneske vil snart blive ligegyldig med hensyn til enhver troesartikel og kun se til at føre et ørbart liv. Hvem skal afgjøre, hvad et ørbart liv er? Dersom skriften ikke skal antages som eneste regel for, hvad vi skal tro og gjøre, saa vil det blive enten den menneskelige fornuft eller paben. Men disse fører os begge vild. Falsk lære har i unionismen påtaget sig en særdeles bedaarende og farlig skikkelse. Ligegyldighed for læreren er den faareflædning, som frister en til at afgjøre lærespørgsmaal efter vedkommendes egen tilløbelsighed.

Før mange aar siden fremtvang den preussiske regering i Tyskland en union mellem den lutheriske og den reformerte kirke. Denne surdeig har gjæret saaledes, at man først gjorde fordring paa ret til at udvifie den kristelige lære efter det oplyste kristelige sinds mening. Dernæst kom tvil og forkastelse af store dele af skriften og endelig fornægtelse af Christen's guddommelige natur. Denne liberale kristendom eller, hvad den i virkeligheden er, ligefrem vantro, greb om sig, indtil den fik massen af folket i sin magt. Og idet de saaledes tog sig frihed til at mestre Gud og hans ord, er det kun naturligt, at de følte sig kaldet til at regjere ogsaa over andre nationer og gjøre dem lykkelige ved den kultur og udvikling, som de selv beundrede og elskede saa meget. Men nu høster vi, hvad der saaledes er saaet i fjødet, nemlig en gjentagelse af forrige tiders historie. Naar grove synder, afgudsdyrkelse og andre overtrædelser af Guds ord havde gjennemtrængt og faaet magt over Israels folk, da kom de store ulhøffer over dem. At dette vilde blive indhøftning af deres udsæd var etter og etter forudsagt dem af Moses og profeterne. (5 Mosb. 28.)

Disse ting gjentager sig nu i den almindelige ødelæggelse og forfærdelige ulhøffe i Europa. Nationerne høster, hvad de har saaet,

og vi har vor andel haade i udsæden og i den forfærdelige indhøftning. Spørger nogen, hvorledes det kan være, da bedes man dog komme ihu, at ikke alene Frankrig, Belgien og England har faaet og indpræntet sit folk Thyslands og Frankriges twilevhje, aabenbare vantro, videnskabelige hovmod og høie selbbedrag, men at ogsaa vi har bemidret dem, løbet efter dem og efterlignet dem, saa godt vi formaaede. Vi er ogsaa i krig og lider i forhold til vor syhld. Strømme af vort eget blod er allerede udgydt paa de oprevne slagmarker i den gamle verden. Den stærke og niðkjære Gud er en hevner til retfærdig straf over al ugodelighed, men han tugter ingen uden fuldgyldig grund.

En rationalistisk furdeig har gjæret ogsaa blandt os norske Lutheranere i flere aar, indtil den nu er bleven gansse dristig og „Outspoken“. Her som andetsteds ytrer den sig i ligegyldighed for den rene lære og funde kirkelige grundsetninger, endog i tvil paa og afvigelse fra klare ting i skrift og befjendelse, almindeligt ved at pege paa den ide, at dygtige mænd har forsfjelligt syn og forklarer ordet anderledes, derfor maa man ikke være saa vis i sin tro og befjendelse. Da saar man snart ogsaa den tanke, at ingen maa være saa vis paa, hvad skriften siger, før den af en eller anden autoritet er blevsen grundig behandlet, knadet og bagt, (om ikke brændt) indtil den stemmer overens med menneskets forstand og vilje.

Pad os derfor nu tage mod advarsel og trøstigt holde os nøie til Guds skrevne ord. Vi bør følge Luther, idet vi overlader til djævelen at vente paa store mænds og kirkekonsiliars anvisninger paa, hvad vi skal tro og gjøre. Vor dyrebare frelsermænd har talt tydeligt og vil handle direkte med os ved ordet og sakramenterne. Hvad vi der finder klart udtalt, det vil vi tro, intet hverken mere eller mindre. En tro grundet paa og flydende af menneskelig fornuft og autoritet er ikke nogen levende eller saliggjørende tro. Dersom vi ikke nu under haarde straffedommes torden og lynild kan vaagne op og lytte til ham alene, som siger og viser os følgerne af aandelig lunkenhed, da er vi fortapt. Vi maa vogte os for fariskeernes furdeig.

4). Verdslighed, mangel paa tugt og al slags selvvalgt guds-dyrkelse vokser og næres af denne luke kristendom.

Tmod alt dette advares vi af St. Paulus 1 Æor. 15, 33. 34: „Lader eder ikke forføre! slet ielsfab fordcærver gode sæder. Vaagner op, som ret er, og synder ikke! Thi nogle vide intet af Gud; det siger jeg eder til beffjæmmelse.“ Falsf lære virker som slet selfab til fordcærvelse. Det siger her. Et daarligt liv er facledes en

virkning af slet selfab eller falsf lere. Naar man vil have os til at tro, at det ikke kommer saa meget an paa leren som paa et kristeligt liv, da skal vi mærke os, at den rette lere og det kristelige liv ikke maa skilles eller stilles i modsetning til hinanden i dette stykke. Herren forslanger begge dele, og viser os, at ren lere og ret kundskab om Gud er kilden til det kristelige liv; og et uguadeligt liv er virkningen og følgen af slet selfab og falsf lere. Træet maa være godt, før det kan bære god frugt. Et raaddent træ kan ikke bære god frugt. Det gjør ingen forstjel, hvor god en gjerning end kan synes at være i vores øjne, thi Herren siger: „hvad der ikke er af tro, er synd.“ Rom. 14, 23. Derfor skalde vort hovedformaal i al vor gjerning være at indprente ordet og kundskaben om Gud, forat troen kan optændes i hjerterne, og det saaledes kan blive i stand til at leve et sandt kristeligt liv. Derfor formaner vi alvorligt alle dem, som synner ved en falsf bekjendelse eller lever uguadeligt at afståa derfra. Og de, som ikke vil lytte til kirvens formaning bør udelukkes fra dens midte. Om saadan formaning og udelukkelse taler til eksempel Herren hos Matt. 18, 15—17. Apostelen Paulus viser os i 1 Kor. 5 og 2 Thes. 3 ligesom paa flere andre steder den rette udøvelse deraf. Apostlerne var meget strenge i dette stykke. Enkelte vil finde støtte for sin ligegyldighed i denne sag i lignelsen om klinten blandt hveden. Da husbondens tjener spurgte ham, om de skulle rykke klinten op, svarede han: „Nei, forat jeg ikke tillige med den skulle rykke hveden op, naar jeg lugte klinten af. Lader dem begge vokse tilsammen indtil høsten!“ Man mærke sig her, at agegen er verden, ikke kirken, og at Herren her kun forbryder at tage de falske lærere afdage. De falske lærere og andre uguadelige mennesker skal ikke tages ud af verden, førend Herren selv gjør det. Ingen selvbestaltede bødler, ikke paven og ikke engang den verdslige regjering, men englene er højtfolkene. Det vilde være en stor synd at udtyde denne lignelse saaledes, at Herren kom til at modsige sin egen paa andre steder givne lære om at øve tugt i kirken ved formaning og frelse ved ordet fra synner, som saa mange er faldne i.

Og vi maa ikke blive trætte i dette arbeide, om det end er meget upopulært i vores dage. Herren har i sit ord forberedt os paa vanskelige tider og styrket os imod dem ved at forudsige, hvad der skal times kirken i de sidste dage. 2 Tim. 3, 1—10. Endvidere siger apostelen i 2 Tim. 4, 3—5: „Thi den tid skal komme, da de ikke skulle fordrage den sunde lærer, men efter sine egne begjæringer tage sig selv lærere i høbetal, eftersom deres øren klø, og de skulle vende sine øren fra sandheden, men vende sig til fabler.“

Prædiken ved mødet i Lime Creek menighed, paa den tredie sandag efter tresoldighed.

Bed past. Holden M. Olsen.

1 Petr. 5, 6—11.

Underlig elskede fødre, brødre og søstre i Herren!

Vi er ikke samlet her til nogen jubelfest. Den stilling, vi befinder os i, baade som nation og som kirkefolk, stemmer hjertet meget mere til klagesang end til lovprisning. Vort Land er hjemmehørt af krig, og det en saadan frygtelig og ødelæggende krig som verden aldrig før har været vidne til. Det folk, som gav os Luther og Reformationen, har git sig selv denne verdens gud i bold. Det har staet med ham, som engang Trelseren, paa et saare højt bjerg og skuet ud over alle verdens riger og deres herlighed, og det har samtykket i hans bedarende fristelse: „Alt dette vil jeg give dig, om du vil falde ned og tilbede mig!“ Med denne glimrende prisbelønning for øie har dette folk indgaaet nægtige forbund og rustet sig længe og af alle kræfter til kampen om verdensherredømmet. Det har brudt sit ord, tilfødesat alle hensyn til mérnefælige og guddommelige love, og ført en over alle grænser ubarmhjertig og grusom krig. Det har syldt verden med nødraab og vellage. Netop nu i disse dage opbyder fienden alle sine kræfter for at tilintetgjøre vor flibsart og samtidig slaa et afgjørende slag mod vore og de allieredes tropper paa Frankriges blodige flagmarker.

Vil det lykkes? Da er det snart forbi med vor frihed og selvstændighed. Da vil magt raade istedetfor ret, og nid og had istedetfor gjensidig tillid og færslighed. Ja, da kan det godt hænde, at der vil komme en saadan trængselstid for os kristne som vel aldrig har været, selv ikke under de tidlige kristenforfølgelser.

Intet under derfor at vor højt betroede og elskede president for nogle dage siden paa Kongressens anmodning opfordrede alle borgere af hvilken som helst befjendelse til at samle sig i sine kirker og der, saavel som i sine hjem, at befjende og gjøre bod for sine og landets synder og bede Gud i naade afverge den truende fare og ffjænke os seier over vores fiender og saaledes ogsaa en varig og velsignet fred, som er grundet paa barmhjertighed, retfærdighed og velvilje.

Som borgere har vi altsaa opfordring til bod, bør og faste:

Men endnu mere grund dertil har vi som kristne. Thi hvad er tilstanden i den kristne kirke? En stor del af den saakaldte protestantiske verden er affrijsnet. Trafaldet tog sin første store begyndelse i Luthers land. Og derfra udgik en vanstro aand, der har lagt sig som en giftig gas over menigheder, skoler og hele kirkesamfund i alle lande. Folgerne kan sees i den almindelige fornugtelse af det indblæste ord, i ringeagtelse af tro og bekjendelse, i religionsblanderi, unionisme, aandelig løshed og ligegeyldighed, materialisme, forlystelsesshyge, og i den almindelige og tiltagende foragt for og forsommelse af Guds hus og naademidlerne.

Det er altsaa ikke en tid for selvtilfredshed, men for selvkritik og selvhydmhylse. Vi bør gaa i os selv og med salmedigteren bejende og bede:

„Af, Fader, lad dit ord og aand Dog ret faa overhaand,
O se, hvor fuld din urtegaard Af torn og tidsel staar!
Din vefst du her vel har, Men af, hvor thind og rar,
Hvor lidet er dog kraften kjendt Af ord og sakrament!
O Jesus, Jesus, kom dog snart, Og je din vingaaards art!
Af døbte vrimler stad og land, Men hvor er troens brand?
Vel heder det, vi ved, Hvad død du for os led,
Dog taales Satans fulle verf Iblandt os lige sterk.“

Og naar vi betragter tilstanden i vort eget kjære kirkesamfund; hvorledes det har mistet sin første kjærslighed, sin iver ognidkjærhed for ren lære og rette kirkelige principer, og hvorledes den Aalandens eenhed, som skulle samle og sammenføje os til eet i fredens haand, er oplost, og hvorledes en siden rest, bunden i sin samvittighed til Guds ord, staar igjen og tildels har maattet side trængsel for sin troes skyld — naar vi betcener alt dette, da stemmes vo're hjerter til vejlage, og vi mindes Davids spaadom om det landflygtige jødefolk:

„Beg Babylons floder der sadde vi; vi græd ogsaa, naar vi kom Zion ihu. Paa vidierne, (som ere midt deri) hængte vi vore hæper. Thi de, som holdt os fangne, begjæredede der af os, at vi skulle synge ord af en sang, og de, som kom os til at hyle, begjæredede, at vi skulle være glade, figende: Synger for os noget af Zions sang! — Hvorledes skulle vi synge Herrens sang i et fremmed land? Dersom jeg forglemmer dig, Jerusalém, da forglemme sig min høire haand!“

Nu, den raadende tilstand baade i det kirkelige og i det borgerlige maner os til bod og omvendelse, og dertil maner os tillige Guds ord og Aaland. Saa lad os da i Jesu navn og til vor be-

styrkelse og befæstelse i troen, betragte hvad kirkens Herre siger os i dagens hellige epistel.

Til formaning og til trøst.

1.

„Ydmigher eder derfor under Guds vældige haand.“ Det er den første formaning. Kørset, trængslerne bør virke ydmigheden på os. Vi maa ikke føge at retfærdiggjøre os selv, som om vi ikke havde fortjent alle de resulter, vi har fået. Gud er retfærdig i sine domme. Det er hans vældige haand, vi føler, og det med rette; thi vi har synet mod ham, vi har været utro mod ham, vi har bedrøvet og fortrønet ham i tanker, ord og gjerninger. Som nation har vi fulgt andre guder; og som kristne har vi glemt at væage og bede, glemt at arbeide paa vor saliggjørelse med frygt og bæven, glemt at ren lære er ikke nok, men at der ogsaa fordres af os troens lydighed under Guds ord, glemt at stride tappert for den tro, som engang er overgiven de hellige, glemt at sætte al vor tillid til ham, som er troens begynder og fuldender og som alene virker i os baade at ville og udrette efter sit velbehag. Det skal vi med ydmighede hjærter erkjende og bekjende. Vi har vel fortjent den straffedom, som er kommet over vort land og over vort kirkesamfund.

„Ydmigher eder derfor under Guds vældige haand, for at han maa ophøie eder i sin tid.“ Det er ikke Guds henfigt at knuse eller tilintetgjøre os med disse hjemhøgelser. Han vil blot ydmighje os og bringe os til sand bod og omvendelse. Faar han udrette dette i os, saa vil han ogsaa antage sig os og vor nød; thi „Guds ofre“, siger David, „er en sønderbrudt aand; et sønderbrudt og sønderstødt hjerte skal du, o Gud, ikke foragte.“ — Ydmigher vi os; gjør vi bod og omvender os, da vil Gud visselig være os naadig; han vil forlade os vor synd; han vil ophøie os i sin tid. Guds løfte til Israel staar endnu ved magt; det er i Kristus Jesus et evigt ja og amen: „Og det skal ske, naar alle disse ting skulle komme over dig, bølsignelsen og forbannelsen, — og du tager det igjen tilhjerte, — og du omvender dig til Herren, din Gud, og du hører hans røst, — da skal Herren, din Gud, omvende dit føngsel og forbarme sig over dig. — Og Herren, din Gud, skal føre dig i det land, som dine fædre eiede, og du skal eie det, og han skal gjøre vel mod dig og formere dig mere end dine fædre. Og Herren, din Gud, skal omkjøre dit hjerte og din føds hjerte, at du skal elske Herren, din Gud, i dit ganske hjerte og i din ganske sjæl, at du maa leve.“

Men, siger du, vor stilling er saa haablös; og vi er saa faa og

saa ringe og saa foragtede; og den store høb vil saa ugjerne høre paa vort sørøbelige vidnesbyrd: hvorledes kan vi vente eller haabe at vor gjerning skal lykkes og det nedbøsie og fornødrede atter reise sig af støvet?

Mine venner, her kommer Herren os til hjælp med en saare nødvendig formaning. Han siger: „Kaster al eders sorg paa ham! Thi han har omhu for eder.“ Vi skal gjøre vor pligt. Vi skal være tro husholdere over Guds naadegaver. Vi skal bevare det, som er betroet os ved den Helligaand. Vi skal forkynde alt Guds raad til sjælenes frelse. Vi skal prædike ordet i tide og i utide. Med et ord, vi skal plante og vande Guds ord's uforfrænkelige sed. Og saa skal vi lade vore bekymringer, vore mistvil og mishaab, fare. Vi skal huske paa, at det er Herrens vingaard, vi arbeider i; og at der, som i naturens rige, er det Herren selv, som gir velsjen og frugten. Alt hvad der forlanges af os er trostfab. Gud vil selv sørge for resten. „Han har omhu for eder.“ Han, som „giver dyr deres føde, ravneunger, som raabe,“ og han, som advarer: „rører ikke ved mine salvede, og gjører mine profeter intet ondt,“ han vil forsørge, beskytte og forsvare sine tjener. Og selv om vi synes at vore evner er smaa og vort vidnesbyrd sørøbeligt, og hjerterne uimodtagelige, saa skal vi dog være frimodige og mindes, at det er Guds ord, vi prædicer, og at det har behaget Gud, ikke ved prægtige ord eller visdom, men „ved denne prædikens daarsfab at gjøre dem salige, som tro.“

Det saa heller ikke rart ud for den lille apostelstjære før pinsedag. Men se dog hvad der skede ved Guds almagt! — Vi prædicer det samme ord, det almagts ord, hvorom Gud siger: „Ligesom regnen og sneen nedfalder fra himlen og ikke kommer tilbage derhen, men vander jorden og gjør den frugtbar og kommer den til at give grøde, og den giver fød til at saa og brød til at øde, saa skal mit ord være, som skal udgoa af min mund; det skal ikke komme tonit igjen til mig, men det skal gjøre det, mig behager, og hvad jeg sender det til, skal lykkes for det.“

„Styrker de afmægtige hænder og befrefter de snublende knæ,“ siger Herren. Saa lad os da tage denne formaning tilhjerte: „Kaster al eders sorg paa ham; thi han har omhu for eder!“

Den tredie formaning gjoelder kampen mod Satan. „Staar ham imod, faste i troen!“ — Naar vi kristne kommer i nød eller anfægtelse, da kan vi være vis paa at Satan er ude for at se om han ikke kan overvinde os. Vi er aldrig tryg mod hans fristelse allermindst naar vi kommer i stor nød og trængsel. Dersor gjælder det for os

at være „ædrue“ og „vaage“. Det er nødvendig, dersom vi vil være slagfærdige. Vi maa beslitte os paa aandelig saavel som legemlig ædraelighed. Vi hør fly og fly al syn. Vi hør være maa-deholdende ikke blot i mad og drifte, men tillige passe os for alle lidenskaber, saasom had, misundelse, hævngjerrighed, øresyge og aandeligt hovmod; thi naar saadanne lidenskaber indtar sjælen, da blir den ligesom drukken og taber sin varjomhed og modstandsraft. Mod alt dette hør vi vaage, for at vi ikke skal overrumpler af sjælefanden.

Og saa maa vi gribe til de rette væaben, Aandens sverd og troens skjold. „Staar ham imod, faste i troen!“ Bevæbnet med en levende tro paa det ord, som tilbyder og skjærer os Guds naade i Kristus Jesu, vil vi kunne bryde og slukke alle den ondes pile. Hvadenten han søger at friste os til syn og frafald, eller han vil gjøre os uvis i vor salighedssag og styrte os i fortvilelse, eller han vil forføre os til fjødelig sikkerhed, eller han vil rolke os i vor tro, — rustet med Aandens sverd, med Herrens almægtige ord, vil vi bestandig kunne slaa ham af marken. Her gjælder det at forlade os paa Gud alene. „Bor egen magt er intet værd, vi ere snart forlorne.“ Men, paa den anden side, sætter vi her tillid til Gud og hans ord, saa tør vi frimodig sige med Luther:

„Om verden fuld af djævle var, Som os opsluge vilde,
Bor frygt er dog slet ei saa svær, De maa sin vrede spilde.
Gi verdens fyrste mer, Hvor grum han end sig ter,
Skal krumme os et haør, Han dømt og lønket gaar,
Et Guds ord kan ham følde.“

2.

Det er saadanne formaninger apostelen paa Herrrens vegne retter til os under disse vanskelige og farlige tider. Og med disse formaninger har han indflettet den herligste trøst. Vi har allerede betragtet en del af denne trøst. Gud vil ophøie de ydmige i sin tid; han vil drage omsorg for dem; han vil kjæmpe for dem og give dem seier over fienden.

Og nu føier apostelen endnu en grund til, hvorför vi skal høre vort fors med stille glæde, kjæmpe og være uforagt: „Efterdi S vide, at de samme lidelser fuldbyrdes paa eders brødre i verden.“ — Vi er ikke de eneste, som har maattet gjennemgaa saadanne angstelser. Jesu tro efterfølgere har bestandig maattet lide de samme trængsler. Det er nemlig noget, som er uadskillelig forbundet

mied discipelstanden. „J du verden,” siger Jesus til sine disciple, „skulle J have trængsel.” Vi maa altsaa ikke drage den slutning af vore trængsler at vi er forstødt eller forskudt af Gud. Verdens had paadraeger vi os ved det vidnesbyrd, som vi aflægger i ord og handling. „Efterdi J ikke ere af verden, men jeg har udvalgt eder af verden,” siger Jesus, „derfor hader verden eder.” Vi skal trøste os ved tanken paa den store vidneskare, som har delt vore kaar, ja gjennemgaaet langt større trængsler end vi. Og saa skal vi ogsaa komme ihu, at alle sande Guds børn er ikke blot vore lidelsesfæller, men at de ogsaa kæmper med os og for os i sine bønner.

Endelig trøster apostelen os med den forsikring, at Gud vil bevare og op holde os i alle lidelser og anfægtelser indtil vor salige død: „Men al naadens Gud, som har kaldt os efter en kort tids lidelse til sin evige herlighed i Kristus Jesus, han selv berede, styrke, befrieste, grundfæste eder.”

Dette er en uendelig stor og rig trøst, at Gud vil op holde os under, ja netop ved og gjennem vore trængsler. Det kan han gjøre, thi han er al naadens Gud. Han har „kaldt os til sin evige herlighed,” og saaledes viist sit kærlige og naadige hjerteslag mod os. Dette Guds kald er en sikker borgen for at alt maa ske efter hans vilje og at vi vil komme til at opnaa maalset for vor tro, nemlig, vore sjæles frelse. Thi vi er kaldt „i Kristus Jesus,” i hans naades kraeft, ved hans ord, og ved troen paa hans værdsyld.

Og nu, for at dette guddommelige kald maa føre hen til maalset, den „evige herlighed,” vil Gud selv „berede, styrke, befrieste, og grundfæste” os. Han, som har begyndt den gode gjerning i os, vil fuldføre den indtil vor Herres Jesu Kristi dag.

Hvorledes kan vi gaa nedstemt eller nedbøjet, naar vi er vis paa dette? Vore trængsler kan ikke ssade os. De maa tjene os til gode. Gud er ved roret. Han vil styre vort livsstil over det stormfulde hav, gjennem brændinger og fljær, ind i den stille og trygge havn. Han styrer ogsaa kirkefælabet, og naar stormen raser mest og bølgerne slaar høiest, og naar det ser mest fortvilet ud for vore menneskelige sine, da tør vi haabe og bede, at han vil etter vise sig som den, hvem vindene og havet maa adlyde. Han er i stand til at bevare troen hos den enkelte og hos de mange. Og det vil han gjøre, hvis vi blot gir hans ord rum i hjertet. Det skal vi gjøre. Og saa skal vi sige med den samme trosvished, som Paulus eide: „Seg ved paa hvem jeg tror, og er vis paa, at han er maegtig til at bevare det, han har betroet mig til hin dag.” Ja, saa vis skal vi være paa hans troende kirkes seier og paa vor egen naadige op holdelse i ordet og i

troen indtil døden, at vi allerede her i den stridende kirke skal kunne fåtte ham dersør, og sige med apostelen: „Ham være øren og magten i al evighed! Amen.“

Synodens embedsmænd.

Fornmand: Past. B. Harstad, Parkland, Wash.

Vicefornmand: Past. J. N. Moldstad, 1637 N. Keeler Ave., Chicago, Illinois.

Sekreterer: Past. C. N. Peterson, 2648 Emerson Ave. N., Minneapolis, Minn.

Kasserer: Past. A. J. Torgerson, N. 1, Lake Mills, Ia.

Missionskomite.

Past. Chr. Anderson, 916 31st Ave. N., Minneapolis, Minn.

Past. S. Ingebritson, Lake Mills, Iowa.

L. G. Mellem, Northwood, Iowa.

Subkomite for Beskytsten.

Past. B. Harstad, Parkland, Wash.

T. C. Sætra, N. 1, East Stanwood, Wash.

E. B. Ellingson, Parkland, Wash.

Forlagskomite.

Prof. J. E. Thoen, Griebrook, Minn.

Past. Holden M. Olsen, 110 S. Butler St., Madison, Wis.

E. B. Ellingson, Parkland, Wash.

Synodalforfatningskomite.

Past. A. J. Torgerson, N. 1, Lake Mills, Iowa.

Past. Emil Hansen, Scarville, Iowa.

Past. M. K. Bleken, Lawler, Iowa.

Delegat til Synodalkonferensen.

Past. J. N. Moldstad; past. Holden M. Olsen, supleant.

Komite til at samle historiske data.

Past. B. Harstad, prof. J. E. Thoen og C. N. Peterson.

Revisorer.

Past. E. Hansen, Scarville, Iowa.

Einar Thysen, Emmons, Minn.

Anden del.

English Translations.

•Q. 1. *What is the best way to*

OPENING SERMON

By Rev. B. Harstad.

Gen. 12, 1—4: Now the Lord had said unto Abram, Get thee out of thy country, and from thy kindred, and from thy father's house, unto a land that I will shew thee; and I will make of thee a great nation, and I will bless thee, and make thy name great; and thou shalt be a blessing; and I will bless them that bless thee, and curse him that curseth thee; and in thee shall all the families of the earth be blessed.

So Abram departed, as the Lord had spoken unto him; and Lot went with him; and Abram was seventy and five years old when he departed out of Haran.

Dearly beloved fellow Christians!

The grace of our Lord Jesus Christ, the love of God, and the communion of the Holy Ghost be with you all.
Amen.

Under exceedingly strange circumstances we greet one another here today. Having always before gathered under a well defined and well understood Apostolically free church organization, we today meet as scattered sheep, without any formal system of government.

This must call forth strange thoughts and questions. Why do we meet alone? Why not together with the many near and dear ones who wish to believe and be saved, as well as we do? Why stand aloof against a current and rush for that great union which all the world is praising? These and similar questions we must earnestly consider, until we, by the power and light of God's word, arrive at such a firm conviction, that we can, from the scriptures, answer them properly every time the old Adam puts them into our mind.

Nevertheless, I do not intend to ask your attention to these matters now, but will rather invite you to look away from things which are behind and reach forth into those things that are

before us, that the Word of God may shed light upon the narrow and dark path on which we must run a race, in order to receive the prize.

We know that the old Norwegian Synod was founded on the idea, that each congregation, which individually gathered around the word and the sacraments, has no other master, according to God's call and will, than our Savior Jesus Christ, who has revealed unto us his counsil for our salvation, and given us a plain, perfect and infallible rule and standard of faith, doctrine and life. As independent churches, built upon the foundation of the Apostles and Prophets, they united into an external association, called The Synod for the Norwegian Ev. Luth. Church of America, to which they, in Christian liberty, without any divine command, wished to belong, as long as they should find that desirable for true edification. To such mutual order belonged also this, that the churches sent to the annual meetings their pastors and representatives for mutual consultation, as to the best way of serving and building up the churches.

As equals and brethren, representatives, pastors, professors and teachers they met, with no other duty, right or authority over others than what each congregation had given them, either in their constitutions or in separate resolutions, with this express understanding that the congregation or church is the bride and the body of Christ and that each local church, with each believing member in it, is a member of Christ's body.

This body has but one Lord and head, Jesus Christ, and owes allegiance and obedience only to Him. It is bound to its own institutions only so long, as it finds them serving the welfare of the body.

Woe unto him who in any manner tries to take the place of the groom, or demands obedience of the bride to any one else than the bridegroom himself. This the Lord has told us in plain words by warning us against being lords over God's heritage. 1 Pet. 5, 3.

The example of the Apostles also shows how carefully they observed this, not encroaching upon the liberty and right of the bride. When in Jerusalem only the question of electing overseers of the poor arose in the church, the Apostles did not take the authority to appoint them, but they instructed the multitude saying: "Look ye out among you men of honest report." They chose them and set them before the Apostles. Acts, 6, 3—6.

Even when an Apostle was to be chosen in place of Judas Iscariot the Lord caused all the disciples to take part in that important election. For it is expressly stated Acts, 1, 15—25, that there was gathered a number of about 120 persons, they appointed two candidates, they prayed and cast lots. This casting of lots was done, in order that this Apostle also, like the others, should have an immediate call direct from the Lord, according to this Word of God: "The lot is cast into the lap; but the whole disposing thereof is of the Lord." Prov. 16, 33.

It is true, there are diversities of gifts, differences of administrations, and diversities of operations; but the manifestation of the Spirit is given to every man to profit withal. All are to be faithful as stewards of the mysteries of God. Not all are Apostles nor are all teachers. God gave his New Testament church, first of all, the twelve Apostles. But after them he calls none to serve as Apostles. By the death of the 12 Apostles, that office ceased to exist. And yet the Lord takes good care of His bride as to bestowing it upon His blessing here on earth. 1 Cor. 12, 28.

There are also differences of conditions and rank on earth. Some are full grown and of age, others are children and under guardianship. The husband has his position and the woman hers as well. But in all these diversities, we are by one Spirit baptized into one body, whether we be Jews or Gentiles, whether we be bond or free, and have all been made to drink into one Spirit. 1 Cor. 12, 13. Seeing thus that the position of every member is allotted to it by the Lord, we find that Peter in his position as Apostle performs his vocation among the 120 persons, instructing them as to the qualifications the Apostle to be chosen must have, according to the will of God. And as to the superintendents of the poor in Jerusalem, the Apostles explain to the disciples the order and demands of the Lord concerning such officers in the church. Acts. 6, 3. By the grace of God we have been taught this from the word of Scripture; we are so trained.

These truths, as well as all other words of holy writ, are indispensable; and even though this should be my last word to you, I must ask you all, and especially you young friends, in the name of the triune God, that you will keep these truths in your mind and heart, hold them fast and defend them, otherwise we too may soon lose the prize that we are running a race to gain.

And you, beloved brethren in the ministry, who in the presence of our heavenly highpriest, have solemnly vowed rather to shed your blood than to tolerate false and pernicious doctrine, permit me to beseech you, by the mercy and meekness of our Lord, that you in that vow will include also these truths, for they are, as well as all scriptures of God, of such importance that they teach us the maintenance and defence of our Christian liberty against the whims of man in these matters. "Remember them which have the rule over you, who have spoken unto you the word of God: whose' faith follow, considering the end of their conversation." Heb. 13, 7.

The faith which the founders of our old organization these many years fearlessly professed, in speech and writing, and manifested in their church order, is given us of God. It was all prepared according to the Apostolical teaching of the Guide, the Holy Ghost, and all through bears the stamp of evangelical liberty, the truth and grace of God. We have a Christian right to retain it and cannot yield to false bretheren, in order that the gospel may continue with us. Gal. 2, 5. Most of the sages, by whose hands God gave it to us, have finished their course with honor, leaving their shields untarnished. We may well be proud of them.

We have, dear friends, gathered here by the liberty which we enjoy in Christ Jesus. We are, as it were, clustering around the old buildingsite which is storm swept and waste. A destructive hurricane has swept away the dear old mansion, even taking with it most of them that dwelt there. Discouraged, looking around, we discover only the bare ground with wrechage and dangerous crossroads. Yet let us not be too much alarmed nor discouraged. Worse things have repeatedly happened to the church before this, without its being destroyed. Let us remember and follow these words of Jeremiah, the prophet: "Thus saith the Lord, Stand ye in the ways and see, and ask for the old paths, where is the good way, and walk therein, and ye shall find rest for your souls." Jer. 6, 16.

Our common calling and labor in the church is here called asking for the old path, and walking in the good way. How this is done, our Lord shows us in our text, describing the call of Abram.

Let us then consider:

Our Christian Calling; A Walking In The Good Way.

- I). How we are to walk in it, and
- II). How we are to be strengthened to walk in the good way.

The Lord, calling Abram says: "Get thee out of thy country, and from thy kindred, and from thy father's house, unto a land that I will shew thee." He must do these two things: go out from his country, and his father's house, and go to a strange land, that he would show him.

If we ask why he should leave his country and his father's house Joshua answers by telling us that Terah, the father of Abraham, served strange gods. The Lord who had promised to mankind a savior from all evil, reveals Himself to Abram, and works in him a living faith and hope in the promised Messiah, or the seed of the woman which is Jesus Christ. The first thing then was, that the heart of Abraham was regenerated by the Lord, created anew, and cleansed to be the temple of God. Then he was no longer ruled by unbelief and strange gods.

In order that our journey and labors may be pleasing to God, the first and most important step, is that we by the Lord are called out of our original condition, our natural flesh, in sin conceived and shapen, taken from the prodigal son's country far away, and turned from darkness to light, and from the power of Satan unto God. This the Lord did graciously do to us all in our childhood by baptism which is the washing of regeneration and renewing of the Holy Ghost. Tit. 3, 5. He then blessed us with all spiritual blessings in heavenly places in Christ, just as He had chosen us in Him before the foundation of the world. By baptism we were grafted into the vine, and our names were written in the book of life which is Jesus Christ. In Him we shall find and be fully assured of our election and salvation. We must not rack our brain by asking whether or not we will remain steadfast to the end. By doing this, we will only be lead astray. As believers we know and treat our flesh as one of the most dangerous foes of our salvation. Therefore, we know that if it depended on our own will, and we so believed, then we depended just as much on ourselves as upon God, and by this faith we would be lost. Our happiness and salvation we will build solely upon the call of God, when He by visible and undeceiving means chose and rescued us from the power of Satan and our flesh, and adopted us as His disciples and children.

This our calling and election we will make sure and prove by following in the footsteps of Abraham. God called him to a strange country. This must have been distasteful to his flesh. He was now 75 years old, and hardly had any desire to leave his relatives in the prosperous orient. God led him westward to sojourn among Canaanites in a strange land. Acts. 7, 4—6. No good thing of this world was promised him. On the contrary, tribulations of many kinds were in store both for himself and his posterity. It is reasonable to believe that he would much rather have remained at home. Only shortly before his birth the patriarch Noah died. His own forefather, Shem, Noah's son, lived until 75 years after Abraham's emigration. Nineveh, Babylon and many other cities were in a flourishing state in the powerful Assyrian empire, founded by that mighty conqueror, Nimrod the son of Ham. Undoubtedly there were many good positions for a man like Abraham. Yet there is nothing to indicate that he longed for his home country. "By faith Abraham, when he was called to go out into a place which he later should receive for an inheritance, obeyed; and he went out, not knowing whither he went." Hebr. 11, 8. This was his daily renewal.

Similar to this our labor and journey must be. Let us spend the days of our pilgrimage in faith and reliance on every word of our Lord, implicitly obeying it whether we understand where it leads to or not. What we are called to believe and do is by no means so contrary to reason and the order of nature as that which was told Abraham, and by which he was tempted. To be sure, we are few and poor, compared with many others. But let us beware of this question: What can a remnant like us do? Is it really by our own might and ability we intend to succeed on our journey? Is it the power and importance of man that we are to depend on, and by which we expect to work? Then we had better quit now. Abraham would then have returned to the kingdom of Nimrod, to Nineveh and Babylon. No. These with all their pompous glory he must leave, in order to escape the snares and temptations of sinful flesh. By faith Abraham understood that not human wisdom and power, but only the work and grace of God could make him and the generations of the earth happy. What business have we to worry about, how God will come through the world with this apparently small undertaking and poor remnant? That is His business, none

of ours. We are not called to build a kingdom of this world. That Abraham left to Nimrod and his followers.

When we are asked, and when our own flesh whispers to us: What do you, a handful of people, expect to accomplish? we will answer: First, according to the new man we will and can by the power of God believe His word and confess it and live according to it. We are willing to suffer with Christ, even to be made a spectacle unto the world, and to angels, and to men. We can also die with Christ. This Christians will do both separately and in company. Secondly, according to the flesh we, in company with many others, also would like to "boom" the things of this world; but according to the Spirit we cannot, and will not do it. With Abraham we will depart from them. For the Lord says: Beware of false prophets, be ye separate, come out from them. This is God's will. To do this He has called us. Each of us has, individually and in company, the honor and happy duty to seek first the kingdom of God and His righteousness. But that does not consist in meat or drink, money or goods, nor in the favor or admiration of the world, but in righteousness, peace and joy in the Lord. This is our mission, our combat for the crown of life, our running a race for the prize, our journey with Abraham to the promised land.

2). How are we to be strengthened to walk in the good way?

"And I will make of thee a great nation, and I will bless thee, and make thy name great." This is certainly encouraging to Abraham, one solitary family.

If we would not follow God's word until we have the masses along with us, what could we then believe or do? The Lord's yoke is easy and His burden is light. His word is the plainest, and His will the best thing we know of in this world. That word is full of promises to us. The only trouble is, that we in our flesh have a big part of the world which is inclined to all evil. Our sinful nature has a keen sense and great cunning to make even disobedience and rejection of scripture to appear reasonable, nay, even as love, obedience and sacrifice for His cause, while it in reality is only selflove and a vain selfchosen worship of a strange God. Therefore we must meditate on the law of God day and night, in prayer and fear of God help each other to hear and keep His word. Otherwise we will surely go astray. For His ways are not our ways. God's promises are manifold.

for our encouragement. These few words to Abraham in reality bring him all kinds of blessing for body and soul.

The Lord Himself will show him the land that he shall go to. But He does not at once show it to him, not so much as giving the name of it. The divine word and dispensation is to our mind striking, often shocking, and but seldom suits our taste. The devil seems to do business in a better way. He takes man to a high place, in a moment shows him all the glories of the world and in fine words gives tempting promises for the seemingly small thing to fall down and worship him, while the Spirit of truth does not tempt our mind, but convinces and trains it to obedience of heart. We cannot at once grasp the whole truth, nor fully understand all that here on earth comes with the great things of the kingdom of heaven. Earthly glory is thus always more or less false and disappointing, but God's promises are always truthful, and never disappointing. He will show to Abraham the land in actual experience, and be with him day by day. To us also the Lord has said: "Lo, I am with you always, even unto the end of the world." Matt. 28, 20. He is present with us according to His human nature as our fellow man, in word and sacrament, by which He calls, gathers, enlightens, instructs, leads and comforts all, according to the needs and requirements of each person. Abraham moved his tents from the north to the southern part of Canaan. He saw what it was, and the Lord proved His presence with him all along.

Our life and journey is similar to this, a moving and advancing, a development and training under the benign dispensation of the Lord. Thus in an assembly like this different stages of spiritual life will exist. Some are like children, without much experience, others have gained a more mature manhood in Christ. Some are weak, others are strong. Then the one shall help the other, and all bear with each other. "Nevertheless, whereto we have already attained, let us walk by the same rule, let us mind the same thing." Phil. 3, 16. Then we will adjust our faith and progress only to the word and will of God. Then we will, like Abraham learn by actual experience what the kingdom of God on earth is. Let us go forth therefore unto him without the camp, bearing his reproach. For here have we no continuing city, but we seek one to come. Hebr. 13, 13. 14. Another promise is this: "And I will make of thee a great nation, and I will bless thee, and make thy name great."

Abraham here receives both an earthly and a spiritual gift. When God blesses, it is done, not only in word, but in deeds by letting actual things come to him. He enjoys strength and perseverance in faith, hope and love; He gains victory over the flesh, and even defies the gates of hell, that did not prevail against him. To become a great nation was a temporal blessing, but even therein he found reason for spiritual joy. As a true believer he would bring up his children in the nurture and admonition of the Lord. He knew the power of God's grace and rejoiced, because many should receive it. He was convinced that the promise would in due time be fulfilled even though he received no part of the land, no, not so much as to set his foot on. Wherever he pitched his tents, there he built to the Lord an altar from the earth and stones that he found in the place. So will we also do. We have just as complete promises. "Beloved, now are we the sons of God, and it doth not yet appear what we shall be; but we know that, when he shall appear, we shall be like him; for we shall see him as he is." 1 Joh. 3, 2.

"And thou shalt be a blessing" is another part of these promises to Abraham. He shall not only himself enjoy the blessings of the Lord, but he will also have the honor of being a collaborer with God to make many others partakers of the beautiful fruits of the Lord's blessing upon him. Although he, a solitary family, and a sojourner in a strange and hostile country, was wandering about, without any connection with his many and powerful relatives in the orient, yet he became a great blessing, not only to his own household but also to many others. By his obedience and worship of the one true God he served many people as a shining star in the dense darkness that covered the nations. He rescued Lot and the Kings of Sodom and Gomorrah. To him it was an enjoyment by his obedience and teaching to give his fellow men a true reflection of the grace of God that he himself enjoyed and valued so highly. He especially gloried in the fact that in his seed all the families of the earth should be blessed. He professed the Christ that was to come.

We are called to bring the same blessing to all mankind, with this difference only, that we confess the Christ as He appeared on earth, and fulfilled the promises to all the families of the earth, reconciling the world unto Himself and proving to friend and foe, that He, in spite of the gates of hell, gathers people into His fold and feeds his flock by the spiritual nourishment,

served through the ministry of reconciliation, and given us by the same Lord that revealed Himself unto Abraham.

We no more than Abraham, should look for support from the world. The powers of this world can never espouse the cause of Christ Jesus.

But to the other blessings the Lord adds one more, which I mention last, because it, as it were, covers, confirms and guards the rest of them. It is this: "And I will bless them that bless thee, and curse him that curseth thee." We see how closely the Lord will stand at his side and take care of him, protecting him against his foes, and promoting his and his friends wellbeing. His life and journeys will not be in vain, but always bring some good fruit.

Such are the blessings, flowing from strict obedience and adherence to every one of Gods words, even though it should call down upon us the curse and persecution of the world, and to us seem to bring only defeat and destruction, besides the ridicule and contempt of the world. Yet we will not swerve from the truth, for the Lord is at our side. He says: "And ye shall be hated by all men for my name's sake. But there shall not a hair of your head perish. In your patience possess ye your souls." Luke 21, 17—19.

Even in apparent defeat the sincere disciples of the Lord are conquerors. "Now thanks be unto God, which always causeth us to triumph in Christ, and maketh manifest the savour of his knowledge by us in every place. For we are unto God a sweet savour of Christ, in them that are saved, and in them that perish: to the one we are the savour of death unto death; and to the other the savour of life unto life." 2 Cor. 2, 14—16.

Let us abide strictly in the word until our dying day.

"Finally, my brethren, be strong in the Lord, and in the power of his might. Put on the whole armor of God, that ye may be able to stand against the wiles of the devil. For we wrestle not against flesh and blood, but against principalities, against powers, against the rulers of the darkness of this world, against spiritual wickedness in high places. Wherefore take unto you the whole armor of God, that ye may be able to withstand in the evil day, and having done all, to stand. Stand therefore, having your loins girt about with truth, and having the breastplate of righteousness; and your feet shod with the preparation of

the gospel of peace; above all, taking the shield of faith, where-with ye shall be able to quench all the fiery darts of the wicked. And take the helmet of salvation, and the sword of the Spirit, which is the Word of God: praying always with all prayer and supplication in the Spirit, and watching thereunto with all perseverance and supplication for all saints." Eph. 6; 10—18.

May the Lord grant us these blessings for our Savior's sake. Amen.

To the Synod—Greeting:

Though prevented from being with you during these festival days of our church I nevertheless greatly rejoice because there still are some men and women that have received grace and courage from God to remain on the foundation of the old truth and from this foundation, as true Lutheran Christians, to testify in these times of deception and confusion.

Permit me also, dear friends, while sending you this fraternal greeting, to remind you of certain things of which we all undoubtedly have the same understanding, but of which it may be well to be reminded anew, especially at the present time.

In the first place we should constantly keep this fact before us that we are working for a good and just cause, and that we therefore have the full assurance that God is with us: This truth at the one and same time constitutes our strength and gives us a sure guaranty of our victory. It is our strength in the sense that, as long as we are faithful to this cause, no power can conquer us. It is a guaranty of our victory. Not in such a way that we shall make great conquest and gather a large number of people. That we may or may not do, what the result of our testimony will be is for God alone to say. We plant and water, but God gives the encrease. This, however, we know that as long as we stand on the foundation of truth and do not become unfaithful to our righteous cause we are always assured of our own salvation and that the true Christian church will remain with us.

Another truth of which I wish to remind you, a truth closely

connected with the foregoing, is this: We are working not only for a good and just cause, but also for a very important one, yes, Christians will readily agree with me when I say that above all other things of importance in this world is this, that we ourselves may be saved and that the church of God should remain with us.

Let us, therefore, not be concerned about such foolish thoughts and questions as whether this or that learned or rich and influential man will be with us or not, but rather be concerned about this one thing that God and the truth is on our side.

It is true we are bowed down with sorrows, when we see so many of those whom we formerly were together with as brethren of the same faith, now leave us. We also know that learned and influential persons can do more for God's church than less learned persons, if God gives them his spirit, as we also see from the example of St. Paul. But nothing of this is essential to the upbuilding of the church. And we know that God will call men of learning and prestige to his work, when there is need of it, as he also has done in former times.

One of the most encouraging signs that give us good hope in regard to our church for the future is this fact that so many of our ministers have suffered persecution even to the extent of being deposed from their office rather than yield their convictions. For when such a spirit is manifest among us that a person is willing to suffer the loss of all earthly advantages, yea his daily bread for Christ's sake, the condition of the church is sound and strong and assures to some extent a sound and healthy growth in future years.

That there also are lay people with us who freely and generously give their time and money to further our cause we have ample proof of. We have good reasons for hoping that this will be more and more the case, as knowledge and understanding of the real situation encrease and broaden. Thus we can be glad and cheerfully hope for better days for our church after the dark night in which we for a while have been living.

You will, I am sure, bear with me in patiance for taking up so much of your valuable time. My heart as yours is filled with love and zeal for our common cause.

The God and Father of all grace bless you all in your efforts

to restore what so outrageously has been broken down. For Christ's sake God will hear us and help us.

J. Blækkan.

Doctrinal Discussion.

I.

The Spiritual State Of Man Before Quickening Or Regeneration.

(L. P. Jensen.)

1. Through the lamentable fall into sin man entered into the abyss of misery in which he exists before regeneration.
 - 2: In this state man is wholly deprived of the image of God; his nature is completely depraved and corrupted in sin, inclined only to evil and unable and unwilling to do any good.
 3. All men are by nature in this corrupted state and therefore subject to God's wrath and curse upon body and soul, in time and eternity; if not revived or regenerated, man will remain in death and be forever lost.
-

The primary aim in presenting this subject for discussion should be to subdue in us all high, vain thoughts concerning ourselves and to incite us to exalt and praise the wonderful grace of God in Christ Jesus. It can not be questioned, for it is a certainty, that through sin our nature is in a state of deep depravity, entirely bankrupt as to any good; hence all idle and arrogant thoughts in us concerning our ability or efficiency to accomplish anything either in the preparation or acceptance of salvation must be abandoned. We must acknowledge that not we ourselves but grace alone brings about our conversion or vivification. Since even a physically dead man can not accomplish anything in order to obtain life, how much less can one do so, who is spiritually dead.

Much has been said and written about man *in his natural state*, "choosing life or death," "conducting himself properly,"

"discontinuing default or rebellious resistance," "the possibility of his conversion," and the like, and this not only among Romanists and sectarians, but even in Lutheran circles. Why is this? These good people must either have forgotten, what it really means to be spiritually dead or they have not yet grasped and accepted the teachings of God's Word on this subject. But what is most to be regretted in this matter is, that so many will not admit, that in the same degree that anything is attributed to man in bringing about his conversion or regeneration in exactly the same measure God is robbed of His glory; every lessening of man's corruptness curtails and diminishes the work of God. It ought to be evident, that whenever the natural depravity of man is made less than it actually is according to God's Word, and whenever powers or efficiencies are ascribed to man by which he is enabled to decide for grace, to pronounce the final deciding yea in conversion, or by any conduct to effect his conversion or bring it about or cause it to take place, this *is* and *must be a deviation* from God's truth. In other words, it is a gross error to ascribe and credit to natural man, who is utterly helpless, what the almighty grace of God alone can effect and do, namely remove all opposition and resistance to the operations of the Holy Spirit, make a willing heart out of an unwilling one. May God in His mercy keep us from falling into this error! On the other hand, the more distinctly we acknowledge the total spiritual depravity of natural man the more we will be humbled before God in true meekness and glorify Him alone for having brought us to faith and salvation. Such a saving, living knowledge will also prompt us to appreciate and keep the grace granted us through Christ in the gospel and cause us to exert ourselves to the utmost in spreading this saving truth among others.

1. Through the lamentable fall into sin man entered into the abyss of misery in which he exists before regeneration.

Originally, from the very beginning man's spiritual condition was exactly the opposite of the state in which he now is by birth. Scripture reveals this *clearly*. Dr. Walther has very strikingly set this forth in the following words: "Holy Scripture does not only declare: 'God saw every thing that he had made, and, behold, it was very good'; but it expressly declares: 'So God created man in his own image, in the image of God created he him.'" Hence man was in an exalted state. His reason was a bright light, his will, the will of God; his whole being, body

and soul, reflected the image of God as a living mirror. The image of God's wisdom radiated from his reason; the image of God's goodness, longsuffering and patience was reflected in his mind; the image of divine love and mercy permeated the human will and divine tenderness his very expression, gestures and speech. There was not an evil emotion or lust in any of his members or in his soul; without struggle or resistance all in man was inclined toward God as the greatest good. All his powers were in perfect harmony; there was no duel or combat; every thought was obedient to God. In a word, man was in the state of pure innocence; God was so reflected in him, that in himself he could perceive God. On this account God also took pleasure in man in His own image, even as a father in his own child. Man also rejoiced in God, his creator; he was at rest, filled with peace and bliss; no fear, no fright, no dejection was found in his heart. Yet, who can worthily describe the condition of man in the state of innocence? We speak of it, as those, who all their days have lived in a dungeon, speak of the beauty of light. It was the golden age of humanity. But oh, of what short duration was this blessed space of time! Man was like David's son of whom we read: "But in all Israel there was none to be so much praised as Absalom for his beauty: from the sole of his foot even to the crown of his head there was no blemish in him." For as Absalom was not content with all his splendor, but desired also the royal crown of his father and started a revolt against him, in like manner man did not remain satisfied with his created sublimity, but desired to be as gods, voluntarily transgressed the commandment of God, and rose in bold defiance and revolt against his God, Lord, Creator and Father. But in this way he fell from his exalted station into the dreadful mire of sin, darkness, death and damnation. He lost the image of God and obtained the image of the prince of darkness. And even as man, if he had not fallen into sin, would have transmitted his original sublimity to his descendants, so now his sin with all its misery is inherited by children and grandchildren unto the last person born on earth." (Ev. Post. 6th Sund. after Trin.)

Originally, from his creation man was in a live communion with God, and God is life. Man's relation to God was most tender and confidential; there was a most intimate union between man and his creator. The Spirit of God moved him; and

he was in constant communion with his maker, who had planned his high destination. While possessing the image of God, man lived a life in truth, righteousness and holiness. Still he was not God, not like God in all his essentials; man was not almighty, omniscient, omnipresent; but in certain respects he resembled God. And being truthful, holy and just he enjoyed both peace and happiness and possessed life, spiritual and eternal. He was endowed with power to govern all terrestrial creatures and faculties to search the kingdom of nature. He was free from sin, he knew of no sorrow, sickness, trouble or any evil. Man loved God; he voluntarily gave himself to serve Him, and God was his highest joy and pleasure. He had a true knowledge of God, His will and works. Accordingly Adam was able to name all animals and birds properly and to perceive at once the origin of woman. All inward feelings and emotions, all expressions were pure and holy; Adam and Eve were not ashamed of their nakedness. Their will was free to choose and to do what was good and to abstain from evil. As a result God took pleasure in man, loved him with an everlasting love and placed him in the beautiful garden of Eden.

But soon the fall into sin occurred. God put man to a test which must come and could not be avoided. This test, however, was not too severe for man; God had made it as easy as possible. We notice that only the fruit of one tree was prohibited; the tempter came in the likeness of an animal; man was conscious of the fact that all beasts were in his power; God had intimated there was a possibility of danger as they were not only placed in the garden to dress it, but also to *keep* it. Man was so endowed that he could stand the test. Yet Adam and Eve did not pass, did not stand the test; they sinned in transgressing God's express command. And "sin is the transgression of the law." (1 Joh. 3, 4.) The Lord God had commanded man with regard to the tree of knowledge: "Thou shalt not eat of it: for in the day that thou eatest thereof thou shalt surely die." (Gen. 2, 17.) Sin separates man from God, who is life and so sin brings death and leads into death. Hence sin is a reproach to any people and man's destruction.

The origin of sin is not found in God, nor does it proceed from Him. On the other hand it is due to the devil and to the fact that man misapplied his free will. The Lord says Rom. 5, 12: "By one man sin entered into the world." Because man

was in Eden the devil was bent on deceiving him, leading him away from God and into death. Craftily he succeeded, as we see 1 Tim. 2, 14: "The woman being deceived was in the transgression." The devil being "a murderer from the beginning" and "a liar and the father of it," (Joh. 8, 44.) and prompted by envy carried out his plan. So it is written 1 Joh. 3, 8: "He that committeth sin is of the devil; for the devil sinneth from the beginning."

But here we must closely observe, that the lamentable fall into sin did not only effect and concern Adam and Eve, but the whole human race. Humanity is a unit, "of one blood;" one root, forms one trunk; and as the root and trunk so also the whole tree and its fruit. Adam begat children "after his image," but not after the image of God in which he was created, that was already lost. Our daily experience confirms this fact, that all men are sinners and Scripture plainly states it. We read Joh. 14, 4: "Who can bring a clean thing out of an unclean? not one." Again Ps. 51, 5: "Behold I was shapen in iniquity; and in sin did my mother conceive me." And Gen. 8, 21: "The imagination of man's heart is evil from his youth." For the very reason that the whole human race was in Adam, all men die in him. As Paul testifies: "In Adam all die;" (1 Cor. 15, 22.) "Sin hath reigned unto death" and "death passed upon all men, for that all have sinned;" "by the offence of one judgment came upon all men to condemnation" and "by one man's disobedience many were made sinners." (Rom. 5.)

So it is evident the fall comprised the whole of humanity, threw it into the dreadful mire of sin. Sin entered into the heart of man through the untruthful word of the liar even before the forbidden fruit was taken. By means of a lie the devil in cunning deceit kindled the evil lust in the woman, who "saw that the tree was good for food, and that it was pleasant to the eyes, and a tree to be desired to make one wise." (Gen. 3, 6.) Following the evil desire she took the fruit. Because as James says (1. 14. 15.): "Every man is tempted, when he is drawn away of his own lust, and enticed. Then when the lust hath conceived, it bringeth forth sin: and sin, when it is finished, bringeth forth death." Through the evil lust she was already overcome and both Adam and Eve ate and fell into sin and death. Hence we see that sin is to disobey God and to separate one self from Him and at the same time to do the will of the

devil and to unite with him. Our Lord says: "He that is not with me is against me." (Matt. 12, 30.)

The fatal import of the fall was doubtless not fully realized by our first parents, but did that excuse them? Indeed not. God did not hold them guiltless. They no longer believed Him, trusted in Him or obeyed Him; they had fallen into unbelief, which brought darkness and revolt as a result. But by unbelief God is made a liar. "He that believeth not God hath made him a liar." (1 Joh. 5, 10.) We see then, that the deplorable fall into sin is the origin and cause of the dreadful state in which man is found by nature before his quickening or regeneration. This state is fraught with trouble and distress, labor and suffering, woe and misery. Death is man's fate through sin.

2. In this state man is wholly deprived of the image of God; his nature is completely depraved and corrupted in sin, inclined only to evil and unable and unwilling to do any good.

When we speak of man's present spiritual state before quickening or regeneration, there are principally two things to be marked. One is this, that man in this state is void of something, has lost or is deprived of something which he originally possessed, but is now without. The other is, that something is added to or has come to him, which he now possesses, that he did not own before. The first is what is called *good*; the latter is, that which is *evil*. If we ask: what has man lost, of what is he void or deprived? In brief the answer must be: he has lost the image of God, the holiness, righteousness and perfection as regards all his moral and spiritual faculties and powers with which he was endowed by creation. In regard to all this man is dead, that is separated and excluded from all good, he is entirely powerless and unable to think, speak, will or do anything to please God. And when we ask further: what has man obtained in place of this, of what is he now partaker? The answer is: he is inclined to, has lust and desire after all evil; and in this respect he is living and very active. He is continually bent on opposing God in desires, thoughts, words and acts.

Man in his natural state has lost, is without the image of God. That means more than merely being without something worth having, and without which one may get along and still be perfect and reach his destination. To illustrate, when a beast is not righteous and holy it is no privation as far as the beast

is concerned, because these properties do not belong to its purpose and perfection. But to man's perfection and purpose these qualities are necessary. A man is a human being as to nature and essence without holiness and righteousness so long as he has body and soul. A man is a man though he has lost some faculty or limb, though he be demented or a cripple. So now, when man has lost, and is void of the original righteousness and holiness, it is a deficiency which in the beginning did not exist in man and which is contrary to the plan of God, and he ought to have these properties. On the other hand by this loss or deficiency in man there arose no vacancy or vacuum, like when the contents of a bottle is poured out leaving it empty. No, something of a different nature has entered and taken possession of man in place of what he lost, and this is evil, wickedness. All good is lost and instead evil has captured his being, nature, faculties and powers. This is now man's spiritual state. Man leads a natural physical life here in time, but effects nothing pleasing or good in the sight of God. Let us again illustrate; a watch is humanly speaking a perfect time-piece, when it correctly indicates the time; but if it get out of order, it may continue to run although it no longer gives the correct time. So with man, he has gotten out of order. His purpose and striving, his acting and omitting is incorrect, he is inclined to evil. Many texts in God's word plainly point out this deficiency in man in the state of sin. Let us hear a few of them. Ps. 14, 3: "They are all gone aside, they are all together become filthy: there is none that doeth good, no, not one." This passage speaks of man in his natural, unregenerated state. The first verse of this Psalm already indicates this by pronouncing man a "fool." And now his condition is described as wanting or lacking holiness and righteousness. He has "gone aside"; away from the right path. Yea, all are "filthy", not in a condition to do any good; all are depraved. Ps. 143, 2: "In thy sight shall no man living be justified." In the eyes of God man is void of, is in want of the holiness in which he was created; this extends to all. So it is now and ever was since the fall. Job 15, 14: "What is a man, that he should be clean? and he which is born of a woman, that he should be righteous?" Here it is stated as selfevident, as an undisputed fact, that every man begot in a natural way is deficient in the original righteousness. Job 14, 4: "Who can bring a clean thing out of an unclean?"

The answer is: "Not one." It is an impossibility. If we then turn to the New Testament a very strong text is found Joh. 3, 5, 6: "Verily, verily, I say unto thee, except a man be born of water and of the Spirit, he cannot enter into the Kingdom of God. That which is born of the flesh is flesh; and that which is born of the Spirit is spirit." Jesus spoke these words in his conversation with Nicodemus. The issue up to this man was, what must I do in order to be saved? He was of the opinion, that an external, human righteousness was sufficient. He was a Pharisee, a ruler, teacher and leader among his people. He had concluded that perhaps this Jesus could teach him some more works to perform, whereby he could increase his present store of righteousness. Jesus shows him, he was in need of something entirely different, that a complete change must take place within him, if he would be saved. Not any righteousness of ones own, no outward piety or holiness however great in the sight of man could avail any thing in this matter. Thus with one stroke the Lord here crushes to the earth this virtuous, self-righteous man, who must to himself admit, that if such be the case, his own holiness could not help him, he was utterly lost. Because to be born again, for him to become spirit, who was all flesh, exceeded his powers to effect, was a complete impossibility for him to accomplish. But he is told, what is impossible for man is yet possible for God. And Jesus holds him to the fact that as he now is by nature even with all his own righteousness, he must be born again; there must be a complete transformation in him, if he is to enter God's kingdom. Rom. 3, 23: "For all have sinned, and come short of the glory of God." This text shows us that man is now in want of something in order to please God or glorify him; and this very thing is that original holiness, righteousness and truthfulness, which *was* a token of his high station and purpose, but which now is *lost* by sin and therefore man comes short of that glory. Rom. 7, 18: "For I know that in me that is, in my flesh, dwelleth no good thing." So depraved and corrupt is man by nature, that there is absolutely nothing good in him, as he is flesh and nothing but flesh. Eph. 2, 1: "Who were dead in trespasses and sins," verse 5: "Even when we were dead in sins." Our natural deficiency can not be expressed in stronger words. In his spiritual relation to God he is dead, separated from Him; who is life. Man has no communion with, no life in God. Though

he is living a natural life and accomplishing many good and praiseworthy things in the eyes of men, being decent and virtuous, yet all he does is earthly, fleshly and does not belong in the spiritual kingdom of God. In the sight of God unregenerate man can not in his heart conceive a thought, nor speak a word to the glory of God's holy name, nor with a single member perform an act to worship and serve Him. In this condition before his quickening man is in God's eyes like a pale, lifeless, stinking corpse, in whom he finds nothing pleasing or good.

Again there are many texts which point out the great evil and sinful tendencies in man that have taken the place of the good which was lost. We will also consider a few of these. Before the flood God spoke thus about man, Gen. 6, 5: "God saw that the wickedness of man was great....that every imagination of the thoughts of his heart was only evil continually." Man's conceptions, ideas, emotions, feelings and all his fancies were evil. There was not one sign of holiness and righteousness in his heart; and this state was not temporary, not for a day, an hour or a moment, but lifelong from infancy to hoary old age, from the cradle to the grave; it is man's nature to be such. The means God chose for improving and correcting the human race was the chastisement by the flood. In this flood all perished except the family of Noah, which found favor with God. Yet also Noah had an evil heart and was by nature depraved, notwithstanding his godfearing and true piety. And so after the flood we again hear God speak about man as before: "The imagination of man's heart is evil from his youth." Gen. 8, 21. For this reason the apostle Paul can declare about himself and all regenerated persons, Eph. 2, 3: "Also we all had our conversation in times past in the lusts of our flesh, fulfilling the desires of the flesh and of the mind; and were by nature the children of wrath, even as others." According to this text all men by nature are living in a state wherein they follow the lust of the flesh, they do the will of their thoughts and blinded reason, all of which is opposed to the Will of God. Flesh and Spirit are antagonists; man does the will of the flesh, not constrained, but willingly. Day and night he is bent on following these evil inclinations. In Eph. 4, 18. we again read: "Having the understanding darkened, being alienated from the life of God through the ignorance that is in them." Being spiritually dead they do not know God, are strangers and away from

Him. The natural life they live is spent in sin, a service of the devil. A very strong passage that proves this utterly corrupted state of man is Rom. 8, 7: "The carnal mind is enmity against God: for it is not subject to the law of God, neither indeed can be." Here it is not said of man in his natural spiritual state, that he is indifferent in his relation to God, that he does not care whether or not there be a God or what He demands of him. No, it is said, man is God's enemy, withstands and hates Him, puts up a fight against and enters into judgment with God, he resists Him. We do well to consider and ponder what this means. Adam originally had his greatest pleasure in God, now his descendants have their greatest displeasure in Him. Adam was a friend of God and loved Him, his children are His enemies and hate Him. And this disposition of man is not acquired by degrees through instruction and example, but it is inborn, inherited, he enters this life in such a deplorable state.

The Word of God also fully describes the condition of man's faculties, endowments and powers and shows how these are affected by his sinful state. In passing we will point to a few of these texts. 1 Cor. 2, 14: "The natural man receiveth not the things of the Spirit of God: for they are foolishness unto him: neither can he know them, because they are spiritually discerned." This is said of man before his regeneration. He does not perceive, grasp or accept what pertains to or belong to the Spirit of God, that is everything divine, spiritual or belonging to the heavenly kingdom. Whatever is told, presented or brought before man to consider comes within the scope of reason to grapple with, to perceive, know and grasp. As a being created with power to understand and to reason man meditates, observes and draws conclusions, takes to heart and forms his views and principles according to whatever is set before his mind. Now whatever pertains to God, belongs to God, man can not receive with his natural reason and comprehension; he simply regards it all as foolishness, idiotic and preposterous speculations, and he deems himself wise, rational and prudent. Man has lost God and the power to perceive and grasp what He tells him in order to save him. This was the case with the enlightened and for learning renowned men of Athens, when the apostle Paul came to them. In their conceit and superiority they ask: "What will this babbler say?" These enlightened, learned and cultured Greeks and Romans are even today renowned for their wisdom,

learning and art. If a person even in our day lays claim to classical culture, he must at least be somewhat familiar with their writings. But in regard to divine, spiritual things what were they? Fools, dunces. According to their theology gods existed on and under the earth, in the air and in the sea almost without number, besides they had a great number of heroes or half-gods. They imagined their gods as beings with human characteristics and passions, yes, even licentious. As to future bliss they imagined an existence with their gods at banquets in revelry and debauchery. Similar conditions exist among pagan peoples all over the world; and this is the natural state of each unquickened and unregenerated individual. Man will sneer at and ridicule the Word of God when preached to him. In Athens an altar was erected to the unknown god, but when Paul appeared and preached this God, the only true God, they regarded this preaching as foolishness and poked fun at it. Very few accepted the Word and believed. Again we read, 2 Cor. 3, 5: "Not that we are sufficient of ourselves to think any thing as of ourselves; but our sufficiency is of God." This passage also speaks of human reason, the thinking activity of man; and we hear, that he is not fit, but entirely incompetent to produce one good thought. We also notice Paul includes himself; though he was quickened and the Spirit of God dwelt in his heart, still his reason could not of itself think or produce the spiritual and divine things, which he proclaimed and which pertained to God and salvation. Then we have the text, Eph. 5, 8: "Ye were sometime darkness." That is before regeneration they were darkness. It is not said that there was a little, some or even much darkness in them. No, there was nothing else, all was darkness, not a speck or spot of spiritual and divine light and truth could be found. They had no knowledge of God, His will and work that could save them. So when man in this state searches for truth, he simply gropes in darkness; he can not discern what is truth, good or salvation. The terrible darkness of despair envelops him. If ever any class of men or any people ought to have been able to find the truth, it would have been the old Greeks and Romans, who have not yet lost their fame, but with one accord they all ask: "What is truth?" We hear Plato say: "We will wait until one arrives who can teach us our religious duties and remove darkness from our path, be it a god or a god-endowed man." Seneca says: "If we only had

a guide into the truth." Cicero said after enumerating a number of opinions and questions concerning immortality: "Which of these diverse opinions are true, only a god can know; and which only are plausible, is a question." All was uncertainty regarding the life hereafter and the great beyond; different opinions prevailed; some believed in a future life, others not. The apostle tells us, they were all without hope. The greatest comfort Seneca could offer was to end life by suicide. This reveals to us something of the fearful darkness of human reason before quickening. Finally there is, Eph. 4, 18: "Having the understanding darkened, being alienated from the life of God through the ignorance that is in them." Being spiritually blinded and darkened they are ignorant and callous at heart, have no ability to receive spiritual things. With the Lutheran Church we confess: "In the first place man's understanding or natural reason though it yet has retained a faint spark of the knowledge that there be a God and of the precepts of the law, Rom. 1, (9), yet it is so ignorant, blind, and perverted, that even the most enlightened and learned people who read or hear the gospel of God's Son and the promise of eternal salvation, can not of their own powers receive, grasp, understand or believe it and accept it as truth; on the contrary, the more they endeavor and with their reason would comprehend these spiritual things, the less they understand and believe it and regard it all as foolishness and fables until they are enlightened and taught by the Holy Spirit. "Because they seeing see not; and hearing they hear not, neither do they understand; but it is given unto you to know the mysteries of the kingdom of heaven" (Matt. 13.) So Scripture plainly declares the natural man to be in darkness as regards spiritual and divine things. Joh. 1, (5). "The light shineth in darkness;" (that is in the dark, blind world, which does not acknowledge God or mind Him) "and the darkness comprehended it not." (Book of Conc.)

Besides reason man is also endowed with will, which is also corrupted in sin. Before the fall man's will was in perfect harmony with the Will of God and complied with His law inscribed in the heart. But now the will is perverted and in opposition to the Will of God, which is revealed in the ten commandments. Here God forbids idolatry, to take His holy name in vain, to despise His word, also murder, adultery, theft etc. But why forbid man these things, if man were not bent on and

had a will to do them? In the gospel God has also revealed His will, namely that man out of pure grace by faith alone for the sake of Jesus Christ shall be saved. Man is also opposed to this good and gracious Will of God. He will not even permit God to help and save him. O, what a perversion and misery! The Scotchman was right, when he said: "It took two to convert me, the almighty God and myself;" and when asked: "What did you do?" He said: "I resisted God with all my strength and God did all the rest."

Let us now consider a few texts that shows us the condition of man's will before regeneration. Rom. 8, 7: "The carnal mind is enmity against God: for it is not subject to the law of God, neither indeed can be." The will of man is not obedient unto the law of God, it is opposed to it and can not be obedient. This fundamental truth we confess in "En Redegj." II, 8: "In the will of the unregenerated man there is no power left with which he could assist the Holy Spirit in His operations." Then we have Phil. 2, 13: "For it is God which worketh in you both to will and to do of his good pleasure." This declaration is made after the apostle had admonished the believers to work out their own salvation with fear and trembling. He would say: You can not accomplish this of yourselves, but be assured God can and will accomplish this and work in you the desire, inclination and power to strive in filial fear with all your might for salvation. "En Redegj." II, 3. 4. 6. also points to this, when it says: "Being dead in sin natural man can not change the condition of his heart nor cooperate little or much in effecting this change; because the person not regenerated struggles wholly against God and is completely and entirely a servant of sin;" and "he is and remains an enemy of God until he is converted, brought to faith, regenerated and renewed by the power of the Holy Spirit through the word preached and heard of pure grace, without any cooperation (or synergy) on his part." "The natural man has the freedom and ability outwardly to hear and to consider the Word of God or not to do so, but to bring about any inward change in the heart for the better man can not contribute the least or even cooperate. That the unregenerated person outwardly hears and with his darkened reason ponders the Word of God is no effective cause much less a decisive cause of his conversion, although the hearing is necessary as a means employed by God to bring about conversion."

Rom. 6, 17: "But God be thanked, that ye were the servants of sin, but ye have obeyed from the heart that form of doctrine which was delivered you." We all know a slave is deprived of his personal liberty, can not do as he pleases, but must do his master's bidding. So man, he must obey and serve sin, he can not escape it, nor does he resist sin or want to be free from its service. Rom. 7, 8, 9: "But sin taking occasion by the commandment, wrought in me all manner of concupiscence. For without the law sin was dead. For I was alive without the law once: but when the commandment came, sin revived." The instant the law is preached to the unconverted, his will rebels against it, he will not do what God commands; what he wants to do is what God prohibits. Rom. 7, 17, 18: "Now then, it is no more I that do it, but sin that dwelleth in me. For I know that in me (that is, in my flesh), dwelleth no good thing: for to will is present with me; but how to perform that which is good I find not." Some one might here observe, but does not the apostle in these words declare, he has a will to do good? Truly, but we must not forget, he speaks of himself as converted, quickened and regenerated. According to the new man or the spirit, he wants to do what is good, but according to the old man or the flesh he wants to do evil. The flesh always even in the regenerated contends against what is good; it is never neutral or inactive, but stubborn, egotistic on account of the natural ignorance and hardness. The flesh wills what is worthless in the eyes of God. It is further a natural consequence of all this, that man's tastes, desires and inclinations are polluted and wholly directed toward things sensual, vain and worldly. The heart of man is captivated by created things or gifts granted him by God and does not adhere to or care for God the creator or giver. In this way man abuses what is in the world, to satisfy the "lust of the flesh, the lust of the eyes, the pride of life," instead of glorifying God. We also see this, Gen. 6, 5: "God saw that the wickedness of man was great in the earth." These words do not merely reflect the general corruption but point to the mind, inclination and striving of man. Verse 2 says: "The sons of God saw the daughters of men that they were fair; and they took them wives of all which they chose." Noah and the patriarchs had preached the Word of God to them for a long time and kept them within bounds; but as times passed and they multiplied ,they also more and more despised God's word; they

began to follow their own lust and will when entering holy wedlock, took no thought as to whether their spouse was pious and godfearing or not; what they looked for was beauty, riches, honor and the like. They considered no longer the law of God, the advice of pious parents but were led by their own notions. Christ says about them: "They were eating and drinking, marrying and giving in marriage," indicating they were voluptuous and epicurean; and this was prevalent; they did not bridle their evil lust any more. And because of such evil hearts, they no longer listened to Noah, who was the only one to testify against their sins. Christ points out the very root of the evil, when he says Matt. 15, 19: "For out of the heart proceed evil thoughts, murder, adulteries, fornications, thefts, false witness, blasphemies." Not from without by precept or gradual training, but from within the heart as the fountain of all evil lust and desire proceeds all wickedness.

That this corrupt and depraved state of man in all his capacities and powers must exert an influence also over his whole body is selfevident and can easily be understood. Sin dominates the different members and organs of the human body and utilizes them in its service contrary to their high appointment. Therefore the Christians are warned and admonished, Rom. 6, 13: "Neither yield ye your members as instruments of unrighteousness unto sin: but yield yourselves unto God, as those that are alive from the dead, and your members as instruments of righteousness unto God." According to God's purpose man should use his members to honor and serve Him, but now in his sinful state he abuses them in all manner of unrighteousness. Even the regenerated are in danger of doing this on account of their flesh and must continually be on their guard. In Rom. 3, 13 —18. we find a description of how the members of the body are used in the service of sin, when the apostle says: "Their throat is an open sepulchre; with their tongues they have used deceit; the poison of asps is under their lips: whose mouth is full of cursing and bitterness: their feet are swift to shed blood: destruction and misery are in their ways: and the way of peace have they not known: there is no fear of God before their eyes." So we hear the lips, mouth, tongue and throat, which were all given wherewith to praise God and proclaim his truth are now serving lies, malediction and virulence. The feet purposed to carry man to places of divine worship, where God's word is

taught and heard and our neighbor benefited, now instead willingly and hastily convey man to places where God is dishonored and his fellow-men are harmed. The evil heart controls and guides the members on the way to man's destruction and misery. His eyes, a mirror reflecting the soul, created as a dwelling of heavenly contentment and joy, are now a place teeming with numberless unclean, uncontrolled passions; these very eyes of man reveal this polluted soul. O, in truth, the spiritual state of man before regeneration is lamentable, miserable and hopeless.

Harstad: The Bible is straight forward and plain in all its teachings, not a philosophical system. The divine truth concerning the spiritual condition of man in his natural state after the fall into sin, is given here and there in statements of many concrete instances and facts. By gathering the different utterances of the Lord as to the true condition of sinful man we will have a complete picture of the sinner as he is in the sight of God. That picture, you will find to be so horrible, that you ask in surprise: how is it possible that such a depraved, filthy and lost creature ever can escape eternal destruction? We find then, that God, who best knows our natural and true condition, tells us, that we, in spiritual matters pertaining to our soul's salvation are not only deprived of all good things, but also full of all kinds of evil.

The serpent, the devil, attacked man even in his state of innocence, persuaded him to transgress the will of God and thereby succeeded in robbing man of the image of God, in which he was created, and in giving him his own image of falsehood, hatred and all evil. God had made man a vessel of honor, full of all good qualities, true holiness and perfect happiness for soul and body. But the liar and deceiver was able to empty that vessel of all its good contents so that there remained no good in it. Not only that, he also filled the vessel with sin and evil inclinations, false judgments and a strong will against God and thus made it, in the sight of God, a stinking vessel of dishonor. By this destructive operation of the devil the very nature of man with all its mental and physical faculties became so penetrated and imbued with sin and evil, that we must call this evil

a sin of nature, or a natural thing in sinful man. For you will find the word of God describing every faculty of man's mind, all his senses and even every member of his body as totally deprived of all good things, and an abode of incomprehensible depravity and evil deeds. Some of the filthiest sins are even called members of fallen man.

These truths are given us in scripture in many plain declarations such as: "Every imagination of the thoughts of man's heart was only evil continually," Gen. 6, 5, "is evil from his youth," Gen. 8, 21. In Rom. 3, 10—22 we find much of this together with the declaration that they are all alike, there is no difference.

On this deplorable wretch (Ezech. 16) the Lord had compassion. God so loved the sinful world that He gave His only begotten Son that whosoever believeth in Him shall not perish, but have eternal life (See John 3, 16). He became one of us, a true man without sin and true God, who by His obedience and suffering reconciled the world unto Himself and hath committed unto us the word of reconciliation by sending us His Holy Spirit, who by His divine power in the word and sacraments creates in our hearts a true sorrow for sin and trust in our Saviour's fulfillment of the law in our stead. This is faith, by which alone we are justified before God and saved from condemnation. The law condemns every human being, because he has not perfectly fulfilled the good which it requires. But the gospel points us to the Lamb of God, that bore the sins of the world. His blood alone cleanseth from all sin, and we are thus justified by faith without the deeds of the law.

When this message is brought to an unregenerate person, (that is, one who has not yet been converted by the Holy Spirit to despair of his own efforts and earnest endeavors to please God nor yet has learned to depend only on Christ's deeds for him and to trust in the free promises of salvation through faith without the deeds of the law) he will in some shape or manner neglect or reject this wonderful message of salvation. For the Lord says: Natural man, receiveth not the things of the Spirit of God, for they are foolishness unto him, neither can he know them, because they are spiritually discerned. 1 Cor. 2, 14. This does not say, that only the gross sinner, the slave of vice, deems the gospel foolishness, but that every man, even an educated and accomplished person, in whom the regenerating power of

the Holy Spirit has not yet created a new spiritual life, such a man does not only not see, hear, feel, taste or appreciate the good things of the gospel, but they are even foolishness unto him before he is spiritually enlightened. This is illustrated in the Pharisees, who boasted of their relationship to Abraham and their observance of the law of Moses. Their natural mind did understand that our Lord condemned selfrighteousness and exhibited Himself as the Son of God and as the only savior of mankind, but they deemed both Him and His message deserving of destruction. So did that well trained young man, Saul of Tarsus, in consenting to the stoning of Stephen. Even the friendly disposed Nicodemus mocked our Savior's teaching of regeneration when he asked: How can a man be born when he is old? Can he enter the second time into his mother's womb? In many other treacherous ways and by many clever excuses natural man will reject the truth of both the law and the gospel.

When it is said, that by the proffered grace in the gospel man *can decide* to receive the Lord or believe, this declaration is not plain; it is ambiguous and therefore wrong; because the Lord says that natural man *cannot* receive the things of the spirit. When a man in truth and sincerity *decides* to accept Jesus Christ as his only salvation from his sins, then his mind is enlightened and his will turned, not *against* God, but *to* Him for help. A new spiritual life is then already kindled in his heart. The tree must be good before it can bear good fruit. The Lord said to the Pharisees, who heard His powerful message of salvation: How can ye, being evil, speak good things, for out of the abundance of the heart the mouth speaketh. Matt. 12, 34.

Another dangerous and misleading statement against the word of God is to say that man has a feeling of responsibility toward the acceptance or rejection of the grace of God, or, that he feels guilt in rejecting grace and duty to receive it. These sentences reveal a very dangerous confounding or mixing of the two vitally different doctrines, the law and the gospel. It is true in the first place that all men *have a great responsibility* for rejecting grace or the kind invitation to the great supper. Luke -4, 16. They will be condemned for neglecting to come. But the question is: Do they *feel* the responsibility? Their acts show their feeling. They feel greater interest in their fields, oxen and enjoyments. What feeling did those invited by the Son of God Himself show when they cried: crucify, crucify? and

when they stoned Stephen and believed that they served God by doing so? Such satanic revolt against God is one of the many ways in which spiritual death shows itself. The dead have no feeling of life.

In the second place it is true, that the unregenerate has a certain feeling of responsibility towards the demands of the law which finds expression in a slavish fear of punishment. For even after the wreck of human nature man's understanding has still a dim spark of the knowledge that there is a God, as also of the work of the law, (Rom. 1.) yet it gropes in darkness, trying to appease the wrath of God by works and sacrifices and thus to find peace and true happiness. In this feeling of responsibility Jews, Gentiles and unregenerate church members will become either presumptuous hypocrites, who swell with the opinion of their own righteousness, as the Pharisees, or despair as did Judas. But this is not *feeling* the responsibility of accepting or rejecting grace. For they being ignorant of God's righteousness, and going about to establish their own righteousness, have not submitted themselves unto the righteousness of God. Rom. 10, 3. They do not even have a proper feeling of responsibility towards the law, for most of such people feel sure, that God cannot demand more than they are able to perform. Therefore our church confesses: Christ takes the law into His hands, and explains it spiritually (Matt. 5, 21. Rom. 7, 14).

And thus the wrath of God is revealed from heaven against all ungodliness (Rom. 1, 18), and by this means sinners are instructed in the law, and then from it first learn to know aright their sins—a knowledge to which Moses never could coerce them."

The feeling of responsibility resulting from one's own erroneous ideas and misled conscience must be taken away and through the means of grace be replaced with a sincere sorrow over sin and a childlike faith and trust in the Lord's work of redemption. That alone brings victory and peace to the human heart.

We cannot without sin ascribe to an unregenerate person any spiritually good thing, for St. Paul declares: I know that in me, that is in my flesh, dwelleth no good thing. (Rom. 7, 18). If there before his conversion had been a feeling of guilt for rejecting the grace of Jesus Christ and a feeling of duty to accept it, then there did dwell in his flesh some *very good* thing

and he would not have denied it. He declares Eph. 4, 19 that the ungodly are "past feeling." But the Lord by His providence and word works that feeling in man "if haply they might feel after Him and find Him," Acts. 17, 27. So they did not have that feeling by nature. And Jeremiah 5, 3 says: O Lord, are not thine eyes upon the truth? thou hast stricken them, but they have not grieved [felt pain]; thou hast consumed them, but they have refused to receive correction: they have made their faces harder than a rock; they have refused to return.

Friends! let us take heed, that we do not mock the Lord, preaching falsehood in the name of God.

G. P. Nesseth: We, who are here present will no doubt say we agree with the essayist. But do not all ministers in the Norwegian Lutheran denominations teach that we are dead in trespasses and sins? I have found that all do not agree with us in this matter. At a conference of lay people and ministers of our synod held in McIntosh, Minn., in the fall of 1895 were present also two ministers of other denominations. One was from the United Church and one from the Free Church. These ministers did not agree with Rev. P. T. Hilmen, who was the speaker at said meeting. When Rev. Hilmen spoke about the necessity of regeneration and our total inability to help ourselves in this misery, they said that the sinner before regeneration was like a man drowning. He could call for help. Rev. Hilmen then said: "Han er død!" (He is dead, he can not call for help). Here it is that we must be on our guard. In "Opgjør" we note this word "følelse" and the sentence "følelse af ansvar ligeoverfor naadens annammelse eller forkastelse." With regard to this sentence we find that Dr. Joh. Ylvisaker at our Synod meeting in 1913 held in Minneapolis, Minn., said, (see Synodal beretningen, page 80): "Dernæst siger sats 4, at man skal ikke svække menneskets følelse af ansvar ligeoverfor naadens annammelse eller forkastelse. Denne sats er ganske vist meget misvisende (uden at tale om, at den er saglig urettig). Den synes, at ville give rum for en god del synergisme." For this reason we are here fighting for the truth. For this reason we will also restore the old Norwegian Synod. For this reason we are fighting

against such synergism. We do not understand why our opponents have such love for this word "følelse" and the sentence "følelse af ansvar ligeoverfor naadens annammelse" and at the same time confess the third article of our creed: "I believe that I cannot by my own *reason or strength* believe in Jesus Christ my Lord, or *come to Him*."

Luther also says (XII, 313): "It is ridiculous to force out of such passages (as Is. 44, 22, return unto me), that there should be in us a power to return of ourselves without the grace of God. Those whom He gives His word will He also give power to believe His word; because the Word is not taught in vain or without fruit; but the Holy Ghost is in the Word and moves the heart by the Word to believe." All this work is the work of the Holy Ghost solely.

The Teaching of Scripture Concerning the Unity of the Spirit and the Warning Against Unionism.

(B. Harstad.)

What is meant by the unity of the spirit?

We do not mean any and all agreements of mind by which people form a mutual church union according to their own natural idea and inclination. But we mean such a union by which a radical change takes place in natural man, in such a way, that he becomes a new creature, having the Spirit of Christ and living in such spiritual unity with God, that he, according to the new man, personally takes part in the divine nature and holiness. Being thus one spirit with Christ, grafted into Him, the true vine, he has entered into unity of spirit with all the others also, who are disciples and are led by the Spirit of Christ even as he himself.

To make this plain to our mind, the Lord compares it with and calls it many things that require divine power. Jesus says to Nicodemus: "Verily, verily I say unto thee, Except a man be *born again*, he cannot see the kingdom of God." Joh. 3, 3.

And by St. Paul He says: "For in Christ Jesus neither circumcision availeth any thing, nor uncircumcision, but *a new creature.*" Gal. 6, 15. "You hath he *quickened*, who were dead in trespasses and sins." Eph. 2, 1. And to the Romans, 8, 9: "Now if any man have not the Spirit of Christ, he is none of his."

Let us here note, that according to these plain declarations of the Lord, there must be brought forth in man a new being, that was not there before. It must be born, created, quickened etc.; but nothing of the old material, not even the law, is available for the purpose.

This great blessing of God, our unity with Christ's Spirit, the Holy Ghost, becomes more plain to us, when we ask this question, and listen to the answer of God's word.

How is this wonderful thing, unity of the spirit, brought about?

Let us take heed that we do not consult our own carnal mind and then, like Nicodemus, reject this article of faith, because we cannot explain it to the satisfaction of human reason; but let us attentively listen to what the Lord answers and use our reason to grasp His words and, trusting Him as our Savior, believe all what He says, whether we fully understand it or not. We will then find that the unity of the Spirit is a wonderful work of God, just as well as the creation of light out of darkness.

Our Savior says: "Verily, verily I say unto thee, Except a man be born of water and of the Spirit, he cannot enter into the kingdom of God." "That which is born of the flesh is flesh; and that which is born of the Spirit is spirit." Joh. 3, 5, 6. "Not by works of righteousness which we have done, but according to his mercy he saved us, by the washing of regeneration, and renewing of the Holy Ghost; which he shed on us abundantly, through Jesus Christ our Savior." Tit. 3, 5, 6. "For by one Spirit are we all baptized into one body, whether we be Jews or Gentiles, whether we be bond or free; and have been all made to drink into one Spirit." 1 Cor. 12, 13.

From these passages we see, that with our Lord there is no respect of persons, that all have the same access to His mercy and that baptism, not simply water, but the water comprehended in God's command and connected with God's word, is a water of life, through which the Spirit of God operates to cleanse from

all sin and to *unite* the new man with God, both in soul and body. From this unity innumerable blessings are derived by the believer. And if he should fall out of this covenant and unity with Christ, then the gospel and the Lord's Supper are divine means to reestablish the sinner in his baptismal covenant and daily conversion and to strengthen him therein. "But ye are not in the flesh, but in the Spirit, if so be that the Spirit of God dwell in you. Now if any man have not the Spirit of Christ, he is none of his." Rom. 8, 9. "Which were born, not of blood, nor of the will of the flesh, nor of the will of man, but of God." Joh. 1, 13. "Of his own will begat he us with the word of truth, that we should be a kind of first-fruits of his creatures." James 1, 18. "Whereby are given unto us exceeding great and precious promises; that by these ye might be partakers of the devine nature, having escaped the corruption that is in the world through lust." 2 Petr. 1, 4. "For they (our fathers) verily for a few days chastened us after their own pleasure; but he for our profit, that we might be partakers of his holiness." Hebr. 12, 10. "Being born again, not of corruptible seed, but of incorruptible, by the word of God, which liveth and abideth for ever." 1 Petr. 1, 23.

The gathering of all such regenerated persons is called the church or the communion of saints. Members of it are found wherever the word of God is taught.

If you are asked: What do you mean by the words: "I believe in the Holy Ghost?" you can answer: I believe that the Holy Ghost makes me holy, as His name implies. But whereby does he accomplish this? or what are His means and method to this end? Answer: The Christian church, the forgiveness of sins, the resurrection of the body, and the life everlasting. For in the first place he has a peculiar congregation in the world, which is the mother that bears every Christian through the word of God, which he reveals and preaches, and through which he illuminates and enkindles hearts, that they understand and accept it, cling to it and persevere in it. (Luther's Larger Catechism.)

And this article has been presented for a necessary reason. (The article of the Catholic or Universal Church, which is gathered together from every nation under the sun, is very comforting and highly necessary.) We see the terrible dangers which threaten the destruction of the church. In the church

itself, vast is the multitude of the wicked who oppress it. Therefore, in order that we may not despair, but may know that the church will, nevertheless, remain (until the end of the world), likewise that we may know that, however great the multitude of the wicked is, yet the church (which is Christ's bride) exists, and that Christ bestows those gifts which He has promised to the church: to forgive sins, to hear prayer, to give the Holy Ghost. This article on the church presents us these consolations. And it says Catholic Church, in order that we may not understand the church to be an outward government of certain nations (that the church is like any other external polity, bound to this or that land, kingdom or nation, as the Pope of Rome will say), but rather men scattered throughout the whole world (here and there in the world from the rising to the setting of the sun), who agree concerning the gospel, and have the same Christ, the same Holy Ghost, and the same sacraments, even though they may have human traditions and ceremonies that are different. (Apol. Art. 4.)

What will a Christian observe in order to retain this blissful unity of the Spirit?

He will gladly listen to the teaching and warning of the Lord concerning this matter. Some of His words we will now remind one another of.

We must not forget that earnest Christians of the same faith will unite to form a local church or congregation for the purpose of glorifying God by having the pure gospel preached and the sacraments rightly administered. They will also in other ways profess their faith even if they should be only two or three families that could work harmoniously together. Where 2 or 3 are gathered in the Lord's name, there He is in their midst.

Knowing the wiles of the devil the believers will always be on their guard against his efforts to lead them astray from the pure word of God. They will heed the earnest admonitions of their Lord to keep the unity of the Spirit.

St. Paul, Eph. 4, 1: 3, beseeches the Ephesians "that ye walk worthy of the vocation wherewith ye are called, endeavoring to keep the unity of the Spirit in the bond of peace." Here the Lord teaches us, that it is a part of our calling to endeavor, that is, earnestly and diligently to strive to keep the unity of the

Spirit. That part of their calling demands that they apply and exert themselves eagerly to keep it. They must be wide awake to keep, that is, to watch over the unity and guard against attacks of thieves and robbers. Satan, the liar and deceiver, is not asleep, but by all kinds of tricks always tries to lead us away from the right path and confession, or to plunge us into sinful deeds. On this account we must diligently guard against attack and fight him off. The unity of the Spirit must be kept "in the bond of peace," this passage says. Peace is one of the fruits of faith like love or charity which Col. 3, 14 is called the "bond of perfectness." These two, peace and charity, are especially called bonds. They are essential fruits of faith, by which the Savior and the believer stand united in one Spirit with love and peace as natural ties between the master and his disciple. It has already above been pointed out, how the spirit of man is united with and becomes one spirit with God's Spirit. Here every such individual is besought to keep that unity with the Spirit of God. Thereby the unity of the spirit among themselves is also kept. A unity of our spirits without the unity of the Spirit of God has nowhere any promise of salvation.

Luke 10, 16: "He that heareth you, heareth me; and he that despiseth you, despiseth me; and he that despiseth me, despiseth him that sent me." Thus, if we neglect or despise our brethren, preaching the gospel of Christ, we do not keep the unity of the Spirit. We despise Christ and the Father and the Spirit.

1 Cor. 1, 10: "Now I beseech you, brethren, by the name of our Lord Jesus Christ, that ye all speak the same thing, and that there be no divisions among you, but that ye be perfectly joined together in the same mind, and in the same judgment." We notice how earnestly the Lord here beseeches the Corinthians, *us as well*, to be "*perfectly joined together in the same mind, and in the same judgment*, and also that they all speak the same thing. It is as plain as day, then, that the Lord has no pleasure in a confession so loose, so loving and liberal that we do not strictly adhere to, nor demand that others should adhere strictly to the plain confession that we once agreed upon as the truth, with the same mind and understanding. The Lord forbids such divisions. If we are not satisfied with that, are we then in unity with God's Spirit?

2. Tim. 1, 8: "Be not thou therefore ashamed of the testi-

mony of our Lord; nor of me his prisoner, but be thou partaker of the afflictions of the gospel according to the power of God." When Paul wrote this he was a prisoner in Rome, accused as a criminal for Christ's sake. If Timothy then had been ashamed of Paul he would have been ashamed of the gospel. Therefore our confession and sympathy shall be with all those who have one faith with us. To neglect that is a serious thing, for "if we deny him, he also will deny us." This shows that such a denial separates us from God and condemns us.

3 Joh. 10: "Wherefore, if I come, I will remember his (Diotrephes) deeds, which he doeth, prating against us with malicious words, and not content therewith, neither doth he himself receive the brethren, and forbideth them that would, and casteth them out of the church." See, how the apostle of love punishes this agitator!

How will a true Christian show that he really endeavors to keep the unity of the Spirit?

Because he stakes all his worth and fond hopes in life and death on this living connection with the Lord, also called unity of the Spirit, and since this Spirit is found nowhere else than in the scriptures, the word of God which alone is life and Spirit, the Christian has made up his mind to have no other lord or leader in spiritual matters than the word of God. He looks neither to the right nor the left for guidance here. He will not even consult his own reason nor use his or other people's help in any other way than as a means to hear and see what the Lord has revealed to us. This revelation he implicitly believes. That this is the proper way to act in spiritual matters he knows for sure from the plain words of his Lord and from the examples of believers both in the Old and in the New Testament.

The Lord says, Deut. 28, 1—3: "And it shall come to pass, if thou shalt hearken diligently unto the voice of the Lord thy God, to observe and to do all his commandments which I command thee this day, that the Lord thy God will set thee on high above all nations of the earth, and all these blessings shall come upon thee, and overtake thee, if thou shalt hearken unto the voice of the Lord thy God. Blessed shalt thou be in the city, and blessed shalt thou be in the field." And in verses 15 and 16 he says: "But it shall come to pass, if thou wilt not hearken unto the voice of the Lord thy God, to observe to do all his

commandments and his statutes which I command thee this day, that all these curses shall come upon thee, and overtake thee: Cursed shalt thou be in the city, and cursed shalt thou be in the field," and so on through the whole chapter of 68 verses.

Jos. 1, 8: "This book of the law shall not depart out of thy mouth; but thou shalt meditate therein day and night, that thou mayest observe to do according to all that is written therein: for then thou shalt make thy way prosperous, and then thou shalt have good success. Have not I commanded thee? Be strong and of a good courage; be not afraid, neither be thou dismayed." Here and in many other places the Lord plainly tells us what to observe in order to prove that we are God's children. We must be courageous and strong against all temptations to turn from His word to the right or the left, (7) and not be afraid or dismayed on account of the threats or allurements of the world and our own flesh.

But what must we do when we find ourselves or our brethren becoming lukewarm or inclined to go astray from the word of God?

Then we must listen to God's warnings, given us in word and examples both in the Old and New Testament. The history of the people of Israel serves that purpose; it was written for our instruction. And we should follow the footsteps of our Lord, John the Baptist, and the Apostles, who earnestly warned and punished the Pharisees and all who perverted the truth. And we must, as they did, show effective earnestness in our admonition and teaching. We must not tolerate or treat lightly any deviation from the truth, for it may sever us from our Savior and thus cost us our salvation. He says, Lev. 19, 17: "Thou shalt in any wise rebuke thy neighbor, and not suffer sin upon him." Rev. 3, 16: "So then because thou art lukewarm, and neither cold nor hot, I will spew thee out of my mouth." Ezek. 33, 8: "When I say unto the wicked, O, wicked man, thou shalt surely die; if thou dost not speak to warn the wicked from his way; he shall die in his iniquity; but his blood will I require at thine hand."

If they will not listen to the warning of the word of God, nor strive to obey it, then that proves that they no longer keep the unity of the Spirit, which speaks in the warning word of

God. When such warnings have been repeated for some time in vain, we must prove to them the sinful and abominable stand that they take. This is to be done, according to the express command of the Lord, not only by word of mouth, but finally most emphatically in deed, by denying to such persons our Christian fellowship.

That this is the Lord's will he tells us in many places. He says, Matt. 7, 15: "Beware of false prophets, which come to you in sheep's clothing, but inwardly they are ravening wolves." These words show that they come pretending to be the best Christians. They may teach many nice things and mix only a little poison into the cup.

Ps. 94, 20: "Shall the throne of iniquity have fellowship with thee, which frameth mischief by a law?" The throne of iniquity is the power of evil, which is able even so to distort a law of God that it shields or even promotes falsehood and other sins.

Tit. 3, 10: "A man that is an heretic, after the first and second admonition reject." A heretic man is a party leader who causes division and strife among Christians, as Paul says to the Romans: "Now I beseech you, brethren, mark them which cause divisions and offences, contrary to the doctrine which you have learned; *and avoid them.*"

1 Tim. 6, 1—5. In the first two verses the Apostle teaches the master and his bond-servant how they as believers shall consider each other and says: "These things teach and exhort." In the next verse he says: "If any man teach otherwise, and consent not to wholesome words, even the words of our Lord Jesus Christ, and to the doctrine which is according to godliness, he is proud, knowing nothing, etc. and then commands: "*from such withdraw thyself.*" This doctrine of master and slave does not seem very important, but even this causes severance of fellowship. Even "A little leaven leaveneth the whole lump." Gal. 5, 9.

2 Cor. 6, 14—18: "Be ye not unequally yoked together with unbelievers, for what fellowship hath righteousness with unrighteousness? and what communion hath light with darkness? And what concord hath Christ with Belial? or what part hath he that believeth with an infidel? And what agreement hath the temple of God with idols? for ye are the temple of the living God; as God hath said, I will dwell in them, and walk in them; and I will be their God, and they shall be my people."

Wherefore *come out from among them, and be ye separate*, saith the Lord, and *touch not the unclean thing*; and I will receive you, and will be a father unto you, and ye shall be my sons and daughters, saith the Lord Almighty." "Touch not the unclean things," says the Lord here. In our estimation it may be a small thing; but in God's eye it is a great and important thing. We must not knowingly touch any thing unclean. False doctrine "will eat as doth canker." 2 Tim. 2, 17.

The Lord instructs every local church to enforce discipline against every sin. Matt. 18, 15—17. He also says 2 Joh. 9—11: "Whosoever transgresseth, and abideth not in the doctrine of Christ, hath not God. He that abideth in the doctrine of Christ, he hath both the Father and the Son. If there come any unto you, and bring not this doctrine, receive him not into your house, neither bid him God speed, for he that biddeth him God speed, is partaker of his evil deeds." These are plain words. If we are unwilling to act according to this instruction, is it possible that we then are in unity with the Spirit of Christ that inspired these words? No, we cannot deceive the Lord with knowledge and soft words only without corresponding deeds.

1). *But is not such a position against love and other virtues?*
It is not against the love of Christ.

It is certainly against the love dwelling in the heart of the natural man that receiveth not the things of the Spirit of God, for they are foolishness unto him. 1 Cor. 1, 14. But if we believe that God is love, we cannot believe that His word and Spirit contradict His own essence. Whatever He speaks is certainly in accordance with divine love. The Apostle of love says: "By this we know that we love the children of God, when we love God, and keep his commandments. For this is love of God, that we keep his commandments, and his commandments are not grievous." 1 Joh. 5, 2. 3. We have just heard some of His commandments about false teaching and how we should treat it. Zech. 8, 19: "therefore love the truth and peace." Here the Lord commands us to love truth first of all, and peace with God especially. 1 Cor. 13, 6: Charity rejoiceth not in iniquity, but rejoiceth in the truth." False teaching is iniquity in which love does not rejoice. It rejects it, for it loves truth.

Matt. 10, 37: "He that loveth father and mother more than me, is not worthy of me; and he that loveth son or daughter

more than me, is not worthy of me," says our Lord. According to this we must love Him more than father and mother. He speaks to us in the word, therefore we will love His word in like manner. When St. Paul, Gal. 4, 16 says: "Am I therefore become your enemy, because I tell you the truth," he shows them, that he admonished them from love of the truth and of them also. The same thing is also told us, Lev. 19, 17: "Thou shalt not hate thy brother in thine heart, thou shalt in any wise rebuke thy neighbor, and not suffer sin upon him." The examples of the best servants of the Lord, the prophets and the apostles, show us how their true fear and love of God prompted them to admonish and very often to reprimand false teachers very severely.

2). Separation from false teachers is not pride.

We have seen, how the spirit of man becomes one spirit with the Lord, and how the regenerated and believing spirit of man earnestly and effectively endeavors to keep this unity of Spirit. This implies that our spirit recognizes, believes and loves all the things revealed in the Bible, because we find by actual experience that through the word and the sacraments the creating and mercifully guiding Spirit of God speaks and deals with us directly in a most kind and plain manner. A sincere Christian spirit does not look for, nor ask for any other authoritative explanation than that which is given in the Bible by the Spirit of God in His own words, which are amply sufficient and explain themselves. A believer is distrustful of all other explanations, and will receive none of them before he finds that they also in words conform strictly to the word of his Savior in the Bible. For he knows from this word of God, partly also from his own experience, that every man is a liar, that natural man does not receive the things of the Spirit for they are foolishness to him, and that even the spirit of the best Christian is apt to err and must be corrected and kept correct by the only infallible compass and standard of our heavenly voyage and warfare. That compass and standard is the Bible alone.

The daily conversion and sanctification consists in keeping far from all trespasses against the word, and in keeping close to, not his own thoughts nor the artful explanations of others, but solely to God's written word. Thus we readily see that a Christian, endeavoring earnestly to keep the unity of the Spirit,

is so firmly established, rooted and founded on the eternal rock of ages, Jesus Christ, that he will not and can not give up the least iota of the word of God, for it is all a gift from above, a precious treasure of his heart that supplies him with all that he needs in life and death. From love of God and his own salvation he must keep, enjoy and guard these indispensable treasures against all kinds of encroachments. This he also learns from many words and examples given him in the Bible.

Why should not poor sinners, such as we are, keep the word unchanged and even glory in the blissful statutes of the Lord, when powerful men, kings and conquerors like David, find nothing better to glory in? Ps. 119, 99—100 says: "I have more understanding than all my teachers, for thy testimonies are my meditation. I understand more than the ancients, because I keep thy precepts." Let us notice that David does not glory in his own wisdom or power, but in the testimonies and precepts of God that gave him understanding and insight into the glorious things in God's word. Therefore he exclaims, Ps. 34, 3, 4: "O magnify the Lord with me, and let us exalt his name together. I sought the Lord, and he heard me, and delivered me from all my fears." Our Savior taught us to pray: "Hallowed be thy name." We pray that the Lord's name may be holy among us. And that is done, when the word of God is taught in its truth and purity, and we as the children of God lead holy lives according to it. This grant us, dear father in heaven! But he that teaches and lives otherwise than the word of God teaches, profanes the name of God among us. From this preserve us, heavenly father!"

Jer. 9, 23, 24: "Thus saith the Lord, let not the wise man glory in his own wisdom or power, but in the testimonies and might, let not the rich man glory in his riches; but let him that glorieth glory in this, that he understandeth and knoweth me, that I am the Lord which exerciseth loving kindness, judgment, and righteousness in the earth, for in these things I delight, saith the Lord." This is a kind of pride that is enjoined upon us and is an exhibition of faith and the happy enjoyment of God's grace. This is essential and natural in the true unity of Spirit with God. It manifests itself also in such strong conviction as St. Paul professes in these words: "But though we or an angel from heaven preach any other gospel than that which we have preached unto you, let him be accursed." This declaration the

apostle makes emphatic by repeating it twice to the Galatians against some that troubled them and would pervert the gospel of Christ. It is a fair sample of the spirit and confidence that should manifest itself in every believer, especially in every valiant confessor, defying angels and men in heaven and on earth, because he is standing at the side of the valiant one, who has entrusted to us the same twoedged sword, the written word of God, by which he, for our salvation and instruction, in the wilderness beat the devil off.

3). Separation from false or indifferent teaching is not divisions or undue strife.

When we stand immovable and firm on the doctrine of our church we are often accused of being stubborn and causing strife. Even passages of scripture are cited against us such as 1 Cor. 3, 3: "For ye are yet carnal, for whereas there is among you envying, and strife, and divisions, are ye not carnal, and walk as men?" This word does certainly reprimand all carnal life in confession or deed. If any one could show us from scripture that we in our confession do not keep the unity of the Spirit, that is, adhere to the express word of the Lord, then we would plead guilty as charged. But that has not yet been done, nor can it ever be done, because we abide by the word of scripture, without yielding to the cunning explanations of human reason.

It is a sad and deplorable fact that the church is divided into many different denominations. This seems to cause confusion and doubt in many minds. But who is to blame? The trouble-makers in the churches of the apostles were sent by the evil one. 2 Cor. 11, 13—15. If these would let those alone who try to keep the unity of the Spirit revealed in scripture, there would be no division. However this evil is not stopped, but rather promoted by crying peace! Jer. 6; Ezek. 13. What truly believing Christian would not do all in his power to stop divisions and bring about the unity of Spirit that pleases God? But such a union of all the people must not be expected in this world. He who expects to accomplish it does not know the world nor the prince of the world. By sin the earth has become the kingdom of the devil.

All mankind was by the envy of the devil put under the yoke of darkness and unbelief. Now when our Savior rescues people

from this slavery and establishes his kingdom in the midst of this sinful world, we must not be surprised, that the prince of the world becomes enraged at seeing some of his subjects snatched away from him and transferred from His kingdom of darkness into the kingdom of truth and light. The Son of God was manifested, that He might destroy the works of the devil. 1 Joh. 3, 8. Then is fulfilled what our Lord said: "Suppose ye that I am come to give peace on earth? I tell you, Nay; but rather division: for from henceforth there shall be five in one house divided, three against two, and two against three. The father shall be divided against the son, and the son against the father; the mother against the daughter, and the daughter against the mother; the mother in law against her daughter in law, and the daughter in law against her mother in law." Luke 12, 51—53. This happens when our Prince of Life, a stronger than the prince of darkness, shall come upon him and overcome him; He taketh away from him all his armor wherein he trusted, and divideth his spoils. Luke 11, 22. To avoid this division by not taking sides with our Lord in this war, is to keep peace with evil against the Savior. All who do not wish to lose their life in the deceitful peace of the world will follow in the footsteps of the Prince of Life who saved us and brought life and immortality to light.

We follow His footsteps when we deny ourselves, take up the cross and follow Him, keeping and obeying all that He has spoken. Then, however, we must be prepared for trouble. For thus speaks the Lord: "When ye come together in the church, I hear that there be divisions among you; and I partly believe it. For there must be also heresies among you, that they which are approved may be made manifest among you." 1 Cor. 11, 18, 19. This shows that trouble will come not only from the outside world, but also from unbelieving people within the congregation. But the Lord will turn even the worst calamities into good to them that fear God. One has truly said that heresies and other troubles are the grindstones of the church. The flesh of the believers, being a chip of the same block as the world, needs to be under the lash, in order not to slumber away and be eternally lost.

The following words of Luther should be taken to heart: (On Ps. 110, 2: "Rule thou in the midst of thine enemies.") "The rule of the Turk and the Pope is praised by the world as

quiet and peaceful, for they rule in peace and obedience, feared and honored by their subjects. And heretofore we have often seen how a worthless priest or monk, with a scrap of paper no longer nor wider than a finger, could hem in and force all lords and governors, no matter how proud and powerful they otherwise might be, to do whatever he pleased; and no one dared to grumble publicly against him, nor hurt a hair of his head, lest he would be condemned to hell, removed from office and chased away from his country and people. That was certainly a fine and precious government for the world which could be served no better than when the Lord in this way punishes the one mean scoundrel by means of another.

"But now since the gospel has been brought to light and is advancing, everything is moving and stirring with enmity, just like the waves against the ship in which Christ was sailing, Matt. 8, 24; and all the world complains of unrest, divisions, revolt and all kinds of trouble, putting the blame on no one else than the dear gospel in order that this doctrine may be made distasteful, mocked and hated by everybody, as if it alone caused all this misery never hitherto suffered. And the very princes, lords and masters who, besides getting liberty and all good things, who have got rid of the papal coercion, vexation and terror, and who have also become rich from the gospel, now all repay the Savior by persecuting and trying to destroy the preachers and the doctrine, that they may live and act as they please without the gospel and word of God."

"Well, what can be done about this? The gospel must suffer such things, for the prophet has plainly foretold that such things will happen to this King and His kingdom, that He shall rule in the midst of His enemies, and he makes this an earmark, that wheresoever this scepter or this message comes and is effective, there enmity and resistance will arise both from without and within, and thus Christ is, as the old sage, Simeon prophesied about this Child, a sign or token, that is spoken against. For, why is it, that people cry so reproachfully and say that wherever the gospel enters, there unrest, division and heresy arise? Who starts this but the devil and his associates? Why should this preaching be blamed, or how can it help that the devil and the world are so bad? What does it do on account of which anybody can rightfully hate and persecute it? Nothing at all, except that it wants to bring people out of their darkness and blind-

ness unto the right knowledge of God; and it shows how they may actually get rid of sin, be saved from death, the wrath of God and all evil, and also be made righteous, called to life and be saved. It brings no suffering nor injury to body or property, but leaves all governments, offices and estates unhindered and unmolested, nay, it confirms and honors them; it also commands people to be obedient and keep peace, nay, even to suffer wrongs and oppression so that certainly no one should have reason to complain against this doctrine. What more besides this shall it do, since you will not tolerate it? Shall it be blamed for unrest and revolt, because you, without any cause or right, are tearing and raging against it as a crazy devil?" Erl. 40, 98. 99.)

4). Separation from false and indifferent teaching is not an hindrance to the Kingdom of God.

At the first glance it might seem as if the separation and exclusiveness, here advocated, would hinder the spread of the Lord's kingdom. But let us remember, that Christ's kingdom is not a kingdom of this world nor a visible association, such as the family or the civil government, but similar to these the church in its proper sense is the communion of saints, that is, an intimate union of the heart and mind of man with the triune God. As we have already seen, this union is not accomplished by gathering any number of people together, without being brought by the Holy Spirit into full fellowship and unity with the Lord. The kingdom of God is within us. It "cometh not with observation." Luke 17, 20. This invisible relationship with God, brought about by true conversion or regeneration, must be kept up, in order that we may be saved from spiritual and eternal death. There being no other means whereby to keep in union with the Lord than His word and sacraments, we must strictly and conscientiously listen to and use these means of grace. If we do not, we endanger our spiritual life or connection with the Savior. Thus it is evident, that we cannot neglect, much less reject any word of our Lord, no matter how insignificant its observation may appear to us.

Whether it seems to *our* mind to promote the kingdom of God or not, it still remains a fact, not only that He says: "Beware of false prophets," "from such turn away," "come out from among them and be ye separate, sayeth the Lord," but also that He alone best knows how to promote His kingdom

through us. In the Spirit of the Lord Jeremiah says: "Thy word was unto me the joy and rejoicing of mine heart: for I am called by thy name, O Lord God of hosts. I sat not in the assembly of mockers, nor rejoiced; I sat alone because of thy hand: for thou hast filled me with indignation. Jer. 15, 16, 17. If it had been a question of being a numerous and strong outward organization, the prophet would not have been kept alone and filled with indignation against falsehood.

The Roman church is a big and strong organization, yet it does not keep the unity of the Spirit of God, for in many things it overrules and contradicts the word of the Spirit, and thereby proves its unity in the spirit of the very Anti-Christ, 2 Thes. 2, 3—10. (See also Smalcald Articles, Art. 4.)

Not listening attentively to every word of the Lord, or not obeying it implicitly, very often brings down upon man damaging results, as countless words and examples in the Bible plainly teach us. The deed that plunged mankind into the greatest misery seemed so small and harmless. Just the eating of that fruit, that looked so beautiful and inviting to Eve, forever separated us from God and all true happiness. She disobeyed *the word* and warning of God and listened to the liar. The Lord's will and dispensation is often against our will and feeling, especially when the just retribution for sin strikes us. Not fully understanding the horrible depths of sin and Satan, we think that the wages of sin are awfully cruel.

Through the prophet Samuel the Lord commanded Saul to "go and smite Amalek, and utterly destroy all that they have, and spare them not; but slay both man and woman, infant and sucking, ox and sheep, camel and ass." But Saul spared the King Agag and the best of many things that he dedicated as a sacrifice to the Lord. Samuel admonished him and said: "The Lord sent thee on a journey, and said, go and utterly destroy the sinners, the Amalakites, and fight against them until they be consumed. Wherefore then didst thou not obey the voice of the Lord, but didst fly upon the spoil, and didst evil in the sight of the Lord? And Saul said unto Samuel, yea, I have obeyed the voice of the Lord, and have gone the way which the Lord sent me, and I have brought Agag the king of Amalek, and have utterly destroyed the Amalakites. But the people took of the spoil, sheep and oxen, the chief of the things which should have been utterly destroyed, to sacrifice unto the Lord thy God in

Gilgal. And Samuel said, Hath the Lord as great delight in burnt offerings and sacrifices, as in obeying the voice of the Lord? Behold to obey is better than sacrifice, and to hearken than the fat of rams. For rebellion is as the sin of witchcraft, and stubbornness is as iniquity and idolatry. Because thou hast rejected the word of the Lord, he hath also rejected thee from being king." 1 Sam. 15, 3. 18—23.

The full measure of sin was overflowing and crying to God for retribution on the heathen nations of Canaan. Punishment even utter extermination will in due time, as a harvest of ripened service and seeding in transgression and vice, overtake even the strongest nations, as the history of the powerful old people of olden times amply proves. Let us therefore take warning. Not the Lord's, but the devil's kingdom, is promoted by following the *will of man* against the *will of God*. We will humble ourselves under the mighty hand of God. "For the time is come that judgment must begin at the house of God; and if it first begin at us, what shall the end be of them that obey not the gospel of God? And if the righteous scarcely be saved, where shall the ungodly and the sinner appear?" 1 Petr. 4, 17—18.

True penitence or a living knowledge of our sin and guilt comprises also this acknowledgment that we have deserved even greater misery than what the bloody war is inflicting on nations today.

5). *Exclusiveness and abstinence from false teaching is not against the holy universal church which is invisible.*

In defence of unionism Joh. 10, 16 is sometimes quoted against us: "And other sheep I have, which are not of this fold: them also I must bring, and they shall hear my voice; and there shall be one fold, and one shepherd." How any one in these words can find proof for a lax confession and liberal union between different creeds is impossible to see by any one who will listen to the Lord, and not put his own will and thoughts into God's words. The Lord here plainly calls His followers and believers among the Jewish people the sheep of His fold. The other sheep, which are not of this fold, are evidently people of heathen nations, which He will also bring to His fold. There is nowhere the slightest indication of the thought, that any one should hear any other word, receive a different Spirit or have any other faith than what His own fold

had received, for He says: "them also I must bring and they shall hear my voice, and there shall be one fold, and one shepherd." The hearing of His word is the means by which also heathen hearts shall be made the temples of the triune God.

The example of God's prophet Elijah warns us that, if we judge the kingdom of God by appearances, we are apt to make sad mistakes. The prophet was an enlightened and keen observer of what was done in Israel, and he accordingly believed that he was the only one that had not joined in the fashionable worship of Baal. But the Lord told him: "Yet I have left me seven thousand in Israel, all the knees which have not bowed unto Baal." 1 King. 19, 18. This fact did not make it the less necessary to fight against idolatry. But, some will say, he did not leave the Jewish church, because most people worshiped Baal. Answer: No, why should he? The Jews had the oracles of the Lord, and a distinct form of worship, given them by Him. To this the prophet held firmly. He fought strenuously against all other worship, and admonished Israel to live and worship according to God's statutes. Right teaching of the truth is the only thing that can correct sins and shortcomings in faith and deeds. Therefore the truth must always be taught plainly, that people shall not be kept in the dark.

Many church leaders and founders of new sects are just like Absalom, the son of king David. He got it into his head, by vanity and instigation of the devil, that he ought to be king instead of his father. Some plausible pretext he must have had, since many supported him in his revolt; but to many this sin against the anointed king of Israel was hidden, for it is stated that two hundred men out of Jerusalem went with him "*in their simplicity, and they knew not any thing.*" 2 Sam. 15, 11. They may have imagined that David had sent Absalom to gather an army. In their heart they were not rebels; but if they remained in the rebel army, they suffered defeat with it, for David's army fought and overcame it. If the leaders of the rebels did not tell their followers that they were organizing against the regular government of God's people, they were responsible also for the sins of the innocent followers. Ezek. 3, 18. From this we see how important it is that all persons, especially teachers and leaders, always give correct and complete information, and that all receive and obey the truth in every particular. But if one has been sufficiently warned, and yet remains a member

of a denomination suppressing or denying any part of God's word, he commits a sin and endangers his life.

It is a most precious and consoling truth that the merciful Lord works faith and perseverance, and gathers sheep into His flock all over the world, wherever His word is taught. Even Samaritans and people of other nations were thus saved. But that does not prove that we need not be so strict in *our* confession. The truth alone can make people free indeed. To the Samaritan woman the Lord said: "Ye worship ye know not what: we know what we worship: for salvation is of the Jews." Joh. 4, 22. We see that it was the Savior's teaching that kindled faith in the hearts of many Samaritans.

It would be a sad thought, that true believers are found only in the Lutheran church. God shows us that they are found all over the world, wherever so much of Scripture is heard or read that people learn to repent of their sins and to believe in Jesus Christ. We must see to it, however, that no one is lead astray by any uncertain or misleading guidance. This is our plain duty.

In a hospital for people suffering from smallpox or consumption there are apt to be some healthy people, but they are generally very careful to avoid contagion. Spiritual tuberculosis is more dangerous than that of the body. Those who think it is wrong not to have brotherly fellowship with those of other confessions, since we believe that there are true Christians among them also, must have fellowship with the catholics as well, because they belong to the Christian church, for the Lord says that antichrist, the pope of Rome, is sitting in the temple of God, that is the church. Among them also are believing Christians, but we cannot point them out. They are concealed from us as long as they stay in that church without rejecting the falsehood in it and professing the truth against it. "But the Lord knoweth them that are his." 2 Tim. 2, 19. With them we are united by the one true faith that He created in them even as in us.

6.) Separation from falsehood is not against the command to bear with the weak.

We will gladly bear with the weak in Faith; for the Lord says: "Him that is weak in the faith receive ye," Rom. 14, 1. "We then that are strong ought to bear the infirmities of the weak, and not please ourselves." Rom. 15, 1. This is God's

will, and we wish to obey it conscientiously. But who is the weak in the faith? Certainly not the one that defends false doctrine and rejects admonition from the word of God. Such a person is strong in error. Nevertheless we shall show our love of him and our interest in his spiritual welfare. How? By trying earnestly and patiently to help him out of the false notions into which he has fallen. If a person declares that baptism cannot regenerate, that it is only a sign of adoption into the visible church, and he manifests cleverness in explaining away our Savior's words to Nicodemus and proves that he will rather follow his own reason and ideas than to accept the words of Scripture, then he is strong in his false faith. If we would act and speak to him so that he got the impression that we did not consider his opinion dangerous but nearly as good as our faith, founded on God's own revelation, then we would not help him out of the snares of falsehood, but rather confirm him in error. That would reveal a mind similar to that of Cain saying: "Am I my brother's keeper?" Gen. 4, 9. For such a sin the Lord would call us to a strict account. If your friend fell overboard and were drowning, and you were so tenderhearted that you would not grasp his hair to pull him up, you would in common law be deemed an accessory to a crime, if he were drowned. To fall into error and be hardened in it, is more dangerous than to fall into water.

We find that Peter was so weak in his knowledge of our Savior's office as redeemer, that he tried to hinder His suffering and said: "Be it far from thee, Lord: this shall not be unto thee." But Jesus turned, and said unto Peter, "get thee behind me, Satan: thou art an offence unto me: for thou savourest not the things that be of God, but those that be of men." Matt. 16. 22. 23. If Peter had not accepted the correction and changed his mind, he would have been rejected as an apostle; but he repented, and was later on willing to die with the Lord. At another time Peter stumbled in his behavior. When there were no Jewish Christians present, Peter associated freely with the Gentile Christians, eating that which was forbidden the Jews, but when the Jews were present, he withdrew, thereby supporting or confirming the Jewish ceremonial law as binding on Christians. St. Paul reprimanded him publicly for this, and for our instruction he recorded it in his epistle to the Galatians, in which he says: "And the other Jews dissembled likewise with him;

insomuch that Barnabas also was carried away with their dis-simulation. But when I saw that they walked not uprightly according to the truth of the gospel, I said unto Peter before them all, If thou, being a Jew, livest after the manner of Gentiles, and not as do the Jews, why compellest thou the Gentiles to live as do the Jews?" Gal. 2, 13, 14. As a disciple of Christ, wishing to live and act according to the gospel truth, Peter accepted this correction.

At another time also Paul showed his love of the weak Christian Jews. When he once came to James in Jerusalem, and the elders of the church had heard Paul's declaration of "what things God had wrought among the Gentiles by his minstry," Acts 21, 19, they glorified the Lord. They informed him that there were thousands of Jews in Jerusalem that believed the gospel, without believing the observance of the law as necessary to salvation, but that a report had circulated among them, that Paul was teaching the Jews even to forsake Moses, and had forbidden them to circumcise their children, and to walk after the customs of the fathers. The elders asked him to refute these false rumors by himself observing the old customs, though not as divine commands. They reminded him of the fact, that "as touching the Gentiles which believe, we have written and concluded that they observe no such things, save only that they keep themselves from things offered to idols and from blood, and from strangled, and from fornication." V. 25. The believing Jews, however, wished to retain their ancient customs. Paul understood the situation and consented to observe this order among the Jews in order not to be misunderstood by weak Christians. He did this in the same spirit that we observe lighting candles at the Lord's Supper, and keeping as holydays Good Friday, Ascension Day, and the like, not as divine institutions, but because our fathers did so, and we can do the same for our edification, since there is no word of God against these things, when observed in a free Christian spirit. Paul wanted to be a Jew unto the Jews that he might gain the Jews. He says: "I am made all things to all men, that I might by all means save some." 1 Cor. 9, 22. But when some people in Ephesus opposed the gospel, and spoke evil of that way before the multitude, he departed from them, and separated the disciples. Acts 19.

This is the way our Lord wants us all to work wisely and

carefully in His kingdom to save people and keep the unity of the Spirit.

In addition to what we have already considered we should remember too, that a lax confession and brotherly fellowship with people of a different faith are gushing fountains, from which many things flow that are harmful and injurious to a strong spiritual life. Strong convictions are more necessary in our day than ever before. Human research has penetrated far into the shafts of treasures materially useful for this life, but without making the human heart less selfconceited or more humble toward its maker. On the contrary it has become rather more boastful of material progress and more trusting in the theory of evolution.

In such environments a strong conviction is needed. This conviction must be founded solely on the eternal and immovable rock of ages, Jesus Christ. He alone is the life and the truth in whom all the loving counsels of our salvation are revealed. This revelation has a complete and a perfect form. The grace of God is so given us that we shall see it and receive it by our mental organs, *as it really is*, a ready food for our spiritual life. It is not given us as the things of nature, which come to us as raw materials that must first be changed and prepared by us, according to our taste, before we can fully digest and enjoy them. Not so the revealed truth that we are to keep and confess; it is prepared, ready, fit, perfect and needs no further preparation.

It is a sad fact that the exploded theory of evolution has long ago been foisted upon the church by false teachers, claiming that revealed truth also must be developed by the human reason. This is a smart trick of the devil who in that way has succeeded in developing spiritual light into darkness, turning out a destructive lie, just as he did in his parley with Eve.

a.—Only a few of the harmful things, brought about by this evolution of general fellowship with other creeds, can be pointed out here. One of the products that we must look out for, is, *indifference towards the truth and consequent suppression of it*. Jesus said to His disciples: "Beware of the leaven of the Pharisees and of the Sadducees." The context shows that He warns against the false doctrines of those people. Matt. 16, 6, 12. We must not wait until the whole lump is soured. Neither must we beware only of big lumps of leaven. By the Spirit of Christ St. Paul says: "A little leaven leaveneth the whole

lump." Gal. 5, 9. In the beginning it may be only a very small thing. Only one doctrine was affected in Galatia. Only one small drop of poison will penetrate and poison the whole cup of good medicine. "Your glorying is not good. Know ye not that a little leaven leaveneth the whole lump." 1 Cor. 5, 6. "And their word will eat as doth a canker." 2 Tim. 2, 17. What damage this will bring St. Peter tells us, 2 Petr. 2, 1: "But there were false prophets also among the people, even as there shall be false teachers among you, who privily shall bring in damnable heresies, even denying the Lord that bought them, and bring upon themselves swift destruction." "But evil men and seducers shall wax worse and worse, deceiving, and being deceived." 2 Tim. 3, 13.

b.—*Even seeming neutrality or kind undecidedness* is dangerous and brings destruction. The Lord says to the angel of the Laodiceans: "So then because thou art lukewarm, and neither cold nor hot, I will spew thee out of my mouth." Rev. 3, 16. How would things look in the church now, if the believers in former times had been so lukewarm that they had left the field to the enemy without fighting against the foe to keep the treasures of our salvation? We can give up gold and silver, when bandits hold us up, but not the eternal truth.

c.—*Indifference as to what we believe and confess fosters doubt and unbelief*, robbing us of peace and happiness. Hebr. 13, 9: "Be not carried about with divers and strange doctrines. For it is a good thing that the heart is established with grace." Without this the heart and mind cannot taste and enjoy that peace of God that passeth all understanding. Nor can such a mind help others to become established in the truth, for it is wavering, and itself carried away by one notion today, and by another tomorrow. It will then soon care very little about *any article of faith* so long as a decent life is maintained. But who, or what is to decide what a decent life is? Something must decide, or somebody. If Scripture is not considered to be a perfectly reliable judge of what we are to believe and do, then it will be either the human reason or the pope. But they both lead astray.

In unionism false teaching has assumed a most fascinating and dangerous form. Indifferentism or unionism is the soft sheep's clothing which invites to decide questions of doctrine and life by our own inclination. Many years ago the Prussian

government enforced a union between the Lutheran and the Reformed church of Germany. The leaven in that movement has worked effectively, first by claiming for its theology the right to develop the Christian doctrine on the lines of the enlightened Christian mind; next came doubt and rejection of large parts of Scripture; and then finally denial of our Savior's divine nature. That liberal Christianity, or as it in reality is, rank infidelity, fermented until it even took possession of the masses of the people. And when they thus took liberty to master God and His word, it is but natural that they imagined themselves called upon to rule also other nations and make them happy by that "Kultur" or selfaccomplishment that they themselves admired and loved so much. But now we reap what has been sown in the flesh, namely, a repetition of old history. When gross sin, idolatry and other transgressions of God's word had penetrated to and taken hold of the people of Israel, then severe calamities overtook them. That this would be their harvest was told them time and again by Moses and the prophets. Gen. 28.

This same thing repeats itself in the general destruction and dire calamity of Europe. Nations are reaping what they have sown and we have our share both in the sowing and the shocking harvest. We are also in the war, and suffering commensurately with our guilt. Do you ask, how that can be? Then please call this fact to mind that not only France, Belgium and England received and inculcated among their people the scepticism, infidelity, scientific pride and lofty selfconceit of the Germans and French, but that we also have admired them, run after them, copied and imitated them, the best we knew how. You will not deny that the just and jealous God visits the iniquity of the fathers unto the third and fourth generation of them that hate him, nor do you believe that he inflicts punishment without good reason. We are certainly being chastised. Streams of our own blood have already been shed on the blasted fields of battle.

The leaven of this rationalistic Christianity has also among us Norwegian Lutherans been fermenting for many years, until it is now quite bold and outspoken. Here as elsewhere it manifests itself in the form of indifference to pure doctrine and sound principles, even in doubts about plain things in Scripture and generally by appealing to this idea that good men hold a different view or explain the word differently, therefore you

must not be so positive in your faith. The conviction is then soon gained that no one should be fully convinced on any point, before Scripture has been handled, kneaded and baked (if not burned up) by some authority until it conforms to human reason or will. Let us therefore take warning and cling strictly to the written word of God. We will in this follow Luther, leaving to the devil and his followers to wait for decisions of great men and church councils to tell us what to believe and do. The good Lord deals with us directly through His written word. Whatever we ourselves find there plainly told us we will believe, nothing more, nothing less. Faith built on, or flowing from human reason and authority, is neither living nor saving faith.

If we will not now under the thunderclaps of hard punishment wake up and listen to God alone, who is telling us, and showing us object lessons of the consequences of spiritual luke-warmness, then we are lost forever. Let us beware even of a little leaven.

d.—*Worldliness, lack of discipline and all kinds of self-chosen worship is fostered and nourished by this kind of lax Christianity.* Against this we are warned by St. Paul, 1 Cor. 15, 33. 34: “Be not deceived: evil communications corrupt good manners. Awake to righteousness, and sin not; for some have not the knowledge of God: I speak this to your shame.” False doctrines are, of course, evil communications; and these corrupt good manners, the Lord declares here. So a wicked life is a result of evil communications or false teaching. When people try to make us believe that it is not so much pure doctrine as a Christian life the Lord wants, then we should mark, that pure doctrine and Christian life must not be separated or opposed to each other here. The Lord demands the one as well as the other, and shows us that pure doctrine and right knowledge of God is the mainspring of the Christian life, and the wicked life the effect and result of evil communications or false doctrines. The tree must be good before it can bear good fruit. A rotten tree cannot bear good fruit. No matter how good a deed may look to our eyes the Lord says: “Whatsoever is not of faith, is sin.” Rom. 14, 23. So our main object in all our labors should be to inculcate the word and knowledge of God, that faith may be kindled in the hearts, so that they can lead a truly Christian life. We therefore *earnestly* admonish those who sin by a false confession or by other sinful deeds. And

those who will not listen to the admonition of the church, should be excluded from membership. The order of this discipline the Lord has given us, Matt. 18, 15—17. And the apostles with their churches show us, how to practice church discipline, 1 Cor. 5. 2 Thess. 3, and in many other places. They were strict in separating from the wicked. Indifference in this is sometimes excused by misusing the parable of the tares among the wheat. The Lord, being asked by the servants, whether they should go and gather the tares up, answered: "Nay, lest while ye gather up the tares, ye root up also the wheat with them. Let them grow together until the harvest." Here the Lord does forbid to root up false teachers from the field, which here is not the church, but the world. They shall not be rooted out or removed from this world before the Lord does so Himself, not by self-appointed executioners, the pope or even civil government, but by the angels who are the harvesters. It would be a sin to construe this parable so that the Lord contradicted His own instruction, given the church, to enforce discipline by admonishing and rescuing by the word those who have fallen into snares of falsehood, as we have just seen.

And we must not grow slack in this work, because it is very unpopular in our days. This the Lord has prepared us for, and encouraged us against, by telling us, that in the last days there will be perilous times, for men shall be lovers of their own selves, having a form of godliness but denying the power thereof. "As Jannes and Jambres withstood Moses so do these also resist the truth, men of corrupt minds reprobate concerning faith." One of the great curses of lax and liberal Christianity of form without power to obey all the word of God, is that they are "Ever learning, and never able to come to the knowledge of the truth." This we learn from 2 Tim. 3, 1—10.

"For the time will come when they will not endure sound doctrine; but after their own lusts shall they heap to themselves teachers, having itching ears; and they shall turn away their ears from the truth, and shall be turned unto fables. But watch thou in all things, endure afflictions, do the work of an evangelist, make full proof of thy ministry." 2 Tim. 4, 3—5. May the Lord in His mercy guide us all, and strengthen us to do. Amen.

Sermon Preached at the Lime Creek Meeting

By Rev. H. Steger.

Matt. 13, 31, 32.

The days which you are spending here are memorable days, days which will be recorded in the history of the Christian and especially of the Lutheran Church. You are assembled here for the purpose of organizing a Norwegian Lutheran Synod, a synod Lutheran not in name only, but in deed and truth, one that accepts the Bible as the inspired Word of God and the Lutheran confessions as stating in precise words the doctrines of the Bible. The step which you are taking is not a hasty one, but long, thorough, and prayerful deliberation has led up to it. With you it is not a matter of choice but of conscience that the connections with the body with which you were heretofore affiliated have been severed. When in that body the movement was started to bring about a union with other bodies that adhered to or, at least tolerated anti-scriptural principles, you contended that before an external union be entered into, union in spirit must first be brought about. When it became apparent that that desirable end was not to be gained, you opposed the union and only when your testimony was no longer heard and the union was entered into over your protest, you, heavy hearted, indeed, yet confident that it was the only correct course to pursue because clearly prescribed by the Word of God and the only way in which you could keep your conscience clear, suffered the bonds to be severed which connected you with those with whom you for many years in one faith served one Lord and Savior. And now you are here, in the spirit of your fathers, to organize a synod founded upon the never failing Word of God and the confessions of the Lutheran Church trusting in God that He will bless you in the undertaking.

You are, indeed, a small band. In the course which you have taken, you find no favor with men. Those who do not outrightly condemn you look upon you with pitiful contempt. You, having flesh and blood, are not unaffected by this. It is but

natural that you should look for sympathy and succor from those with whom you not only feel yourselves one in faith, but with whom some of you, at least, are connected with tender bonds of recollection. As an expression of your fellowship with us, you have cordially invited us to fill your pulpit to-day. With pleasure your invitation has been accepted and, I consider it no small honor, that my conference has delegated me to occupy your pulpit to-day. I, therefore, appear before you as the representative of my conference and I feel that I but express the sentiment of the entire Missouri Synod if I wish you Godspeed in your undertaking. Our prayer to God is that He would bring upon you the blessing of Rebecca: "Thou art our sister, be thou the mother of thousands of millions, and let thy seed possess the gate of those which hate them," Gen. 24, 60.

The purpose for which you will organize is to build the kingdom of our Savior on earth. It is, indeed, no small undertaking, one in which there are many and discouraging obstacles to overcome. The parable of our Lord upon which we shall base our remarks is full of strengthening and encouraging thoughts. Permit me, then, in accordance with our text and under the gracious guidance of the Holy Ghost to speak to you on

The Kingdom Of Heaven On Earth.

From our text we learn that it is:

- I. Insignificant in its beginning, and
- II. Wonderful in its development.

I.

Christ says in our text: "The kingdom of heaven is like to a grain of mustard seed, which a man took, and sowed in his field which indeed is the least of all seeds." These last words shows us that the first point of comparison is in the smallness and insignificance of the mustard seed. The means by which we are to build the kingdom of heaven on earth are of utter insignificance. When Christ commissioned His disciples to perform His work in this world, His command to them was: "Go ye and teach all nations," Matt. 28, 19. "Go ye into all the world, and preach the gospel to every creature," Mark 16, 15. Not by the force of arms, not by laws enforced by the strong hand of a powerful government should they erect and extend His king-

dom but by teaching and preaching. Utterly devoid of all external power, they should go out and by teaching and preaching persuade the people to come into the house of God. And what they were to teach and to preach by no means appealed to the people but was rather repugnant to them. "Teach them to observe all things whatsoever I have commanded you," Matt. 28, 20. "Preach the gospel," Mark 16, 15. It was the Gospel of Christ and Him crucified of which St. Paul says it is "unto the Jews a stumblingblock, and unto the Greeks foolishness," 1 Cor. 1, 23.

As the apostles, so we also have absolutely no external power, nothing but the power of the Word. We, too, are simply to teach and to preach the Gospel of Christ crucified. And in our times this is no less repugnant to the world than in the early days of Christianity. In every thing the world has made such progress that there is no comparison with olden times and to the world the old Gospel seems in sore need of modernization. To say the least, it must be supplemented with new and up-to-date means. And especially in the present time in which there is so much to occupy our mind the old, old Gospel is more and more sinking into utter insignificance. Let us not be deceived. Even though we see that others by applying supplementary means, at the expense of the Gospel, succeed in gathering great multitudes about them. Since they deviate from the command of Christ, they are not gathering with Him but scattering, not building but destroying His kingdom. Let us become all the more zealous in proclaiming the old, old Gospel.

As though relating an every day occurrence, Christ says: "The kingdom of heaven is like to a grain of mustard seed, which a man took, and sowed in his field." He hereby indicates that the work in His kingdom is to be performed by men. When He was about to leave this world and cast about for servants to continue the work which He had begun, He did not call upon the holy angels who are in the presence of God, neither did He look about among the mighty rulers of the earth, nor did He beg the highly educated scribes and Pharisees to enter His service, no, from the common people, He called His apostles who had been fishermen and publicans and delegated them to be His witnesses to the uttermost parts of the earth. It is true, He promised to them and they received the Holy Ghost and they spoke by immediate inspiration. Nevertheless, they were and remained sin-

ful men upon whom the world at large looked down with contempt.

Christ's command to preach the Gospel is given to the whole Church. It is every Christian's duty to do this privately. For the public proclamation of the Gospel, however, Christ, through the Church, calls His ministers. You, beloved fathers and brethren, and I, and all rightly called occupants of the office of the ministry, are the stewards of Christ who are to carry on His work in public. Though we, through many years of diligent study prepared ourselves for the office and, probably, have succeeded in acquiring a comprehensive knowledge, we in no wise feel ourselves equal to the task which we are to perform. Our inspiration must come from the Holy Ghost through the Word to which we must, therefore, continue to apply ourselves diligently. And since we reject all our knowledge and refuse to know anything but Christ and Him crucified, the world at large looks down upon us also with contempt.

Finally Christ says that the man took the mustard seed and sowed it in his field, seemingly without a purpose he threw it unto the land and here it germinated and grew. So the Gospel is preached to the world at large. The Seed of the Word falls on man's heart. But comparatively few of those who hear the Word are like unto the good ground who, having heard the Word, keep it and bring forth fruit with patience. And these are, as to the great majority, not the highly honored and esteemed in the world but mostly of the lower station in life as St. Paul says: "Not many wise men after the flesh, not many mighty, not many noble, are called: but God hath chosen the foolish things of the world to confound the wise; and God hath chosen the weak things of the world to confound the things which are mighty; and the base things of the world, and things which are despised, hath God chosen," 1 Cor. 1, 26—28. And even among those who outwardly accept Christianity and for a time, at least, have the form of godliness some, sooner or later, are found out to be miserable hypocrites who bring shame and disgrace upon the name of Christ and His Church.

Thus we see that the beginning of the kingdom of heaven on earth is insignificant. Let us not be deceived by outward appearance. And if, at times, the kingdom of heaven seems to have become extinct on earth, and all our labors appear to avail nothing, let us not be discouraged. Let us rather be prompted all

the more zealously, diligently, and faithfully to apply ourselves to the task which God has intrusted to us. Finally He will surely let us see that in its developments the kingdom of heaven on earth is wonderful and great.

II.

Christ says: "The kingdom of heaven is like to a grain of mustard seed, which a man took, and sowed in his field; which indeed is the least of all seeds: but when it is grown, it is the greatest among herbs, and becometh a tree, so that the birds of the air come and lodge in the branches thereof." As the insignificant mustard seed, when sown, has in itself the power to germinate and grow up to the size of a treelike herb in whose branches the birds of the air find shelter, so the Seed of the Word, the insignificant Gospel of Christ, has in itself the power to accomplish that which God pleases, and to prosper in the things whereto He sends it. Even more. While for the mustard seed and all other seeds, if we expect them to grow and bring forth fruit, the land must first be cultivated and carefully prepared, the Seed of the Word is sown on the wild soil of the human heart and by it the Holy Spirit prepares man's heart so that the Seed can germinate, grow, and bring forth fruit. And what wonderful changes it brings about in man! Naturally man is the enemy of God and in all his desires, thoughts, words and deeds opposes God. He is proud and will not submit to the judgment of God that "there is no difference: that all have sinned, and come short of the glory of God," Rom. 3, 23. 24. By the Word this sentiment of man is so changed that he, in his own estimation, becomes the lowest of the lowest. Think of Paul, the apostle. When he was yet Saul, a proud Pharisee, he boasted that he was "touching the righteousness which is in the law, blameless," Phil. 3, 6. When however ,the Holy Spirit, by the power of the Word, had converted him, he, despite his righteousness in the law, confessed to be the foremost of all sinners. And the most wonderful thing is this that after man has come to know his utter helplessness, the Word does not suffer him to despair in his sins. It pictures to him the Savior in His loving kindness, so that he, despite his own sinfulness and unworthiness embraces the Savior with a true and living faith. It teaches him to look upon God not as his stern judge but as his loving Father in Christ and kindless in his heart a burning love for God. It makes him bold to con-

fess his Savior before friend and foe. It strengthens him to endure hatred and persecution for his Savior's sake. It makes him confident that, despite all adversities, he will, in the end, obtain the inheritance preserved for him in heaven. He boldly and confidently confesses with Paul: "I am persuaded, that neither death, nor life, nor angels, nor principalities, nor powers, nor things present, nor things to come, nor height, nor depth, nor any other creature, shall be able to separate us from the love of God, which is in Christ Jesus, our Lord," Rom. 8, 38. 39.

And this the Gospel achieves not only in a few individuals. Of the mustard seed, "which is the least of all seeds," the Lord says, "when it is grown it is the greatest among herbs, and becometh a tree, so that the birds of the air come and lodge in the branches thereof." It is a sad fact that comparatively few of those to whom the Gospel is preached accept it in true faith and are saved. The great majority, in their natural wickedness, harden their hearts against it, reject it, and are, by their own fault, eternally lost. However, the Lord has given His promise that it shall not return unto Him void, but that it shall accomplish that which He pleases, and that it shall prosper in the things whereto He sends it. And He makes good His promise. After the ascension of Christ the cause of His kingdom, indeed, seemed hopeless. Only the small number of disciples who were despised by the world remained to carry on His work. But, when on the day of Pentecost, the Holy Ghost had been poured out upon them and Peter, in the power of the Spirit, testified of Jesus of Nazareth the effect was that the same day there were added unto them about three thousand souls. They faithfully continued the work and, in a short time, the Gospel had spread over the whole known world and in all lands flourishing Christian congregations were to be found. Again, think of the time of the Reformation when the Gospel was again brought to light by that hated and despised monk, Martin Luther, did it not spread like a blazing fire and thousands and hundreds of thousands found life and salvation in it? And, to cite but one more example, did not our dear Lutheran Church in America, sprung from an insignificant mustard seed, grow to a tree whose branches cover not only our beloved country in its entirety but stretch forth to nearly all the continents of the globe? It is true, there have been times and we may see them again when the kingdom of heaven seems to have become utterly extinct on the earth, and the Word seems to have

lost its power, yet, scattered and hidden among the ungodly, there always remain a goodly number of such who have not bowed unto Baal. And if only one soul were won for the kingdom of heaven, is not that worth more than all the gold and silver, yea, all the treasures of the world?

In its fullness, however, the development of the kingdom of heaven on earth shall become known to us when we have reached the Church triumphant. It shall be so wonderful that human language has no words to describe it, so glorious that our limited human reason is utterly unable to form a conception of it, for "eye hath not seen, nor ear heard, neither have entered into the heart of man, the things which God hath prepared for them that love Him," 1 Cor. 2, 9.

That we might build and extend this, our Lord's, glorious kingdom of heaven on earth, that is the reason why He lets us remain in this wicked world. You have assembled here for this purpose and to find ways and means to perform this work to the best advantage. Surely we should not weary in this work. The time in which to perform it is becoming more and more limited. The increasing wickedness of the world, the ever more openly displayed enmity of the world against Christ and His Gospel, the raging world war with its unparalleled fierceness and bloodshed, all is bringing home to us that the day is far spent and the night cometh when no man can work. Let us, then, with a new zeal, be up and doing. Let us pray: "Let the beauty of the Lord our God be upon us: and establish Thou the work of our hands upon us; yea, the work of our hands establish Thou it," Ps. 90, 17.

Amen.

Indholdsregister.

	Side
Mødets aabning	3
Mødets medlemmer	4—5
Mødets embedsmænd og komiteer	6
Siljen til Synoden	7
Beslutninger	8—10
Kassererens rapport	11
Resolutioner	11—12
Aabningsprædiken	12
 Læreforhandlinger:	
Menneskets aandelige tilstand osv.	22—41
Alandens enhed osv.	41—65
Prædiken, past. Holden M. Olsen	66
Synodens embedsmænd	72
Synodens skrifter, se omflag.	
 —	
Andel del, English Translations	73—139
Opening Sermon	75
Greeting	85
 <i>Doctrinal Discussion:</i>	
The Spiritual State of Man, etc.	87
Unity of the Spirit, etc.	107
Sermon by Rev. H. Steger	133

